

KELMĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS
KONTROLĖS IR AUDITO TARNYBA

UAB „KELMĖS AUTOBUSŲ PARKAS“
VEIKLOS AUDITO ATASKAITA

2023 m. balandžio 7 d.

Nr. KA-3

Kelmės rajono savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba yra subjektas, prižiūrintis, ar teisėtai, efektyviai, ekonomiškai ir rezultatyviai valdomas ir naudojamas Kelmės rajono savivaldybės turtas ir patikėjimo teise valdomas valstybės turtas, kaip vykdomas Savivaldybės biudžetas ir naudojami kiti piniginiai ištekliai. Tarnybos veikla grindžiama nepriklausomumo, teisėtumo, viešumo, objektyvumo ir profesionalumo principais. Kelmės rajono savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba, teikdama audito pastebėjimus ir rekomendacijas, siekia didinti viešojo sektoriaus efektyvumą ir jo kuriamą naudą visuomenei.

Auditą atliko Savivaldybės kontrolierė Daiva Bružienė, patarėja Neringa Dirmeikienė.

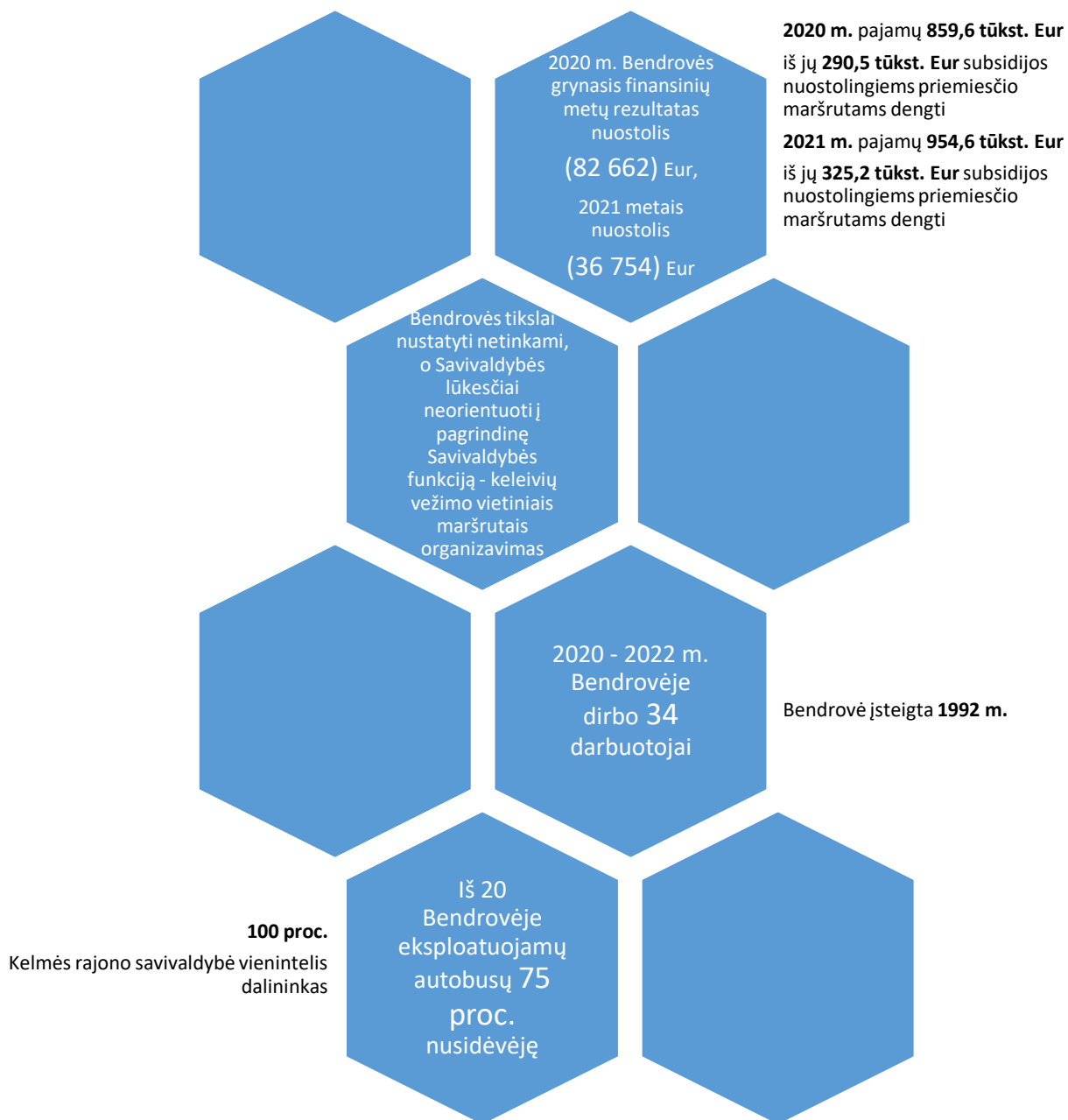
Audito ataskaita pateikta Kelmės rajono savivaldybės kontrolės komitetui, Kelmės rajono savivaldybės merui, Kelmės rajono savivaldybės administracijos direktoriui, UAB „Kelmės autobusų parkas“ direktoriui.

Su audito ataskaita galite susipažinti Kelmės rajono savivaldybės interneto svetainėje www.kelme.lt

Turinys

PAGRINDINIAI FAKTAI	4
SANTRAUKA	5
IŽANGA	11
AUDITO REZULTATAI	12
1. AR NUSTATYTI TINKAMI BENDROVĖS TIKSLAI IR PASIEKTI NUMATYTI REZULTATAI, SIEKIANT VEIKLOS REZULTATYVUMO?.....	12
1.1 Bendrovės strateginis veiklos planas parengtas nesivadovaujant Kelmės rajono savivaldybės kontroliuojamų įmonių strateginių veiklos planų sudarymo, atnaujinimo ir įgyvendinimo tvarkos aprašo nuostatomis	12
1.2 Nustatyti lūkesčiai neorientuoti į pagrindinę Savivaldybės funkciją - keleivių vežimo vietiniais maršrutais organizavimas	14
1.3 Savivaldybėje nebuvo reglamentuotas ir vykdomas Bendrovės pasiektų veiklos tikslų atitikties nustatytiems veiklos tikslams vertinimas, o Bendrovė nustatytų lūkesčių neįgyvendino	17
2. AR UŽTIKRINAMA TINKAMA VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ VIDAUS KONTROLĖ, O VIEŠIEJI PIRKIMAI VYKDOMI TEISĖS AKTŲ NUSTATYTA TVARKA?.....	19
2.1. Viešųjų pirkimų inicijavimo, organizavimo ir kontrolės sritys nepakankamai reglamentuotos ir ne visais atvejais veikia tinkamai	19
2.2. Ne visais atvejais viešieji pirkimai vykdomi teisės aktų nustatyta tvarka	23
3. AR BENDROVĖS DARBO ORGANIZAVIMO SISTEMA UŽTIKRINA TINKAMĄ ŽMOGIŠKŲJŲ IŠTEKLIŲ PANAUDOJIMĄ, O DARBO APMOKĖJIMUI SKIRTI BENDROVĖS FINANSINIAI IŠTEKLIAI PANAUDOTI RACIONALIAI IR PAGAL TEISĖS AKTŲ REIKALAVIMUS?	27
3.1. Valdymo struktūra neaiški ir netikslė, būtini pokyčiai darbuotojų funkcijų nustatyme	28
3.2. Neužtikrinamas tinkamas dokumentų valdymo organizavimas	35
3.3. Bendrovėje nereglamentuota ir netinkamai įforminama komandiruočių ir komandiruočių išlaidų apmokėjimas, laikinai nesančių darbuotojų pavadinimas	35
3.4. Dėl trūkumų Bendrovės darbo apmokėjimo sistemoje, sudarytos prielaidos darbo užmokestį nustatyti subjektyviu įstaigos vadovo sprendimu.....	37
4. AR BENDROVĖS TURTAS VALDOMAS TINKAMAI, O APSKAITA TIKSLI?.....	40
4.1. Turto Inventorizacija turi trūkumų.....	40
4.2. Kai kuriam ilgalaikiam turtui nepagrįstai prailgintas naudingo tarnavimo laikas	41
5. AR BENDROVĖS VEIKLA EFEKTYVI IR BENDROVĖS FINANSINIAI RODIKLIAI RODO PAKANKAMĄ VEIKLOS EFEKTYVUMĄ?	42
5.1. Nustatytos neefektyvios Bendrovės veiklos priežastys	43
5.2. Bendrovės finansiniai rodikliai nerodo visiškai stabilios finansinės padėties	49
REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDIMO PLANAS	53
PRIEDAI.....	58

PAGRINDINIAI FAKTAI

SANTRAUKA

Audito svarba

Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatyme¹ įtvirtinta viena iš savivaldybės funkcijų - keleivių vežimo vietiniais maršrutais organizavimas, lengvatinio keleivių vežimo kompensacijų skaičiavimas ir mokėjimas. Keleivių vežimo paslaugos atlieka socialinę funkciją, todėl jų teikimas yra garantuojamas įstatymu. Paslaugos turi būti prieinamos visoms socialinėms grupėms pagal kainą, atitikti piliečių keliamus kokybinius reikalavimus ir kartu teikti ekonominę naudą vežėjams. Savivaldybė turi užtikrinti keleivių vežimo vietiniais maršrutais paslaugas net ir komerciškai nenaudingomis sąlygomis. Atitinkamos keleivių grupės gali naudotis įstatymų ir Savivaldybės tarybos sprendimais suteiktomis lengvatomis, tačiau dėl šios priežasties vežėjų negautas pajamas privalo kompensuoti Savivaldybė.

UAB „Kelmės autobusų parkas“ pagrindinė veikla – keleivių vežimas autobusais miesto, priemiesčio ir tolimojo susisiekimo reguliariaisiais maršrutais, specialiaisiais ir užsakomaisiais reisais. Bendrovei, kaip Savivaldybės valdomai įmonei, kuri teikia keleivių vežimo paslaugas, kuo didesnio pelno siekimas – nėra vienintelis tikslas, tačiau gaunamas pelnas yra reikalingas gerinant teikiamų paslaugų kokybę ar atnaujinant nusidėvėjusį turtą.

Siekiant, kad Bendrovė teiktų kokybiškas viešąsias paslaugas visuomenei, ekonomiškai ir racionaliai naudodama išteklius užtikrintų efektyvią ir rezultatyvią veiklą, labai svarbus yra Bendrovės veiklos analizavimas ir finansinių rezultatų vertinimas.

UAB „Kelmės autobusų parkas“ numatyta audituoti Kelmės rajono savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos veiklos plane.

Audito tikslas ir apimtis

Audito tikslas – įvertinti UAB „Kelmės autobusų parkas“ veiklą efektyvumo, ekonomiškumo ir rezultatyvumo aspektais bei Bendrovės vidaus kontrolę.

Audituojamas subjektas – UAB „Kelmės autobusų parkas“ (toliau – Bendrovė). Bendrovės įstatai Juridinių asmenų registre registruoti 2022 m. kovo 18 d., kodas 162441351, buveinės adresas: Raseinių g. 66A, Kelmė.

Audituojamas laikotarpis – 2020 m. – 2022 m. rugsėjo mėn.

Informacija rinkta tikrinant Bendrovės pateiktus dokumentus, nagrinėjant teisės aktus susijusius su audituojamo subjekto veikla. Audito metu įrodymai rinkti vadovaujantis nuostata, kad subjektas pateikė išsamią ir objektyvią informaciją, o pateiktų dokumentų kopijos atitinka jų originalus. Jei Bendrovė prašomų pateikti duomenų ar dokumentų nepateikė, buvo laikoma, kad jų nėra.

Auditas atliktas pagal Tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus (TAAIS)².

¹ Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas, 6 str. 33 p.

² 3000 TAAIS „Veiklos audito standartas“, prieiga per internetą: <http://www.vkontrole.lt/page.aspx?id=350>.

Pagrindiniai audito rezultatai

1. Bendrovės tikslai nustatyti netinkami ir nepasiekti numatyti rezultatai

Bendrovės 2021 m. – 2023 m. strateginis veiklos planas parengtas nesivadovaujant Kelmės rajono savivaldybės kontroliuojamų įmonių strateginių veiklos planų sudarymo, atnaujinimo ir įgyvendinimo tvarkos aprašo³ nuostatomis ir jame netinkamai suplanuotas tikslų, uždavinių ir priemonių įgyvendinimas.

Savivaldybės nustatyti lūkesčiai neorientuoti į pagrindinę Savivaldybės funkciją – keleivių vežimo vietiniais maršrutais organizavimas. Savivaldybė, rengiant lūkesčių raštą⁴, nesirėmė gerąja VVĮ praktika ir nesivadovavo Valstybės lūkesčių valstybės valdomoms įmonėms nustatymo rekomendacijomis⁵. Nevykdė priežiūros, kad Bendrovė atsižvelgdama į lūkesčių rašto turinį, rengtų ir atnaujintų veiklos strategijas.

Savivaldybėje neregamentuotas ir nevykdomas bendrovių pasiektų veiklos tikslų atitikties nustatytoms veiklos tikslams vertinimas. Atlikus 2020 m. ir 2021 m. Bendrovės veiklos rezultaty, Savivaldybės lūkesčių ir nusistatytų tikslų įgyvendinimo analizę, nustatyta, kad UAB „Kelmės autobusų parkas“ veikla 2020 m. – 2021 m. buvo nuostolinga, o Savivaldybės pateiktų lūkesčių ir tikslų susijusių su Bendrovės veikla įgyvendinta mažiau nei 50 proc.

2. Neužtikrinama tinkama viešųjų pirkimų vidaus kontrolė ir ne visais atvejais pirkimai vykdomi teisės aktų nustatyta tvarka

Viešųjų pirkimų inicijavimo, organizavimo ir kontrolės sritys nepakankamai reglamentuotos ir ne visais atvejais veikia tinkamai, kadangi:

- Bendrovėje nebuvo laikomasi Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo nuostatų bei įstatymo kontrolės.
- Nebuvo registruojami pirkimų dokumentai.
- Nebuvo rengiami būsimų prekių, paslaugų ir darbų pagrindimai.
- Dėl nenustatytų rinkos tyrimo vykdymo taisyklių ir neteikiant rinkos tyrimo dokumentų, negalėjome įsitikinti, kad Bendrovėje toks tyrimas yra atliekamas.
- Nebuvo motyvuojama dėl nepirkimo per CPO ir tai patvirtinantys dokumentai nebuvo skelbiami UAB „Kelmės autobusų parkas“ tinklapyje.
- Sudarant viešojo pirkimo sutartis, nebuvo laikomasi viešojo pirkimo sutarties turinio reikalavimų.

Nesivadovaujant Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo 5 str. 5 d. nuostata, Bendrovėje netinkamai planuojamos arba pirkimų planuose nenurodomos pirkimų vertės.

Planuojant Transporto priemonių ir jų variklių dalių ir pagalbinių reikmenų pirkimą, netinkamai parinktas pirkimo būdas.

³ Kelmės rajono savivaldybės tarybos 2020-02-20 sprendimas Nr. T-55 „Dėl Kelmės rajono savivaldybės kontroliuojamų įmonių strateginių veiklos planų sudarymo, atnaujinimo ir įgyvendinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

⁴ 2021-05-24 Nr. (7.20 E) S-1370 „Dėl savivaldybės lūkesčių susijusių su UAB „Kelmės autobusų parkas“ veikla, papildymo“.

⁵ Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministro 2019 m. rugpjūčio 1 d. įsakymu Nr. 4-453 patvirtintos Valstybei atstovaujančios institucijos rašto dėl valstybės siekiamų tikslų valstybės valdomoje įmonėje ir keliamų lūkesčių valstybės valdomai įmonei nustatymo rengimo rekomendacijos.

Bendrovė, vykdydama dviejų naudotų autobusų pirkimą, galimai, pažeidė Pirkimų įstatymo 29 str. 1 d., 47 str., 50 str. 3 d., 58 str. 1 d. 5 p. ir Viešųjų pirkimų įstatymo 5 str. 5 d.

Pirkimų procedūros nepatvirtinamos Bendrovės vidiniuose teisės aktuose nurodomais dokumentais ir dokumentai nesaugojami LR dokumentų ir archyvų įstatymo nustatyta tvarka. Audito metu nustatyta, kad nei dėl vieno pirkimo nebuvo pildomos tiekėjų apklausos pažymos. Bendrovės direktorius neužtikrino pirkimų dokumentų saugojimo kontrolės.

Raštu sudarytos sutartys viešinamos nesilaikant Informacijos viešinimo CVP IS tvarkos aprašo nuostatų, bei nesivadovaujama CVP IS tvarkos aprašo nuostata, dėl žodžiu sudarytų sutarčių viešinimo.

Pagal pateiktas Atn-3 ir Atn-1 ataskaitas, nustatyta, kad Bendrovė vykdydama viešuosius pirkimus, netaikė žaliųjų pirkimų reikalavimų.

3. Bendrovės darbo organizavimo sistema neužtikrina tinkamo žmogiškųjų išteklių panaudojimo. Darbo apmokėjimui skirti Bendrovės finansiniai ištekliai ne visais atvejais panaudoti racionaliai ir laikantis teisės aktų reikalavimų

Bendrovės vidaus dokumentai neatspindi tikrosios Bendrovės organizacinės valdymo struktūros, kadangi valdymo struktūra neaiški ar netiksli.

Neperžiūrėti ir nekeisti darbuotojų pareiginiai nuostatai 19 metų, rodo vidaus kontrolės, šioje srityje, nebuvimą.

Neužtikrinama Bendrovės darbuotojų funkcijų, pagal pareiginius nuostatus, vykdymo kontrolė. Bendrovės direktorius, vadovaudamas administracijai, nekontroliavo Bendrovės darbuotojų funkcijų vykdymo, pagal pareiginius nuostatus⁶.

Sukauptų ir panaudotų atostogų apskaita netiksli, kadangi Bendrovėje nėra sudaroma ir tvirtinama kasmetinių atostogų suteikimo eilė (atostogų grafikas). Bendrovėje nepildomos darbuotojų asmens kortelės. Įsakymai dėl kasmetinių atostogų rengiami nesilaikant teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų, dokumentų rengimo taisyklių ir LR Darbo kodekso nuostatų.

Bendrovėje neužtikrinamas tinkamas dokumentų valdymo organizavimas, kadangi direktorius nenustatė įmonės veiklos dokumentų registrų, nenurodė naudojamų registrų ir kitų apskaitos dokumentų; įsakymu nepaskyrė asmens, atsakingo už veiklos dokumentų registravimą, tvarkymą, apskaitą, saugojimą ir naikinimą, nenustatė jo įgaliojimų; nepatvirtino dokumentacijos planų ir nederino su įstaigos savininko teises ir pareigas įgyvendinančia institucija.

Bendrovėje nereglamentuotas autobusų vairuotojų tarnybinių komandiruočių įforminimas ir komandiruočių išlaidų apmokėjimas. Dienpinigiai už komandiruotes, galimai, išmokėti neteisėtai. Bendrovėje 2021 metais įforminti 24 direktoriaus įsakymai dėl komandiruočių į užsakomuosius reisus. Bendra išmokėtų dienpinigių ir priedų už užsakomuosius reisus suma 1235,58 Eur.

⁶ 2019-12-31 UAB „Kelmės autobusų parkas“ direktoriaus įsakymu Nr. P-48 patvirtintas UAB „Kelmės autobusų parkas“ administracijos darbuotojų reglamentas, 14.7. p.

Bendrovės Darbo apmokėjimo sistemoje nenustatyta, kaip apmokamas darbo laikas, pavaduojant laikinai nesančius darbuotojus. Audito metu nustatyta, kad pavaduojant laikinai nesančius darbuotojus, nėra vykdomos pavaduojančio darbuotojo pagrindinio darbo funkcijos, tačiau už jį apmokama.

Dėl trūkumų Bendrovės darbo apmokėjimo sistemoje, sudarytos prielaidos darbo užmokestį nustatyti subjektyviu įstaigos vadovo sprendimu. Nesivadovauta Darbo kodekso 140 straipsnio 3 dalies nuostatomis ir Bendrovės darbo apmokėjimo sistemoje nenurodytos darbuotojų kategorijos pagal pareigybes ir kvalifikaciją, nepateikti kiekvienos pareigybės bazinio (tarifinio) darbo užmokesčio dydžiai (minimalus ir maksimalus), papildomo apmokėjimo (priedų ir priemokų), premijų skyrimo pagrindai ir tvarka, nepateikta darbo užmokesčio indeksavimo tvarka.

4. Ne visais atvejais Bendrovės turtas valdomas tinkamai, o apskaita tiksliai

Atliekant 2021 m. inventorizaciją, nesivadovauta Inventorizacijos taisyklių 15. 3 p., inventorizacijos komisijos nariais paskirti materialiai atsakingi asmenys.

Nesivadovaujant Inventorizacijos taisyklių 52 – 53 p., netinkamas naudoti ilgalaikis turtas neįrašytas į atskirą inventorizavimo aprašą, (negalimo) naudoti turto inventorizavimo apraše, nenurodoma netinkamumo naudoti priežastis, inventorizacijos komisijos pastabos dėl turto tolesnio naudojimo.

Kai kuriam ilgalaikiam turtui nepagrįstai prailgintas naudingo tarnavimo laikas. Bendrovės direktoriaus įsakymu patvirtinti ilgalaikio turto nusidėvėjimo normatyvai metais, neviseškai atitinka Įstatyme⁷ nustatytus ilgalaikio turto nusidėvėjimo arba amortizacijos normatyvus bei nurodomi intervalais, o Bendrovės apskaitos politikoje nėra apspręsta kokiu principu taikomi skirtingi ilgalaikio turto nusidėvėjimo normatyvai.

Taip pat pažymėtina, kad duomenys (ilgalaikio turto pavadinimai ir statybos metai) nusidėvėjimo žiniaraščiuose nesutampa su Registrų centro duomenimis.

5. Nustatytos neefektyvios Bendrovės veiklos priežastys

Audito metu nustatyta, kad dėl netikslios vežėjų įvažiavimų į stotį apskaitos, Bendrovė negauna dalies pajamų. 2021 m. iš vežėjo UAB „Transbusas“ preliminariai negavo pajamų – apie 6 000 eurų.

Subsidijos nuostolingiems priemiesčio maršrutams dengti, palyginus 2020 m. su 2021 m., padidėjo 34,7 tūkst. Eur. Priežastys dėl kurių subsidijos nuostolingiems maršrutams dengti didėja – Savivaldybėje nėra nustatyta tvarkos ir kriterijų, kuriais vadovaujantis būtų priimami sprendimai dėl visuomenei būtinų maršrutų organizavimo tikslingumo, bei neatliekama surenkamų pajamų, keleivių srautų intensyvumo, susidarančių nuostolių maršrutuose analizė. Bendrovė taip pat neatlieka vartotojų patenkinimo teikiamomis paslaugomis tyrimų ir visuomenės apklausų dėl teikiamų paslaugų.

Bendrovė neužtikrina, kad interneto svetainėje www.kelmesautobusai.lt būtų skelbiama tik teisiškai galiojanti informacija, neklaidintų visuomenės ir būtų savalaikiai peržiūrima. Bendrovės interneto svetainės struktūra neatitinka, LR Vyriausybės patvirtinto bendrųjų ir

⁷ Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymo 18 str. 2 p.

savivaldybės institucijų ir įstaigų interneto svetainėms ir mobiliosioms programoms aprašo, reikalavimų.

Pagal Susisiekimo ministerijos autobusų stočių veiklos teisinį reguliavimą⁸, Kelmės AS neatitinka visų reikalavimų autobusų stotims. Kelmės AS nėra vienos iš būtinų tarnybų – bilietų pardavimo, todėl neužtikrinamas bilietų tarnybai nustatytų funkcijų vykdymas.

Nevykdomos kai kurios dispečerinės tarnybos funkcijos, t. y., neregistruojami duomenys apie eismo reguliarumą, neregistruojama apie visas priimtas bei perduotas telefonogramas, telefaksus bei kitus pranešimus, nesudaroma autobusų stoties darbo ataskaita.

Nesivadovaujant Autobusų stočių veiklos nuostatų 26 p., autobusų stoties keleivių laukiamojoje salėje, nėra skelbiama nurodyta informacija.

Bendrovės veiklos vertinimo santykinų rodiklių analizė parodė, kad Bendrovės finansiniai rodikliai nerodo stabilios finansinės padėties.

Rekomendacijos

UAB „Kelmės autobusų parkas“ direktoriui:

Dėl dalykų, nustatytų viešųjų pirkimų srityje

1. Siekiant užtikrinti tinkamą VPIDĮ nuostatų laikymąsi, Bendrovėje atlikti periodinę privačių interesų deklaravimo stebėseną ir pažeidimų prevenciją.
2. Nustatyti perkančiojo subjekto poreikio formavimo tvarką, kuri, be kita ko, numatytų prievolę motyvuotai (racionaliai) pagrįsti kiekvieno pirkimo būtinumą ir siekiant užtikrinti racionalų lėšų naudojimą, prieš pradėdant pirkimus, rengti argumentuotus būsimų pirkimų pagrindimus.
3. Išsamiai reglamentuoti rinkos tyrimo procedūrą, jos vykdymo taisykles, dokumentavimą bei užtikrinti vykdymo kontrolę.
4. Tais atvejais kai neperkama per CPO, užtikrinti argumentuotą pagrindimą dėl nepirkimo per CPO bei jo savalaikį skelbimą įstaigos tinklalapyje.
5. Pirkimo sutartyse, vykdant PJ 95 str. 1 d. 12 p. nuostatas, nurodyti įstaigos vadovo įsakymu skiriamą asmenį, atsakingą už sutarties vykdymą, sutarties ir pakeitimų paskelbimą.
6. Pirkimų procedūras patvirtinti, teisės aktuose, nurodomais dokumentais.
7. Siekiant užtikrinti sudarytų sutarčių (raštu ir žodžiu) viešinimą CVP IS tvarkos aprašo nustatyta tvarka, paskirti atsakingą asmenį, atsakingą už sutarčių viešinimą, bei pavišinti ir anksčiau sudarytas sutartis.
8. Numatyti priemones, kad būtų vykdomi, teisės aktais nustatyti, reikalavimai dėl žaliųjų pirkimų (100 proc. nuo vykdomų pirkimų vertės 2023 metais).

Dėl dalykų, nustatytų darbo užmokesčio srityje

9. Patvirtinti Bendrovės organizacinę valdymo struktūrą aiškiai nurodant Bendrovės padalinius, tiksliai apibrėžiant kokios pareigybės sudaro padalinius ir kokia kiekvienos pareigybės vieta struktūroje, etatų skaičių vienetais, patikslinant padalinių nuostatus ar darbo reglamentus.
10. Peržiūrėti ir atnaujinti darbuotojų pareiginius nuostatus, pagal šiuo metu galiojančius teisės aktus ir vidinius norminius dokumentus.

⁸ Autobusų stočių veiklos nuostatų, patvirtintų Susisiekimo ministro 2003 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. 3-734 „Dėl Autobusų stočių veiklos nuostatų patvirtinimo“, 12 p.

11. Užtikrinti Bendrovės darbuotojų funkcijų, pagal pareiginius nuostatus, vykdymo kontrolę.
 12. Su darbuotojais sudarant darbo sutartis, vadovautis LR Darbo kodekso nuostatomis, kad darbo sutartys būtų sudarytos tinkamai ir jose būtų tinkamai sutartos būtinosios darbo sutarties sąlygos.
 13. Atsižvelgiant į audito metu nustatytus pastebėjimus, ir siekiant įgyvendinti LR Darbo kodekso darbo teisės normas, ir užtikrinant tinkamą personalo dokumentų vidaus kontrolės reglamentavimą, įpareigoti asmenis, atsakingus už darbuotojų asmens bylas ir kitą personalo dokumentaciją, tinkamai suformuoti darbuotojų asmens bylas.
 14. Inicijuoti tarnybinį patikrinimą dėl sekretorės – kasininkės – sandėlininkės, galimai, netinkamo pareigų vykdymo.
 15. Siekiant užtikrinti tikslią sukauptų ir panaudotų atostogų apskaitą:
 - Bendrovės norminiame teisės akte detaliai apibrėžti ir įtvirtinti kasmetinių atostogų suteikimo tvarką, į ją įtraukiant atostogų grafiko sudarymą, nustatant atvejus, kada atostogų laikas gali būti keičiamas ir perkeliamas.
 - Tvirtinti atostogų grafikus ir jais vadovautis.
 - Pildyti darbuotojų asmens korteles.
 - Įsakymus dėl kasmetinių atostogų rengti vadovaujantis teisės aktų projektų rengimo rekomendacijomis, dokumentų rengimo taisyklėmis ir LR Darbo kodekso nuostatomis.
 16. Siekiant užtikrinti tinkamą dokumentų valdymo organizavimą, vadovaujantis LR Dokumentų ir archyvų įstatymo nuostatomis:
 - nustatyti įmonės veiklos dokumentų registrus;
 - įsakymu paskirti asmenį, atsakingą už veiklos dokumentų registravimą, tvarkymą, apskaitą, saugojimą ir naikinimą, nustatyti jo įgaliojimų;
 - tvirtinti dokumentacijos planus ir suderinti su įstaigos savininko teises ir pareigas įgyvendinančia institucija.
 17. Bendrovės Darbo apmokėjimo sistemoje nustatyti, kaip apmokamas darbo laikas pavaduojant laikinai nesančius darbuotojus.
 18. Patvirtinti darbo apmokėjimo tvarką, kurioje būtų nustatyti aiškūs ir objektyvūs darbo užmokesčio nustatymo kriterijai, nurodomi kiekvienos darbuotojo pareigybės pastoviosios darbo užmokesčio dalies dydžiai (minimalus ir maksimalus), nustatyti kriterijai, kuriais remiantis yra nustatoma konkreti darbuotojo darbo užmokesčio pastovioji dalis ir nustatyta, į ką atsižvelgiant darbuotojui gali būti nustatytas didesnis darbo užmokesčio pastoviosios dalies dydis, nurodyta premijų skyrimo pagrindai ir tvarka, įtvirtinta darbo užmokesčio indeksavimo tvarka.
- Kiti dalykai***
19. Periodiškai atlikti Bendrovės vartotojų patenkinimo teikiamomis paslaugomis tyrimus ir visuomenės apklausas dėl teikiamų paslaugų.
 20. Imtis priemonių ir užtikrinti Autobusų stočių veiklos nuostatų laikymąsi.
 21. Užtikrinti, kad interneto svetainėje www.kelmesautobusai.lt būtų skelbiama tik teisiškai galiojanti informacija, neklaidintų visuomenės ir būtų savalaikiai peržiūrima.

22. Siekiant užtikrinti, kad interneto svetainėje www.kelmesautobusai.lt būtų skelbiama tik teisiškai galiojanti informacija, neklaidintų visuomenės ir būtų savalaikiai peržiūrima, paskirti atsakingą asmenį už interneto svetainės tvarkymą.
23. Patikslinti Bendrovės interneto svetainės struktūrą, kad atitiktų LR Vyriausybės patvirtinto bendrųjų ir savivaldybės institucijų ir įstaigų interneto svetainėms ir mobiliosioms programoms aprašo reikalavimus.

Pokyčiai audito metu

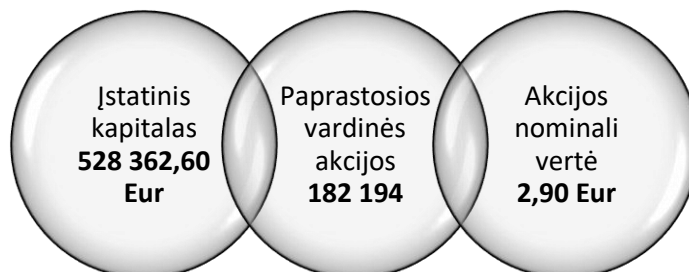
Audito metu, Bendrovė atsižvelgė į teiktus pastebėjimus ir:

- strateginį veiklos planą 2023-2025 metams rengė vadovaujantis Kelmės rajono savivaldybės kontroliuojamų įmonių strateginių veiklos planų sudarymo, atnaujinimo ir įgyvendinimo tvarkos aprašo nuostatomis.
- Patvirtino pareigų, kurias einantys asmenys privalo deklaruoti privačius interesus, sąrašą. Su šiuo sąrašu pasirašytinai supažindinti visus deklaruojančiuosius. Pateikė privačių interesų deklaracijas.
- Patvirtino visų viešųjų pirkimų metu sudaromų dokumentų registrus.
- Patikslino darbuotojų tarnybinių komandiruočių įforminimo ir komandiruočių išlaidų apmokėjimo tvarką.
- Patikslino Bendrovės inventorizacijos taisykles bei sudarė naują inventorizacijos komisiją.
- Patikslino ir patvirtino ilgalaikio turto normatyvus, patikslino duomenis nusidėvėjimo žiniaraščiuose.
- Bendrovė atsižvelgė į teiktus pastebėjimus, pradėjo pildyti dokumentus pagal Autobusų stočių veiklos nuostatų 4 – 6 priedus.
- Vadovaujantis Autobusų stočių veiklos nuostatų 26 p., autobusų stoties keleivių laukiamojoje salėje, paskelbė nurodytą informaciją.

ĮŽANGA

Bendrovė yra ribotos civilinės atsakomybės juridinis asmuo, kuris savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos civiliniu kodeksu, Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymu, kitais įstatymais bei teisės aktais, Bendrovės įstatais⁹.

Savivaldybė nuosavybės teise valdo keleivių vežimo paslaugas teikiančią Bendrovę – jai nuosavybės teise priklauso 100 proc. akcijų (žr. 1 pav.).

1 pav. Bendrovės įstatinis kapitalas.

Šaltinis: Bendrovės įstatuose pateikti duomenys¹⁰.

Bendrovės pagrindinė veikla yra keleivių vežimas priemiesčio maršrutais. Be pagrindinės veiklos, Bendrovė užsiima šiomis veiklomis: vykdo mažmeninę naftos produktų prekybą bei mažmeninę

⁹ Bendrovės įstatai. Juridinių asmenų registre registruoti 2022-03-18, kodas 162441351.

¹⁰ Ten pat.

suskystintomis dujomis automobiliams prekybą, autobusų nuoma, bagažo saugojimu, siuntų paslauga autobusais, automobilių remontu, teikia reklamos paslaugas, nuomoja patalpas.

Audituojamu laikotarpiu Bendrovės veikla buvo nuostolinga: 2020 metais Bendrovės grynasis finansinių metų rezultatas nuostolis (82 662) Eur, 2021 metais taip pat dirbo nuostolingai, grynasis finansinių metų rezultatas nuostolis (36 754) Eur (žr. 1 lentelę).

1 lentelė. Bendrovės 2020 – 2021 metų veiklos rezultatai

Rodikliai / laikotarpis	2020-01-01– 2020-12-31	2021-01-01– 2021-12-31
Pajamos, Eur	859,6 tūkst. Eur	954,6 tūkst. Eur
Sąnaudos, Eur	942,2 tūkst. Eur	991,4 tūkst. Eur
Pelnas (nuostolis), Eur	(82,7) tūkst. Eur	(36,8) tūkst. Eur

Šaltinis: Bendrovės 2020 m., 2021 m. gruodžio 31 d. finansinių ataskaitų aiškinamuosiuose raštuose pateikta informacija apie pagrindinės veiklos – verslo segmentus.

Kaip pagrindinę priežastį dėl nuostolingos veiklos, Bendrovė nurodo COVID – 19 padėtį.

Atkreiptinas dėmesys, kad Bendrovei, 2020 metais, Kelmės rajono savivaldybė skyrė 290 495 eurų subsidijos nuostolingiems priemiesčio maršrutams dengti, 2021 metais – 325 241 eurų.

Užimtumo tarnyba prie LR socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Šiaulių klientų aptarnavimo departamento Kelmės skyrius, per 2020 metus, Bendrovei pervedė 72 885,97 Eur subsidijos darbuotojų darbo užmokesčiui už įmonėje paskelbtas prastovas, per 2021 metus - 83 681, 97 Eur.

AUDITO REZULTATAI

1. AR NUSTATYTI TINKAMI BENDROVĖS TIKSLAI IR PASIEKTI NUMATYTI REZULTATAI, SIEKIANT VEIKLOS REZULTATYVUMO?

1.1 Bendrovės strateginis veiklos planas parengtas nesivadovaujant Kelmės rajono savivaldybės kontroliuojamų įmonių strateginių veiklos planų sudarymo, atnaujinimo ir įgyvendinimo tvarkos aprašo nuostatomis

1. Kelmės rajono savivaldybės valdomų įmonių veiklos tikslai, jų vertinimo rodikliai nustatomi įmonių veiklos strategijose. Nuo 2020 m. rengiant veiklos strategijas, Bendrovių vadovai įpareigoti vadovautis Kelmės rajono savivaldybės kontroliuojamų įmonių strateginių veiklos planų sudarymo, atnaujinimo ir įgyvendinimo tvarkos aprašu¹¹. Vadovaujantis minėtu tvarkos aprašu¹², įmonės rengia 3 metų strateginius veiklos planus, kurie kasmet turėtų būti atnaujinami.

Audito metu, palyginus UAB „Kelmės autobusų parkas“ 2020 m. – 2022 m. ir 2021 m. – 2023 m. strateginius planus, nustatyta, kad jie praktiškai vienodi - neatnaujinami.

2. Vertinome, ar Kelmės rajono savivaldybės tarybos 2021 m. balandžio 29 d. sprendimu Nr. T- 121 patvirtintas UAB „Kelmės autobusų parkas“ 2021 – 2023 metų strateginis veiklos planas yra parengtas vadovaujantis, Kelmės rajono savivaldybės kontroliuojamų įmonių

¹¹ Kelmės rajono savivaldybės tarybos 2020-02-20 sprendimas Nr. T-55 „Dėl Kelmės rajono savivaldybės kontroliuojamų įmonių strateginių veiklos planų sudarymo, atnaujinimo ir įgyvendinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

¹² Ten pat.

strateginių veiklos planų sudarymo, atnaujinimo ir įgyvendinimo tvarkos aprašo¹³, nuostatomis.

UAB „Kelmės autobusų parkas“ 2021 – 2023 m. strateginiame veiklos plane, nesivadovaujant Kelmės rajono savivaldybės kontroliuojamų įmonių strateginių veiklos planų sudarymo, atnaujinimo ir įgyvendinimo tvarkos aprašo II sk. 8 p., neįvertinti vidaus išteklių.

Strateginiame veiklos plane nurodytas tik vienas tikslas – pelno siekimas, tačiau Bendrovei, kaip Savivaldybės valdomai įmonei, kuri teikia keleivių vežimo paslaugas, kuo didesnio pelno siekimas – nėra vienintelis ir pagrindinis tikslas, tačiau gaunamas pelnas yra reikalingas gerinant teikiamų paslaugų kokybę ar atnaujinant nusidėvėjusį turtą. Nurodytas tikslas nekonkretus, nėra nustatytas jo įgyvendinimą matuojantis rodiklis (pvz., veiklos efektyvumui vertinti – grąžos rodiklis) ir siektina vertė, kad būtų galima pamatuoti, ar įmonė pasiekė išsikeltą tikslą.

Siekiant įgyvendinti Bendrovės veiklos planą, nurodomas uždavinys – kuro kolonėlės renovavimas, tačiau šis uždavinys nenurodo veiklos, kuri užtikrintų nurodyto tikslo įgyvendinimą, jo neįmanoma išmatuoti ir palyginti su objektyviais rodikliais.

Atkreiptinas dėmesys, kad mažmeninė naftos produktų prekyba bei mažmeninė suskystintomis dujomis automobiliams prekyba nėra pagrindinė Bendrovės veikla ir nustatant tikslus ir uždavinius, reikėtų orientuotis į pagrindinę Bendrovės veiklą - keleivių vežimą autobusais miesto, priemiesčio ir tolimojo susisiekimo reguliariaisiais maršrutais, specialiaisiais ir užsakomaisiais reisais.

Veiklos uždaviniui įgyvendinti nurodytos priemonės neužtikrina tinkamą uždavinio įgyvendinimą, nėra efektyviausi ir racionaliausi būdai norimam rezultatui pasiekti.

Strateginiame plane nėra suformuluoti vertinimo kriterijai, įvertinti Bendrovės veiklos plano ir jo uždavinių įvykdymą¹⁴.

3. **Nustatyta, kad Bendrovės 2021 m. – 2023 m. strateginis veiklos planas parengtas nesivadovaujant, Kelmės rajono savivaldybės kontroliuojamų įmonių strateginių veiklos planų sudarymo, atnaujinimo ir įgyvendinimo tvarkos aprašo¹⁵, nuostatomis ir jame netinkamai suplanuotas tikslų, uždavinių ir priemonių įgyvendinimas, kadangi:**
- **nesivadovaujant, Kelmės rajono savivaldybės kontroliuojamų įmonių strateginių veiklos planų sudarymo, atnaujinimo ir įgyvendinimo tvarkos aprašo II sk. 8 p., neįvertinti vidaus išteklių;**
 - **nurodytas tikslas nėra tinkamas ir neparodo planuojamo pasiekti rezultato per planavimo dokumentų įgyvendinimo laikotarpį, bei naudos, kurią, įgyvendinus gauna ne tik tiesiogiai Bendrovė, bet ir visa visuomenė;**
 - **nurodyti uždaviniai nenusako planuojamos veiklos, kuri užtikrintų nustatytų tikslų įgyvendinimą;**
 - **suformuluotas tikslas ir uždaviniai nėra susieti tarpusavyje, t. y., tikslui pasiekti nėra nustatyto konkretaus uždavinio, kuris užtikrintų nustatyto tikslo įgyvendinimą. Nurodytas uždavinys – kuro kolonėlės renovavimas, nenurodo veiklos, kuri užtikrintų nurodyto tikslo įgyvendinimą, jo neįmanoma išmatuoti ir palyginti su objektyviais rodikliais. Atkreiptinas dėmesys, kad mažmeninė naftos produktų prekyba bei mažmeninė suskystintomis dujomis automobiliams**

¹³ Ten pat.

¹⁴ Ten pat. 15 p.

¹⁵ Kelmės rajono savivaldybės tarybos 2020-02-20 sprendimas Nr. T-55 „Dėl Kelmės rajono savivaldybės kontroliuojamų įmonių strateginių veiklos planų sudarymo, atnaujinimo ir įgyvendinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

prekyba nėra pagrindinė Bendrovės veikla ir nustatant tikslus ir uždavinius reikėtų orientuotis į pagrindinę Bendrovės veiklą - keleivių vežimą autobusais miesto, priemiesčio ir tolimojo susisiekimo reguliariaisiais maršrutais, specialiaisiais ir užsakomaisiais reisais;

- *nėra nurodytų tinkamų priemonių suformuotiems uždaviniams įgyvendinti;*
- *nėra suformuluoti vertinimo kriterijai, įvertinti Bendrovės veiklos plano ir jo uždavinių įvykdymą¹⁶.*

Audito metu, Bendrovė atsižvelgė į teiktus pastebėjimus ir strateginį veiklos planą 2023-2025 metams rengė vadovaujantis Kelmės rajono savivaldybės kontroliuojamų įmonių strateginių veiklos planų sudarymo, atnaujinimo ir įgyvendinimo tvarkos aprašo nuostatomis.

1.2 Nustatyti lūkesčiai neorientuoti į pagrindinę Savivaldybės funkciją - keleivių vežimo vietiniais maršrutais organizavimas

4. Stiprinant savivaldybių – kaip vienintelio ar pagrindinio akcininko – pareigą aktyviai ir skaidriai įgyvendinti nuosavybės funkcijas savo valdomose įmonėse, Vyriausybė patvirtino savivaldybių pareigą teikti jų valdomoms įmonėms lūkesčių raštus, kuriuose būtų aiškiai suformuoti SVJ keliami tikslai¹⁷.
5. Rekomendacijų savivaldybėms atstovaujančioms institucijoms, kaip rengti lūkesčių raštus nėra, tačiau Valstybės kontrolės auditorių manymu¹⁸, savivaldybėms perimant gerąją VVJ praktiką, galėtų vadovautis Valstybės lūkesčių valstybės valdomoms įmonėms nustatymo rekomendacijomis¹⁹. Atkreiptinas dėmesys, kad tuo laikotarpiu, kada Savivaldybė pateikė UAB „Kelmės autobusų parkas“ lūkesčių raštą, galiojo Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministro 2019 m. rugpjūčio 1 d. įsakymu Nr. 4-453 patvirtintos Valstybei atstovaujančios institucijos rašto dėl valstybės siekiamų tikslų valstybės valdomoje įmonėje ir keliamų lūkesčių valstybės valdomai įmonei nustatymo rengimo rekomendacijos²⁰. Nuo 2022 m. gegužės 18 d. įsigaliojo Valstybei atstovaujančios institucijos rašto dėl valstybės siekiamų tikslų valstybės valdomoje įmonėje ir keliamų lūkesčių valstybės valdomai įmonei turinio reikalavimų ir rengimo tvarkos aprašas²¹.
6. Vertindami, ar Savivaldybė rengdama minėtą raštą, perėmė gerąją VVJ praktiką ir vadovavosi Valstybės lūkesčių valstybės valdomoms įmonėms nustatymo rekomendacijomis²², ar

¹⁶ Ten pat. 15 p.

¹⁷ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. kovo 28 d. nutarimo Nr. 313 „Dėl savivaldybių turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo savivaldybių valdomose įmonėse tvarkos aprašo patvirtinimo“, II sk. 9.1 p.

¹⁸ 2021-04-06 Valstybinio audito ataskaita Nr. VAE-3 „Valstybės ir savivaldybių valdomų įmonių bei viešųjų įstaigų valdysena“, 27 psl.

¹⁹ Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministro 2019 m. rugpjūčio 1 d. įsakymu Nr. 4-453 patvirtintos Valstybei atstovaujančios institucijos rašto dėl valstybės siekiamų tikslų valstybės valdomoje įmonėje ir keliamų lūkesčių valstybės valdomai įmonei nustatymo rengimo rekomendacijos.

²⁰ Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministro 2019 m. rugpjūčio 1 d. įsakymu Nr. 4-453 patvirtintos Valstybei atstovaujančios institucijos rašto dėl valstybės siekiamų tikslų valstybės valdomoje įmonėje ir keliamų lūkesčių valstybės valdomai įmonei nustatymo rengimo rekomendacijos.

²¹Ten pat.

²²Ten pat.

nustatyti lūkesčiai orientuoti į pagrindinę Savivaldybės funkciją – keleivių vežimo vietiniais maršrutais organizavimas, laikėmės nuostatos, kad:

1. iš lūkesčių rašte nurodytų įmonės veiklų turi būti aišku, kokie yra valstybės valdomos įmonės veiklos prioritetai pagal svarbą²³;
2. kelia finansinius ir nefinansinius lūkesčius²⁴;
3. nurodyti finansiniai lūkesčiai dėl nuosavo kapitalo struktūros rodiklio ir dividendų ar pelno įmokos dydžio rodiklio²⁵;
4. rašte, pagal poreikį, nurodytas bent vienas nefinansinis lūkestis, iš tokių kaip plėtros, skaidrumo, socialinės atsakomybės, klientų aptarnavimo kokybės, inovatyvumo, efektyvumo, lyderystės, darbuotojų įsitraukimo, rizikos valdymo, gerosios valdysenos²⁶ ir yra orientuoti į pagrindinę Savivaldybės funkciją – keleivių vežimo vietiniais maršrutais organizavimą;
5. Savivaldybės pasiūlyti finansiniai ir nefinansiniai lūkesčiai įtraukti į Bendrovės strategiją²⁷.
7. Savivaldybės administracijos direktorius, vadovaudamasis Savivaldybės turtingųjų ir neturtinių teisių įgyvendinimo savivaldybių valdomose įmonėse tvarkos aprašo, 9.1 papunkčiu²⁸, pateikė UAB „Kelmės autobusų parkas“ lūkesčių raštą²⁹, o 2021 metais jį papildė³⁰.

UAB „Kelmės autobusų parkas“ pateikto lūkesčių rašto vertinimas:

1. Savivaldybės pateiktame lūkesčių rašte³¹, kaip pagrindinė UAB „Kelmės autobusų parkas“ veiklos sritis, nurodyta - keleivių vežimas autobusais vietinio reguliaraus susisiekimo kelių transporto maršrutais. Papildomai nurodyta, kad įmonė taip pat užsiima mažmenine naftos produktų prekyba, bei mažmenine suskystintomis dujomis, autobusų nuoma, bagažo saugojimu, automobilių remontu, teikia reklamos paslaugas, nuomoja patalpas, teikia siuntų autobusais paslaugas.
2. Lūkesčių rašte³² nustatytas vienas finansinis lūkestis – užtikrinti įmonės finansinį stabilumą ir siekti veiklos pelningumo, racionaliai naudoti turtą bei siekti nuosavo kapitalo grąžos ne mažesnės kaip 2 procentai.
3. Finansinis lūkestis nurodytas vadovaujantis Valstybei atstovaujančios institucijos rašto dėl valstybės siekiamų tikslų valstybės valdomoje įmonėje ir keliamų lūkesčių valstybės valdomai įmonei nustatymo rengimo rekomendacijomis³³.
4. Rašte³⁴ nurodyti 5 nefinansiniai lūkesčiai, tačiau jie neorientuoti į pagrindinę Savivaldybės funkciją – keleivių vežimo vietiniais maršrutais organizavimą. Taip pat, mūsų manymu, jie nustatyti nesivadovaujant

²³ Ten pat. 6 p.

²⁴ Ten pat. 7 p.

²⁵ Ten pat. 13 p.

²⁶ Ten pat. 18 p.

²⁷ SVJ nuosavybės gairės, 9.2 p.

²⁸ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-06-06 nutarimas Nr. 567 „Dėl valstybės ir savivaldybių turtingųjų ir neturtinių teisių įgyvendinimo akcinėse bendrovėse ir uždariose akcinėse bendrovėse“.

²⁹ 2019-06-10 Nr. (7.20) S-1656 „Dėl savivaldybės lūkesčių susijusių su UAB „Kelmės autobusų parkas“ veikla“.

³⁰ 2021-05-24 Nr. (7.20 E) S-1370 „Dėl savivaldybės lūkesčių susijusių su UAB „Kelmės autobusų parkas“ veikla, papildymo“.

³¹ 2019-06-10 Nr. (7.20)S-1656 Dėl savivaldybės lūkesčių susijusių su UAB „Kelmės autobusų parkas“ veikla.

³² 2021-05-24 Nr. (7.20 E) S-1370 Dėl savivaldybės lūkesčių, susijusių su UAB „Kelmės autobusų parkas“ veikla, papildymo.

³³ Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministro 2019 m. rugpjūčio 1 d. įsakymu Nr. 4-453 patvirtintos Valstybei atstovaujančios institucijos rašto dėl valstybės siekiamų tikslų valstybės valdomoje įmonėje ir keliamų lūkesčių valstybės valdomai įmonei nustatymo rengimo rekomendacijų 14 p.

³⁴ 2021-05-24 Nr. (7.20 E) S-1370 Dėl savivaldybės lūkesčių, susijusių su UAB „Kelmės autobusų parkas“ veikla, papildymo.

Valstybės lūkesčių valstybės valdomoms įmonėms nustatymo rekomendacijomis³⁵, ir neatitinka plėtros, skaidrumo, socialinės atsakomybės, klientų aptarnavimo kokybės, inovatyvumo, efektyvumo, lyderystės, darbuotojų įsitraukimo, rizikos valdymo, gerosios valdysenos lūkesčių sampratos.

Pvz., Lūkestis Nr. 1. „Kasmet teikti pasiūlymus Savivaldybės administracijai ne mažiau kaip po 2 maršrutus naikinti ar sutrumpinti, tokiu būdu mažinant įmonės išlaidas bei savivaldybės kompensuojamas lėšas“.

Nustatytas lūkestis prieštarauja Klientų aptarnavimo kokybės lūkesčiui, kuris yra siejamas su valstybės įmonės parduodamų prekių ar teikiamų paslaugų atitiktimi nustatytiems standartams, dėmesiu ir pagarba klientams³⁶. Taip pat ir Socialinės atsakomybės lūkesčiui, kuris siejamas su valstybės valdomos įmonės veikla žmogaus teisių, visuomenės ir valstybės interesų, aplinkosaugos ar kitose socialinėse srityse.

Savivaldybė neturėtų būti suinteresuota mažinti ar sutrumpinti maršrutus, o priešingai – užtikrinti, kad viešosiomis paslaugomis nuolat galėtų naudotis visi savivaldybės gyventojai.

Ar teikiamos paslaugos atitinka Kelmės rajono gyventojų poreikius ir yra išpildyti jų lūkesčiai, parodytų atliktos gyventojų apklausos ir vartotojų patenkinimo teikiamomis paslaugomis analizė, kuri padėtų nustatyti gyventojams patogius ir reikalingus maršrutus, tobulintinas įstaigos veiklos sritis, lemiančias aukštesnį vartotojų patenkinimą³⁷.

Atsižvelgiant, į tai kas išdėstyta, Savivaldybės vienas iš nefinansinių lūkesčių galėtų būti pvz., gyventojų apklausos ir vartotojų patenkinimo teikiamomis paslaugomis analizė ir pan.

Pvz., Lūkestis Nr. 3. „Kasmet po 3 proc. didinti gaunamas pajamas iš mažmeninės naftos produktų prekybos, bei mažmeninės suskystintomis dujomis automobiliams prekybos“.

Lūkestis Nr. 4. „Didinti degalinės paslaugų asortimentą 1 proc.“.

Šie du Savivaldybės nustatyti lūkesčiai nesusiję su prioritetine Bendrovės veikla ir Savivaldybės pagrindine funkcija³⁸ – keleivių vežimu ir keleivių vežimo vietiniais maršrutais organizavimu.

5. Savivaldybės pasiūlyti visi finansiniai ir nefinansiniai lūkesčiai neįtraukti į Bendrovės veiklos strategiją. Savivaldybė, nesivadovaudama Savivaldybių turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo savivaldybių valdomose įmonėse tvarkos aprašo³⁹ nuostata, nevykdė priežiūros, kad Bendrovė atsižvelgdama į lūkesčių rašto turinį, rengtų ir atnaujintų veiklos strategijas.

- 8. Nustatyta, kad Savivaldybės nustatyti lūkesčiai neorientuoti į pagrindinę Savivaldybės funkciją – keleivių vežimo vietiniais maršrutais organizavimas.**
- 9. Savivaldybė, rengdama lūkesčių raštą⁴⁰, nesirėmė gerąja VVĮ praktika ir nesivadovavo Valstybės lūkesčių valstybės valdomoms įmonėms nustatymo rekomendacijomis⁴¹.**

³⁵Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministro 2019 m. rugpjūčio 1 d. įsakymu Nr. 4-453 patvirtintų Valstybei atstovaujančios institucijos rašto dėl valstybės siekiamų tikslų valstybės valdomoje įmonėje ir keliamų lūkesčių valstybės valdomai įmonei nustatymo rengimo rekomendacijų 18 p.

³⁶Ten pat. 18.4. p.

³⁷Viešųjų paslaugų vartotojų patenkinimo indekso apskaičiavimo metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2009-06-30 įsakymu Nr. 1V-339.

³⁸Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas, 6 str. 33 p.

³⁹Savivaldybių turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo savivaldybių valdomose įmonėse tvarkos aprašo 9.2. p.

⁴⁰2021-05-24 Nr. (7.20 E) S-1370 „Dėl savivaldybės lūkesčių susijusių su UAB „Kelmės autobusų parkas“ veikla, papildymo“.

⁴¹Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministro 2019 m. rugpjūčio 1 d. įsakymu Nr. 4-453 patvirtintos Valstybei atstovaujančios institucijos rašto dėl valstybės siekiamų tikslų valstybės valdomoje įmonėje ir keliamų lūkesčių valstybės valdomai įmonei nustatymo rengimo rekomendacijos.

10. Savivaldybė, nesivadovaudama Savivaldybių turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo savivaldybių valdomose įmonėse tvarkos aprašo nuostata, nevykdė priežiūros, kad Bendrovė atsižvelgdama į lūkesčių rašto turinį, rengtų ir atnaujintų veiklos strategijas.
- 1.3 Savivaldybėje nebuvo reglamentuotas ir vykdomas Bendrovės pasiektų veiklos tikslų atitikties nustatytiems veiklos tikslams vertinimas, o Bendrovė nustatytų lūkesčių neįgyvendino
11. Savivaldybė nesivadovavo Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymo 37¹ straipsnio 2 dalies nuostata – „nustatyti bendrovių, kurių akcijos ar dalis akcijų, suteikiančių daugiau kaip 1/2 visų balsų šių bendrovių visuotiniame akcininkų susirinkime, priklausos savivaldybei nuosavybės teise, ir jų dukterinių bendrovių pasiektų veiklos tikslų atitikties joms nustatytiems veiklos tikslams vertinimo tvarką“ ir nepatvirtino tvarkos aprašo, kuris nustatytų visų Kelmės rajono savivaldybės valdomų įmonių, akcinių ir uždarytųjų akcinių bendrovių vertinimą, ar šios bendrovės pasiekė patvirtintus nustatytus trumpalaikius ir ilgalaikius tikslus.
12. Kadangi nebuvo reglamentuotas bendrovių pasiektų tikslų vertinimo procesas, nebuvo vykdomas pasiektų veiklos tikslų atitikties nustatytiems veiklos tikslams vertinimas.
13. Bendrovė 2020 m. – 2021 m. dirbo nuostolingai, o lūkesčių ir tikslų susijusių su Bendrovės veikla įgyvendinta mažiau nei 50 proc.
14. Audito metu, remiantis Kelmės rajono savivaldybės valdomų įmonių vadovų darbo užmokesčio nustatymo tvarkos apraše⁴² nustatytais siektiniais veiklos rodikliais, analizavome 2020 m. ir 2021 m. Bendrovė veiklos rezultatus, Savivaldybės lūkesčių ir nusistatytų tikslų įgyvendinimą.
- Žemiau pateiktoje lentelėje nurodyti siektini veiklos rodikliai (užduotys) ir 2020 m., 2021 m. Bendrovės veiklos rodikliai. (žr. 2 lentelę).

2 lentelė. Bendrovės siektini veiklos rodikliai (užduotys) ir 2020 m., 2021 m. Bendrovės veiklos rodikliai

Eil. Nr.	Rodiklių grupės ir reikšmės	Kintamoji dalis	2020 m.	2021m.	Paaiškinimai
1.	Efektyvumo rodikliai				
1.1.	Pardavimo pajamų didėjimas: >10 proc.; <10 proc.	2 proc. 3 proc.	2019 m. - 1 241 965 eurų 2020 m. – 851 295 eurų. Sumažėjo 45, 89 proc.	2020 m. - 851 895 eurų 2021 m. – 944 303 eurų. Padidėjo 10, 9 proc.	Lyginant su praėjusiu finansiniu laikotarpiu
2.	Pelningumo rodikliai				
2.1.	Bendrasis pelningumas <5 proc.	2 proc.	2019 m. – 21 proc. 2020 m. – 18,4 proc. Sumažėjo 14,1 proc.	2020 m. – 18,4 2021 m. – 19,3 Padidėjo 0,9 proc.	Lyginant su praėjusiu finansiniu laikotarpiu
2.2.	Grynasis pelningumas <5 proc.	2 proc.	2019 m. – 0,39 proc. 2020 m. – nuostolis	2020 m. - nuostolis proc.	Lyginant su praėjusiu

⁴² 2021-04-30 Kelmės rajono savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymas Nr. PA-118, 2022-04-27 Kelmės rajono savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymas Nr. PA-115.

				2021 m. – nuostolis	finansiniu laikotarpiu
2.3.	Turto pelningumas <5 proc.	2 proc.	-	-	
3.	Mokumo rodikliai				
3.1.	Bendras mokumo koeficientas <0,5	2 proc.	2,46	3,97	
3.2.	Įsiskolinimo koeficientas >0,5	2 proc.	0,28	0,17	
3.3.	Apyvartinis kapitalas <0	2 proc.	Teigiamas	Teigiamas	
4.	Sąnaudų lygio rodikliai				
4.1.	Sąnaudų sumažėjimas: >10 proc.; <10 proc.	2 proc. 3 proc.	2019 m. – 1 248 322 eurų 2020 m. – 942 242 Sumažėjo 32,48 proc.	2020 m. - 942,2 tūkst. eurų 2021 m. – 991,4 tūkst. eurų. Padidėjo 5,22 proc.	Lyginant su praėjusiu finansiniu laikotarpiu
5.	Papildomi rodikliai				
5.1.	Papildomų finansavimo šaltinių, investicijų pritraukimas ir panaudojimas: >600 tūkst. eurų; <1 200 tūkst. eurų.	5 proc. 10 proc.	-	-	Išskyrus Savivaldybės skirtas lėšas
5.2.	Darbuotojų atlyginimų vidurkio augimas	2 proc.	Padidėjo 4 proc.	Padidėjo 5,04 proc.	Lyginant su praėjusiu finansiniu laikotarpiu (be įmonės vadovo ir pavadootojų)
6.	Lūkesčių ir tikslų susijusių su įmonės veikla įgyvendinimas				
6.1.	Įgyvendinimas >50 proc.; <50 proc.	10 proc. 20 proc.	Vertinime ⁴³ nurodoma, kad Administracijos direktoriaus	Vertinime ⁴⁵ nurodoma, kad Administracijos direktoriaus	

⁴³ 2021-04-30 Kelmės rajono savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymas Nr. PA-118.

⁴⁵ Ten pat.

			lūkesčiai ⁴⁴ įgyvendinti mažiau nei 50 proc.	lūkesčiai ⁴⁶ įgyvendinti mažiau nei 50 proc.	
--	--	--	---	--	--

Šaltinis – Kelmės rajono savivaldybės Kontrolės ir audito tarnyba pagal Kelmės rajono savivaldybės valdomų įmonių vadovų darbo užmokesčio nustatymo tvarkos aprašo nuostatas⁴⁷.

15. UAB „Kelmės autobusų parkas“ veiklos rodiklių ir finansinių rezultatų vertinimas 2020 m.

Lyginant faktiškai vykdytą veiklą per 2019 metus ir 2020 m., pardavimo pajamos sumažėjo 45,89 proc., visos įmonės patirtos sąnaudos buvo sumažintos 32,48 proc. Grynojo pelningumo ir turto pelningumo rodikliai neigiami (kaip ir 2019 metais), kas parodo, kad įmonės veikla ir turtas valdomas neefektyviai. Bendrasis pelningumo koeficientas, lyginant su 2019 metais, išaugo daugiau nei 14,1 proc.

16. Administracijos direktoriaus nustatyti lūkesčiai buvo įvykdyti mažiau nei 50 proc., strateginio veiklos plano užduotys ir priemonės įvykdytos taip pat ne daugiau nei 50 proc.

17. UAB „Kelmės autobusų parkas“ veiklos rodiklių ir finansinių rezultatų vertinimas 2021 m.

Lyginant faktiškai vykdytą veiklą per 2020 metus ir 2021 m., pardavimo pajamos padidėjo 10,9 proc. Visos įmonės patirtos sąnaudos padidėjo 5,22 proc. Grynojo pelningumo ir turto pelningumo rodikliai neigiami (kaip ir 2020 metais), kas parodo, kad įmonės veikla ir turtas valdomas neefektyviai. Bendrasis pelningumo koeficientas, lyginant su 2020 metais, išaugo 0,9 proc.

18. Administracijos direktoriaus nustatyti lūkesčiai buvo įvykdyti mažiau nei 50 proc., strateginio veiklos plano užduotys ir priemonės įvykdytos tik 33,3 proc.

19. *Atlikus 2020 m. ir 2021 m. Bendrovės veiklos rezultatų, Savivaldybės lūkesčių ir nusistatytų tikslų įgyvendinimo analizę, nustatyta, kad UAB „Kelmės autobusų parkas“ veikla 2020 m. – 2021 m. buvo nuostolinga ir siektinų veiklos rodiklių (užduočių) nepasiekė, o Savivaldybės pateiktų lūkesčių ir tikslų, susijusių su Bendrovės veikla, įgyvendinta mažiau nei 50 proc.*

2. AR UŽTIKRINAMA TINKAMA VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ VIDAUS KONTROLĖ, O VIEŠIEJI PIRKIMAI VYKDOMI TEISĖS AKTŲ NUSTATYTA TVARKA?

2.1. Viešųjų pirkimų inicijavimo, organizavimo ir kontrolės sritys nepakankamai reglamentuotos ir ne visais atvejais veikia tinkamai

Nebuvo laikomasi Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo nuostatų bei įstatymo kontrolės

20. Lietuvos Respublikos Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo (VPIDĮ) paskirtis - sudaryti sąlygas atskleisti valstybinėje tarnyboje dirbančių asmenų ir įstatyme nurodytų kitų asmenų privačius interesus, užtikrinti, kad priimant sprendimus pirmenybė būtų teikiama viešiesiems interesams, ir užkirsti kelią kilti interesų konfliktams bei plisti korupcijai⁴⁸.

21. **VPIDĮ nustatytos pareigos vadovams:**

⁴⁴ Ten pat.

⁴⁶ Ten pat.

⁴⁷ 2021-04-30 Kelmės rajono savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymas Nr. PA-118, 2022-04-27 Kelmės rajono savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymas Nr. PA-115.

⁴⁸ Lietuvos Respublikos Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymas, 1 str.

- kontroliuoti ir prižiūrėti, kaip deklaruojantys asmenys laikosi šio įstatymo nuostatų (VPIDĮ 22 straipsnio 1 d. 2 p.);
- patvirtinti pareigų, kurias einantys asmenys privalo deklaruoti privačius interesus, sąrašą (VPIDĮ 22 straipsnio 2 d.). Su šiuo sąrašu pasirašytinai supažindinti visus deklaruojančiuosius, o sąrašą skelbti institucijos interneto svetainėje⁴⁹.
- Informuoti į pareigas renkamus, priimamus ir skiriamus asmenis ir asmenis, kuriems privaloma deklaruoti privačius interesus kitais pagrindais (deklaruojančio asmens statusą turintis asmuo), apie pareigą pateikti deklaraciją (VPIDĮ 4 straipsnio 2 d.).

22. ***UAB „Kelmės autobusų parko“ direktorius, kaip perkančiojo subjekto vadovas, nepatvirtino pareigybių, kurias einantys asmenys privalo deklaruoti privačius interesus, sąrašo, pasirašytinai nesupažindino visų deklaruojančiųjų ir neskelbė bendrovės interneto svetainėje.***

23. Peržiūrėjus Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos interneto svetainėje, privačių interesų registre (PINREG), privačių interesų deklaracijas ir įvertinus, ar UAB „Kelmės autobusų parkas“ vadovas ir pirkimuose dalyvaujantys asmenys yra įvykdę Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo reikalavimus dėl privačių interesų deklaravimo, nustatyta, kad ***Bendrovės vadovas nesilaikė VPIDĮ nuostatų - nedeklaravo privačių interesų. Taip pat neužtikrino kontrolės ir priežiūros kaip deklaruojantys asmenys, vadovaujamoje įstaigoje, laikosi VPIDĮ nuostatų. Net 3 iš 4 viešuosius pirkimus vykdančių ir kitaip pirkimuose dalyvujančių asmenų nedeklaravo privačių interesų ir faktiškai atliko viešųjų pirkimų procedūras, neturėdami tam teisės.***

24. Pirkimo vykdytojo darbuotojai, dalyvaujantys pirkimo procedūroje ar galintys daryti įtaką jos rezultatams, dalyvauti pirkimo procedūrose ar su pirkimu susijusius sprendimus priimti gali tik tada, kai yra pasirašę:

- konfidencialumo pasižadėjimą,
- nešališkumo deklaraciją⁵⁰.

25. Nurodyti asmenys konfidencialumo pasižadėjimą ir nešališkumo deklaraciją turi pasirašyti dar iki viešųjų pirkimų procedūrų pradžios. Jei sudaroma nuolatinė komisija ar pirkimus atlieka pirkimo organizatorius su nuolatinėmis funkcijomis – rekomenduojama ***iš naujo pasirašyti kartą per kalendorinius metus,*** jei pirkimo vykdytojo pirkimų organizavimo tvarkoje nenumatyta kitaip⁵¹.

26. Bendrovėje, viešuosiuose pirkimuose dalyvujančių asmenų, minėtų dokumentų pasirašymas suprantamas kaip „vienkartinis“ veiksmas ir kasmet iš naujo nepasirašo. Nustatyta, kad įsakymais paskirti asmenys, dalyvaujantys pirkimų procedūrose, konfidencialumo pasižadėjimus ir nešališkumo deklaracijas buvo pasirašę 2018 metų sausio 8-9 dienomis, išskyrus vieno asmens R. G. pasirašyta 2021 m. 2021 m. kovo 1 d.

27. ***Nustatyta, kad Bendrovėje nesivadovaujama VPT rekomendacija - konfidencialumo pasižadėjimus ir nešališkumo deklaracijas iš naujo pasirašyti kartą per kalendorinius metus.***

⁴⁹ Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos 2019 m. lapkričio 13 d. sprendimu Nr. KS-291 patvirtinta Rekomendacija dėl Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo nuostatų laikymosi kontrolės vykdymo, III d. 2 p.

⁵⁰ LR Viešųjų pirkimų įstatymo 21 str. 2 d.

⁵¹ VPT patvirtintos Viešojo pirkimo ir pirkimo komisijos sudarymo ir jos veiklos organizavimo gairės, 5 psl.

28. Nustatyta, kad Bendrovėje nepakankama viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo nuostatų vykdymo kontrolė, kadangi:

- UAB „Kelmės autobusų parko“ direktorius, kaip perkančiojo subjekto vadovas, nepatvirtino pareigybių, kurias einantys asmenys privalo deklaruoti privačius interesus, sąrašo, pasirašytinai nesupažindino visų deklaruojančiųjų ir neskelbė bendrovės interneto svetainėje.
- Bendrovės vadovas nesilaikė VPIDĮ nuostatų - nedeklaravo privačių interesų. Taip pat neužtikrino kontrolės ir priežiūros kaip deklaruojantys asmenys, vadovaujamoje įstaigoje, laikosi VPIDĮ nuostatų. Net 3 iš 4 viešuosius pirkimus vykdančių ir kitaip pirkimuose dalyvaujančių asmenų nedeklaravo privačių interesų ir faktiškai atliko viešųjų pirkimų procedūras, neturėdami tam teisės.
- Bendrovėje nesivadovaujama VPT rekomendacija - konfidencialumo pasižadėjimus ir nešališkumo deklaracijas iš naujo pasirašyti kartą per kalendorinius metus.

Audito metu, Bendrovė atsižvelgė į teiktus pastebėjimus ir:

- patvirtino pareigų, kurias einantys asmenys privalo deklaruoti privačius interesus, sąrašą. Su šiuo sąrašu pasirašytinai supažindinti visus deklaruojančiuosius;
- pateikė privačių interesų deklaracijas.

Neregistruojami pirkimų dokumentai

29. Vertinant perkančiojo subjekto viešųjų pirkimų organizavimo, vykdymo ir kontrolės teisinį reglamentavimą, remtasi VPT parengtomis Pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės gairėmis⁵² (toliau – gairės). Gairės⁵³ apima visą procesą, t. y., pirkimų vykdytojo poreikių formavimą, pirkimų planavimą, iniciavimą ir pasirengimą jiems, pirkimų vykdymą, pirkimo sutarties sudarymą, jos vykdymą ir gautų rezultatų įvertinimą.

30. Perkančiosios organizacijos supaprastintus pirkimus vykdo vadovaujantis Viešųjų pirkimų įstatymu⁵⁴, Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašu⁵⁵. Perkantieji subjektai supaprastintus pirkimus vykdo vadovaujantis Pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų įstatymu⁵⁶, mažos vertės pirkimus – vadovaujantis pačių perkančiųjų subjektų pasitvirtintais mažos vertės pirkimų aprašais. Tiek perkančiosios organizacijos, tiek perkantieji subjektai savo vidiniais teisės aktais reglamentuoja pirkimų organizavimo tvarką.

31. Audituojamu laikotarpiu Bendrovėje galiojo 2019 metais UAB „Kelmės autobusų parkas“ direktoriaus įsakymu Nr. P-1 patvirtintos viešųjų pirkimų organizavimo taisyklės.

⁵² Pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės gairės, 2020 m., prieiga internetu: https://vpt.lrv.lt/uploads/vpt/documents/files/mp/organizavimas_kontrolė_gaires.pdf.

⁵³ Ten pat.

⁵⁴ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas.

⁵⁵ Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2017 m. birželio 28 d. įsakymu Nr. 1S-97 patvirtintas Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašas.

⁵⁶ Lietuvos Respublikos pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatymas.

32. *Nustatyta, kad Bendrovės viešųjų pirkimų organizavimo taisyklėse nėra įtvirtintų bendrųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės reikalavimų, nurodytų Pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės gairėse⁵⁷, dėl patvirtinimo visų viešųjų pirkimų metu sudaromų dokumentų registru.*
33. Pirkimų vykdytojai rekomenduojama turėti toliau nurodomus su pirkimų vykdymu susijusius registrus: poreikių, pirkimo paraiškų, pirkimo planų, pirkimo sutarčių, nešališkumo deklaracijų ir konfidencialumo pasižadėjimų. Gairių 2 priede pateikiamas pavyzdinis registras, apimantis visus Gairių 5 punkte nurodytus registrus.
34. *Audito metu nustatyta, kad Bendrovėje minėti registrai nėra patvirtinti, o su pirkimų vykdymu susiję dokumentai nėra registruojami.*

Audito metu, Bendrovė atsižvelgė į teiktus pastebėjimus ir patvirtino visų viešųjų pirkimų metu sudaromų dokumentų registrus.

Nepakankamai aiškus viešųjų pirkimų planavimo procedūrų vykdymas ir jų dokumentavimas

35. Įvertinus Bendrovės vidiniuose teisės aktuose įtvirtintas procedūras ir praktinį jų taikymą viešųjų pirkimų planavimo etape, nustatyta, kad nepakankamai aiškus kai kurių pirkimo procedūrų vykdymas ir jų dokumentavimas, neužtikrinamas praktinis jų įgyvendinimas ir kontrolė.
36. LR Specialiųjų tyrimų tarnybos rekomendacijose⁵⁸ nurodoma, kad: „Perkančiosios organizacijos prievolė motyvuotai (racionaliai) pagrįsti kiekvieno pirkimo būtinumą galėtų padėti išvengti situacijos, kai prekių, paslaugų ar darbų poreikis sukuriama dirbtinai, kad atlygį gautų „reikiamas“ subjektas⁵⁹“.
37. *Audito procedūrų metu nustatyta, kad nebuvo rengiami būsimų prekių, paslaugų ir darbų pagrindimai ir nėra įtvirtintos poreikio formavimo tvarkos, kuri, be kita ko, numatytų prievolę motyvuotai (racionaliai) pagrįsti kiekvieno pirkimo būtinumą.*
38. Audito metu vertindami, ar vykdant viešuosius pirkimus Bendrovė tinkamai pasirengia pirkimui ir racionaliai naudoja lėšas, vertinome, ar vidiniuose dokumentuose nustatyta rinkos tyrimo procedūra, apibrėžta šios procedūros dokumentavimas bei vykdymo taisyklės ir, ar Bendrovėje atliekami rinkos tyrimai.
39. *Nustatyta, kad Bendrovės vidiniuose dokumentuose nenustatytos rinkos tyrimo vykdymo taisyklės ir nenurodoma kokiais dokumentais ši procedūra įforminama. Dėl minėtų priežasčių, negalėjome įsitikinti, kad Bendrovėje toks tyrimas yra atliekamas.*

UAB „Kelmės autobusų parkas“ tinklalapyje, nebuvo motyvuojama ir skelbiama dėl nepirkimo per CPO

40. Pirkimų įstatymo 90 straipsnio 2 dalyje, nurodyta perkančiojo subjekto pareiga pirkti per centrinę perkančiąją organizaciją.
41. Jei pirkimo vykdytojai neperka per CPO, tuomet privalo motyvuoti savo sprendimą neatlikti pirkimo naudojantis CPO paslaugomis, ir tai patvirtinantį dokumentą paskelbti savo profilyje.

⁵⁷ Pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės gairės, 2020 m., prieiga internetu: https://vpt.lrv.lt/uploads/vpt/documents/files/mp/organizavimas_kontrolė_gaires.pdf.

⁵⁸ Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos 2018-04-03 rašto Nr. 4-01-2512 priedas STT rekomendacijos dėl rizikų valdymo perkančiųjų organizacijų atliekamuose viešuosiuose pirkimuose.

⁵⁹ Ten pat.

42. *Audito metu nustatyta, kad nebuvo laikomasi Pirkimų įstatymo 90 str. nuostatos, nes nebuvo motyvuojama dėl nepirkimo per CPO, ir tai patvirtinantys dokumentai nebuvo skelbiami UAB „Kelmės autobusų parkas“ tinklapyje.*

Nesilaikoma viešojo pirkimo sutarties turinio reikalavimų

43. PĮ 95 straipsnio 1 dalies 12 punkte, yra nustatyti konkretūs viešojo pirkimo sutarties turinio reikalavimai, t. y., esminės sutarties sąlygos, kurios privalo būti nurodytos viešojo pirkimo sutartyje. Viena esminė pirkimo sutarties sąlygų, kai ji sudaroma raštu, turi būti „Perkančiojo subjekto vadovo įsakymu (potvarkiu) skiriamas asmuo, atsakingas už sutarties vykdymą, sutarties ir pakeitimų paskelbimą.

44. *Audito metu nustatyta, kad sudarant viešojo pirkimo sutartis⁶⁰, nebuvo paskirti atsakingi asmenys už sutarčių vykdymą, sutarčių ir pakeitimų paskelbimą.*

2.2. Ne visais atvejais viešieji pirkimai vykdomi teisės aktų nustatyta tvarka

Netinkamai planuojamos arba pirkimų planuose nenurodomos pirkimų vertės

45. Pagal Viešųjų pirkimų įstatymo 5 str. 5 d., numatoma pirkimų vertė apskaičiuojama pagal Numatomos viešojo pirkimo ir pirkimo vertės skaičiavimo metodiką⁶¹, patvirtintą Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2017-06-27 įsakymu Nr. 1S-94. Planuojamos pirkimų vertės kalendoriniams metams nurodomos perkančiosios organizacijos patvirtintame pirkimų plane⁶².

46. *Audito metu nustatyta, kad Bendrovė nesilaikė LR viešųjų pirkimų įstatymo 5 str. 5 d. nuostatos, nes:*

- atlikdama dviejų naudotų autobusų pirkimą (pirkimo Nr. 501984), *nesilaikė patvirtinto viešųjų pirkimų plano⁶³* ir du naudotus autobusus nupirko už kitokią vertę nei numatyta pirkimų plane.
- 2019 m. pirkimų plane⁶⁴ *nenurodė planuojamų pirkimų verčių* (pvz., naujų autobusų padangų, transporto priemonių ir jų variklių dalių ir pagalbinių reikmenų, dyzelinio kuro, benzino, suskystintų automobilinių dujų).

Netinkamai parenkamas pirkimo būdas

47. Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašo⁶⁵ 4.2. p. nurodo, kad neskelbiama apklausa – pirkimo būdas, kai perkančioji organizacija kreipiasi į tiekėjus, kviesdama pateikti pasiūlymus, 4.4 p. nurodo, kad skelbiama apklausa – pirkimo būdas, kai perkančioji organizacija apie atliekamą pirkimą paskelbia Centrinės viešųjų pirkimų informacinės sistemos (toliau – CVP IS) priemonėmis (užpildo skelbimą apie pirkimą, vadovaudamasi Viešųjų pirkimų tarnybos nustatyta tvarka).

48. **Atvejai, kada mažos vertės pirkimai gali būti neskelbiami, nustatyti MVPTA. Perkantysis subjektas, savo mažos vertės taisyklėse, negali nusistatyti kitokių atvejų.**

⁶⁰ Pvz., 2019-12-02 Automobilinio kuro į talpyklas pirkimo – pardavimo sutartis Nr. 63; 2022-10-13 Pirkimo – pardavimo sutartis Nr. 2022-10 TR-L-103; 2019-11-25 Automobilinio kuro į talpyklas pirkimo pardavimo sutartis Nr. 62.

⁶¹ Galiojanti redakcija 2019-02-01.

⁶² VPĮ 5 str.

⁶³ UAB „Kelmės autobusų parkas“ 2020 m. planuojamų vykdyti / įvykdytų viešųjų pirkimų planas patvirtintas 2020-03-16 direktoriaus įsakymu Nr. VP-1.

⁶⁴ UAB „Kelmės autobusų parkas“ 2019 m. planuojamų vykdyti / įvykdytų viešųjų pirkimų planas patvirtintas 2019-03-15 direktoriaus įsakymu Nr. VP-1.

⁶⁵ Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašas, patvirtintas VPT direktoriaus 2017-06-28 įsakymu Nr. 1S-97.

49. CVP IS priemonėmis privaloma atlikti visus skelbiamos apklausos būdu vykdomus mažos vertės pirkimus. Neskelbiama apklausa CVP IS priemonėmis turi būti atliekama tik tam tikrais Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašo 21.1.3. punkte nurodytais atvejais. Pirkimas skelbiamos apklausos būdu gali būti vykdomas visais atvejais (net kai Aprašas leidžia rinktis paprastesnį pirkimo būdą (neskelbiamą apklausą raštu ar žodžiu)). Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašo 21.2.1 p. nurodo, kad atliekama CVP IS priemonėmis, užpildant skelbimą apie pirkimą, vadovaujantis Viešųjų pirkimų tarnybos nustatyta tvarka. Aprašo 21.1.1 p. nurodo, kad pirkimas gali būti atliekamas neskelbiamos apklausos būdu, jei numatoma pirkimo sutarties vertė yra mažesnė kaip 10 000 Eur (dešimt tūkstančių eurų) (be PVM).
50. Vykdamas mažos vertės pirkimus rekomenduojama atsižvelgti į STT 2017-06-23 antikorupcinio vertinimo išvados⁶⁶ Nr. 4-01-4722 3 punkte pateiktus siūlymus, kai pirkimo vertė viršija 1000 Eur, pirmenybė teikti skelbiamai apklausai.
51. *Mūsų manymu, Transporto priemonių ir jų variklių dalių ir pagalbinių reikmenų pirkimas, numatytas UAB „Kelmės autobusų parkas“ 2020 m. pirkimų plane⁶⁷, turėjo būti vykdomas skelbiamos apklausos būdu CVP IS priemonėmis, nes planuojama pirkimų vertė 15 000 Eur be PVM.*
52. *Įvertinus audito metu mažos vertės pirkimus, nustatyta, kad didžioji dalis mažos vertės pirkimų vykdyta neatsižvelgiant į STT 2017-06-23 antikorupcinio vertinimo išvados⁶⁸ Nr. 4-01-4722 3 punkte pateiktus siūlymus, ir pirkimai, kurių vertė viršija 1 000 Eur buvo atliekami neskelbiamos apklausos būdu, pirmenybė nebuvo teikta skelbiamai apklausai.*
- Bendrovė, vykdydama dviejų naudotų autobusų pirkimą, galimai pažeidė įstatymo nuostatas**
53. Bendrovė, vykdydama dviejų naudotų autobusų pirkimą, galimai pažeidė PĮ nuostatas, kadangi:
- Bendrovė 2020 m., vykdydama dviejų naudotų autobusų pirkimą, galimai dirbtinai apribojo tiekėjų konkurenciją, tuo galimai pažeisdama PĮ 29 str. 1 d. įtvirtintus lygiateisiškumo, nediskriminavimo, proporcingumo ir skaidrumo principus. Bendrovės sprendimas neskaityti pirkimo į dalis nėra aiškus, o reikalavimas teikti 2 vnt. naudotų autobusų pasiūlymus yra neproporcingas pirkimo tikslui ir dirbtinai ribojantis konkurenciją, kadangi perkamos ne naujos, o naudotos transporto priemonės ir jos gali būti įsigyjamoms tik antrinėje rinkoje.
 - Išnagrinėjus autobusų technines specifikacijas, mūsų manymu, pažeistos PĮ 50 str. 3 d. nuostatos ir parengtos techninės specifikacijos neužtikrina konkurencijos bei diskriminuoja tiekėjus. Techninės specifikacijos parengtos itin detalios ir jose nustatyti specifiniai reikalavimai⁶⁹, kurie mažai skiriasi nuo laimėjusio tiekėjo pasiūlymo, tai padidina įtarimus, kad reikalavimai pritaikyti konkrečiam tiekėjo pasiūlymui.

⁶⁶ Prieiga internetu: <https://www.stt.lt/informacijos-apie-stt-antikorupcinio-vertinimo-issvados-igyvendinima-paskelbimas/7639>.

⁶⁷ UAB „Kelmės autobusų parkas“ 2020 m. planuojamų vykdyti / įvykdytų viešųjų pirkimų planas patvirtintas 2020-03-16 direktoriaus įsakymu Nr. VP-1.

⁶⁸ Prieiga internetu: <https://www.stt.lt/informacijos-apie-stt-antikorupcinio-vertinimo-issvados-igyvendinima-paskelbimas/7639>.

⁶⁹ Pvz., abu autobusai turi būti vienos markės, neeksploatuoti Lietuvoje bei nustatyta rida ir autobusų matmenys, sėdimų vietų skaičius ir kt.).

- Galimai pažeistos PJ 58 str. 1 d. 5 p. ir VPJ 5 str. 5 d. nuostatos, kadangi Bendrovė, atlikdama pirkimą, nesilaikė patvirtinto viešųjų pirkimų plano ir du naudotus autobusus nupirko bei sutartį sudarė už mažesnę vertę nei numatyta pirkimų plane (pirkimų plane numatyta vertė – 200 000 Eur be PVM, sudarytos sutarties vertė – 148 000 Eur be PVM). Taip galimai neteisėtai atmesdama kito tiekėjo pasiūlymą, dėl pasiūlyme nurodytos didesnės kainos, kadangi nurodyta skirtinga planuojamo pirkimo vertė gali klaidinti tiekėjus.
 - Nesivadovavo PJ 47 str., kuriame nurodoma, kad: „*Perkančioji organizacija privalo išsiaiškinti, ar tiekėjas yra kompetentingas, patikimas ir pajėgus įvykdyti pirkimo sąlygas, todėl ji turi teisę skelbime apie pirkimą ar kituose pirkimo dokumentuose nustatyti būtinus kandidatų ar dalyvių kvalifikacijos reikalavimus ir šių reikalavimų atitiktį patvirtinančius dokumentus ar informaciją*“. Bendrovė, atlikdama minėtą pirkimą, netikrino tiekėjų kvalifikacijos ir sudarė sutartį su UAB „Liūtukai LT“. Šios bendrovės pagrindinė veikla nurodoma - švaros, valymo paslaugos.
54. Atsižvelgiant į tai, kas išvardinta, darytina išvada, kad ***Bendrovė, vykdydama dviejų naudotų autobusų pirkimą, galimai dirbtinai apribojo tiekėjų konkurenciją, tuo pažeisdama PJ 29 str. 1 d. įtvirtintus lygiateisiškumo, nediskriminavimo, proporcingumo ir skaidrumo principus. PJ 50 str. 3 d. nuostatas, kadangi parengtos techninės specifikacijos neužtikrina konkurencijos bei diskriminuoja tiekėjus. PJ 58 str. 1 d. 5 p. ir VPJ 5 str. 5 d. nuostatas, kadangi Bendrovė nesilaikė patvirtinto viešųjų pirkimų plano ir du naudotus autobusus nupirko bei sutartį sudarė už mažesnę vertę nei numatyta pirkimų plane. Taip galimai neteisėtai atmesdama kito tiekėjo pasiūlymą, dėl pasiūlyme nurodytos didesnės kainos, kadangi nurodyta skirtinga planuojamo pirkimo vertė gali klaidinti tiekėjus. Nesivadovavo PJ 47 str., nes netikrino tiekėjų kvalifikacijos.*** Pirkimų procedūros nepatvirtinamos apraše⁷⁰ nurodomais dokumentais, dokumentai nesaugojami LR dokumentų ir archyvų įstatymo nustatyta tvarka
55. UAB „Kelmės autobusų parkas“ mažos vertės pirkimų aprašo⁷¹ 16.3 p. nurodo, kad: „*kai pirkimo sutarties vertė viršija 1000 Eur be PVM, pirkimų organizatoriaus sprendimas dėl laimėtojo įtvirtinamas užpildant tiekėjų apklausos pažymą*“.
- Audito metu nustatyta, kad nei dėl vieno pirkimo, nebuvo pildomos tiekėjų apklausos pažymos.***
56. Viešųjų pirkimų įstatyme⁷² reglamentuota, kas yra pirkimo eigą pagrindžiantys dokumentai ir jų saugojimas. Atsižvelgiant į įstatymo nuostatas, perkančioji organizacija su kiekvienu pirkimu susijusius dokumentus, turėtų tvarkingai registruoti ir saugoti. Turėtų būti galimybė lengvai ir tiksliai nustatyti, kuriam pirkimui konkretus dokumentas buvo sudarytas. Tai padėtų išvengti galimų sunkumų ateityje, siekiant įrodyti priimtų sprendimų teisingumą ir teisėtumą. Turėtų būti saugomi visi pirkimo dokumentai, kuriais vadovaujantis pirkimo komisija ar pirkimo iniciatorius, organizatorius priėmė atitinkamus sprendimus įvairiuose pirkimo proceso etapuose.
57. ***Audito metu paprašius pateikti pirkimų dokumentus (pažymas), nebuvo pateikta. Bendrovės direktorius neužtikrino pirkimų dokumentų saugojimo kontrolės. Asmenys, paskirti atlikti***

⁷⁰ 2019 m. rugpjūčio 13 d. UAB „Kelmės autobusų parkas“ direktoriaus įsakymu Nr. P-1 patvirtintas UAB „Kelmės autobusų parkas“ mažos vertės pirkimų tvarkos aprašas, 16.3 p.

⁷¹ 2019 m. rugpjūčio 13 d. UAB „Kelmės autobusų parkas“ direktoriaus įsakymu Nr. P-1 patvirtintas UAB „Kelmės autobusų parkas“ mažos vertės pirkimų tvarkos aprašas, 16.3 p.

⁷² Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas, 97 str.

pirkimus Bendrovėje, nėra viešųjų pirkimų specialistai ir nekelia kvalifikacijos viešųjų pirkimų srityje, todėl galimai trūksta kompetencijos.

Sudarytos sutartys neviešinamos CVP IS tvarkos aprašo⁷³ nustatyta tvarka

58. Informacijos viešinimo CVP IS tvarkos aprašo nuostatos⁷⁴ nurodo, kad: „Pirkimo vykdytojas raštu pateiktus laimėjusių dalyvių pasiūlymus (išskyrus atvejus, kai pirkimo sutartis sudaroma žodžiu) (kai vykdomos derybos, galutinius pasiūlymus), raštu sudarytas pirkimo sutartis, preliminariąsias sutartis, bei vidaus sandorius viešina CVP IS ne vėliau kaip per 15 kalendorinių dienų nuo pirkimo sutarties, preliminariosios sutarties ar vidaus sandorio sudarymo, bet ne vėliau nei iki pirmojo mokėjimo pagal jį pradžios. Jei pirkimo vykdytojas keičia raštu sudarytą pirkimo sutartį, preliminariąsias sutartis ar vidaus sandorį, šie pakeitimai turi būti paskelbti CVP IS ne vėliau kaip per 15 kalendorinių dienų nuo atitinkamų pakeitimų atlikimo. Informaciją apie žodžiu sudarytas sutartis pirkimo vykdytojas viešina CVP IS ne vėliau kaip per 15 kalendorinių dienų nuo to ketvirčio, per kurį buvo sudarytos sutartys, pabaigos“.
59. **Audito procedūrų metu nustatyta, kad sudarytos sutartys⁷⁵ paskelbiamos nesilaikant, Informacijos viešinimo CVP IS tvarkos aprašo, nuostatų ir paskelbtos vėliau kaip per 15 kalendorinių dienų nuo pirkimo sutarties sudarymo.**
60. Nuo 2022-01-01 privaloma paskelbti informaciją apie visas žodžiu sudarytas sutartis. Šios informacijos skelbimas atliekamas taip pat kaip viešinant sutartis sudarytas raštu, tačiau nereikia įkelti jokio dokumento (net ir raštu pateikto pasiūlymo). Žodžiu sudarytoms sutartims nustatytas informacijos paviešinimo terminas gali būti ilgesnis – ne vėliau kaip per 15 kalendorinių dienų pasibaigus ankstesniam ketvirčiui, per kurį žodžiu buvo sudarytos atitinkamos sutartys.
61. **Nustatyta, kad nesivadovaujama CVP IS tvarkos aprašo nuostata⁷⁶, ir žodžiu sudarytos sutartys neskelbiamos.**

Vykdamt viešuosius pirkimus, Bendrovė netaikė žaliųjų pirkimų reikalavimų

62. Teisės aktuose⁷⁷ nustatyta, kad perkančiosios organizacijos, atlikdamos visus pirkimus, išskyrus pirkimus, vykdomus žodžiu sudarant pirkimo sutartis ir (ar) įgyvendinant užsienyje vykdomus tarptautinių donorų lėšomis finansuojamus vystomojo bendradarbiavimo projektus ir (ar) maisto pirkimus, atliekamus vykdamt krašto apsaugos gynybines užduotis ir (ar) įsipareigojimus NATO (toliau – visi pirkimai), **turi taikyti žaliųjų pirkimų reikalavimus**, ir atlikti ne mažiau kaip 10 procentų tokių pirkimų nuo 2021 m. liepos 1 d. iki 2021 metų

⁷³ Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2017 m. birželio 19 d. įsakymu Nr. 1S-91 patvirtinto Informacijos viešinimo CVP IS tvarkos aprašas.

⁷⁴Ten pat. 30 p.

⁷⁵ Pvz., 2019-12-02 Automobilinio kuro į talpyklas pirkimo – pardavimo sutartis Nr. 63; 2022-10-13 Pirkimo – pardavimo sutartis Nr. 2022-10 TR-L-103; 2019-11-25 Automobilinio kuro į talpyklas pirkimo pardavimo sutartis Nr. 62; 2020-09-08 Dviejų naudotų autobusų pirkimo – pardavimo sutartis Nr. 21.

⁷⁶Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2017 m. birželio 19 d. įsakymu Nr. 1S-91 patvirtinto Informacijos viešinimo CVP IS tvarkos aprašo 30 p.

⁷⁷Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021-06-21 Nr. 478 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. liepos 21 d. nutarimo Nr. 1133 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 8 d. nutarimo Nr. 804 „Dėl Nacionalinės žaliųjų pirkimų įgyvendinimo programos patvirtinimo“ ir jį keitusių nutarimų pripažinimo netekusiais galios“ pakeitimo“ 1.1 p

pabaigos, skaičiuojant pagal vertę nuo visų pirkimų, kurių procedūros atliekamos vadovaujantis Viešųjų pirkimų įstatymu ar Pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ir pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatymu, Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašu, patvirtintu Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus, ir (ar) Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašu, patvirtintu perkančiojo subjekto. 2022 metams nustatyta, kad žalieji pirkimai turi sudaryti 50 proc., 2023 metais – 100 proc.

63. *Nustatyta, kad Bendrovė žaliųjų pirkimų reikalavimų, 2021 metais, netaikė. Bendrovės vadovas turėtų atkreipti dėmesį ir numatyti priemones, kad būtų vykdomi, teisės aktais nustatyti reikalavimai dėl žaliųjų pirkimų (100 proc. nuo vykdomų pirkimų vertės 2023 metais).*

3. AR BENDROVĖS DARBO ORGANIZAVIMO SISTEMA UŽTIKRINA TINKAMĄ ŽMOGIŠKŲJŲ IŠTEKLIŲ PANAUDOJIMĄ, O DARBO APMOKĖJIMUI SKIRTI BENDROVĖS FINANSINIAI IŠTEKLIAI PANAUDOTI RACIONALIAI IR PAGAL TEISĖS AKTŲ REIKALAVIMUS?

64. Vertinant, ar Bendrovės darbo organizavimo sistema užtikrina tinkamą žmogiškųjų išteklių panaudojimą, o darbo apmokėjimui skirti Bendrovės finansiniai ištekliai panaudoti racionaliai ir pagal teisės aktų reikalavimus, laikėmės nuomonės, kad:

- patvirtinta bendrovės valdymo/organizacinė struktūra, užtikrinanti bendrovės veiklą, ir esamos darbuotojų pareigybės ją atitinka;
- kiekvieno darbuotojo funkcijos yra aiškiai apibrėžtos, darbuotojai su jomis susipažinę;
- su darbuotojais sudarytose darbo sutartyse yra įrašytos visos būtinosios sąlygos bei pakeitimai;
- darbuotojams išmokėtas darbo užmokestis, priedai ir premijos atitinka sutartyse nustatytus dydžius bei teisės aktus;
- darbo organizavimo procesai pakankamai reglamentuoti Bendrovės vidaus teisės aktais.

Vidaus kontrolė turi trūkumų

65. Vidaus kontrolė⁷⁸ – tai kompleksinis procesas, kurį įgyvendina organizacijos vadovybė ir darbuotojai. Jis skirtas nustatyti rizikos veiksnius ir padėti užtikrinti, kad, vadovaujantis organizacijos misija, būtų įgyvendinami šie bendrieji tikslai:

- ✓ organizuotai, taupiai, efektyviai ir rezultatyviai įgyvendinti veiklą;
- ✓ vykdyti atskaitingumą arba atsiskaitymo įsipareigojimus (organizacijos ir joje dirbančių asmenų atsakomybės už sprendimus ir veiksmus užtikrinimas);
- ✓ laikytis galiojančių įstatymų ir kitų teisės aktų;
- ✓ saugoti išteklius nuo praradimo, sugadinimo, naudojimo ne pagal paskirtį.

66. Audito metu nustatėme, kad Bendrovės vidaus kontrolės sistema ne visais atžvilgiais sukurta taip, kad užtikrintų jai keliamus tikslus. Nepakankamos vidaus kontrolės procedūros Bendrovės veiklos organizavimo, viešųjų pirkimų, personalo valdymo ir finansinių išteklių naudojimo srityse, neužtikrina Bendrovės struktūros ir pareigybių pokyčių, analizavimo bei tinkamo personalo ir darbo organizavimo pokyčių reglamentavimo lokaliniais teisės aktais, teisingo finansinių išteklių panaudojimo (žr. audito ataskaitos 2, 4 – 5 sk.).

⁷⁸ 2022-02-10 Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus pavadootojo įsakymu NR. APDE-3 patvirtintas Veiklos audito vadovas, 61 psl.

3.1. Valdymo struktūra neaiški ir netiksli, būtini pokyčiai darbuotojų funkcijų nustatyme

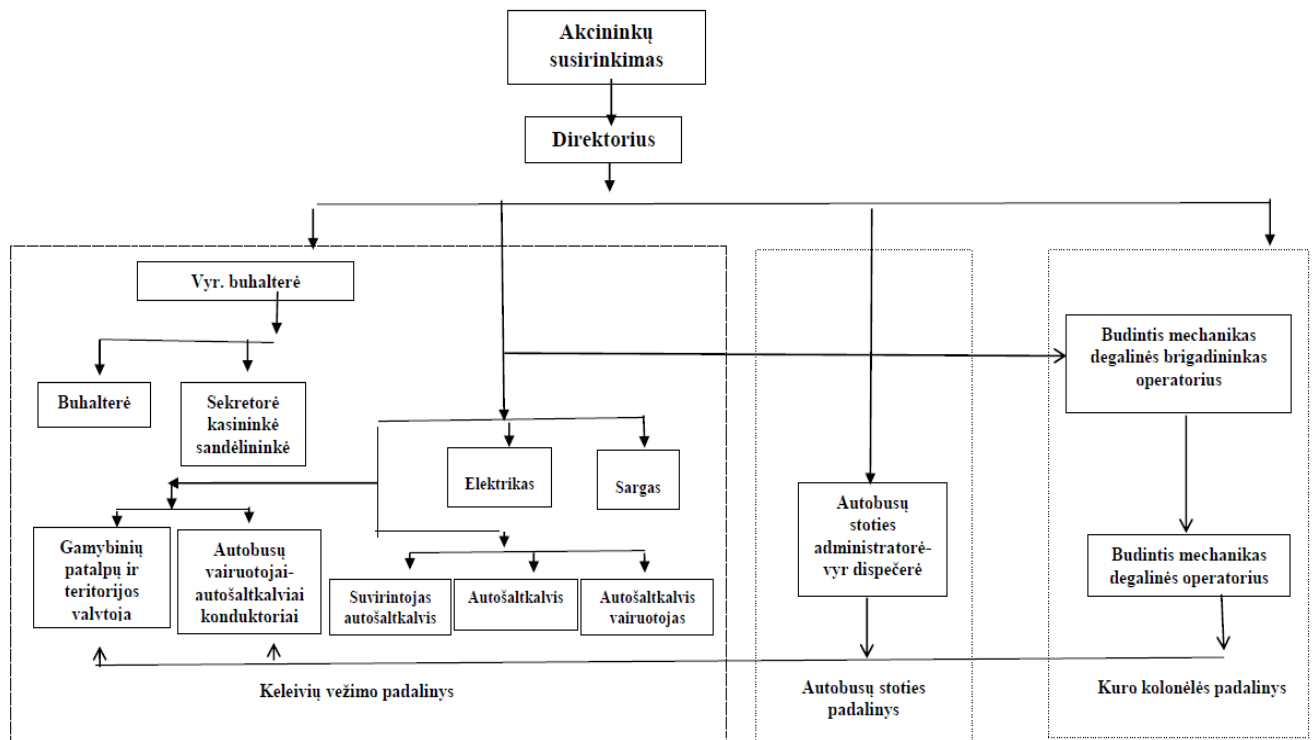
67. Organizacinė valdymo struktūra – tai visuma priemonių, kuriomis darbas organizacijoje suskirstomas į skirtingas užduotis ir koordinuojamas jų vykdymas. Ji nurodo valdymo elementus (valdymo organus, padalinius) ir pavaldumo ryšius tarp jų⁷⁹.
68. Bendrovės direktorius, vadovaudamasis Bendrovės įstatais⁸⁰, nustato Bendrovės valdymo struktūrą. Audituojamu laikotarpiu galiojusios valdymo struktūros patvirtintos trys⁸¹. Audito metu nuspręsta, kad tikslinga vertinti vėliausiai audituojamu laikotarpiu patvirtintą⁸² ir tebegaliojančią valdymo struktūrą, kadangi kitos dvi nebeaktualios.
69. UAB „Kelmės autobusų parko“ pareigybės/etatų sąrašas ir valdymo struktūra, patvirtinta 2022 m. sausio 3 d. UAB „Kelmės autobuso parko“ direktoriaus įsakymu Nr. P-4.
70. *Valdymo struktūra apima visas įstaigos veiklos sritis, tačiau analizuojant ir lyginant informaciją pateiktą UAB „Kelmės autobusų parkas“ valdymo struktūroje ir UAB „Kelmės autobusų parkas“ direktoriaus patvirtintame pareigybių ir etatų sąraše, nustatyta, kad ši informacija yra neaiški ar netiksli:*
 6. *valdymo struktūroje pavaizduoti padaliniai skirtingi nei pareigybių ir etatų sąraše. Bendrovės direktoriaus patvirtintame pareigybių ir etatų sąraše išskirti 5 padaliniai, kurie įvardyti taip: administracija, degalinės darbuotojai, ūkinės dalies darbuotojai, remonto dirbtuvių darbuotojai, autobusų vairuotojai. Valdymo struktūroje pavaizduoti trys padaliniai: keleivių vežimo padalinys, autobusų stoties padalinys ir kuro kolonėlės padalinys.*
 7. *Valdymo struktūroje nenurodomas etatų skaičius vienetais. Sąraše nurodytos 32,25 pareigybės, iš jų 5 administracijos, 3 degalinės darbuotojai, 3,25 ūkinės dalies darbuotojai, 3 remonto dirbtuvių darbuotojai ir 18 autobusų vairuotojų. Bendrovės valdymo struktūroje nurodytos tik pareigybės, tačiau etatų skaičius vienetais nenurodomas.*
 8. *neaiškūs pavaldumo ir atskaitingumo ryšiai (žr. 2 pav.).*

⁷⁹ Stoškus, S., Beržinskienė, D. (2005). *Vadyba*, Kaunas: Technologija, 131–133 p.

⁸⁰ Bendrovės įstatai, 47.7. p. Juridinių asmenų registre registruoti 2022-03-18, kodas 162441351.

⁸¹ 2020-01-29; 2021-01-18; 2022-01-03.

⁸² 2022-01-03.

2 pav. Bendrovės valdymo struktūra.

Šaltinis: Bendrovės direktoriaus 2022 m. sausio 3 d. įsakymas Nr. P-4.

71. Audito metu pasirinkta įvertinti visų pareigybių pareiginiuose nuostatuose pateiktą informaciją dėl pavaldumo bei ją palyginti su patvirtintoje valdymo struktūroje. Tačiau palyginti pavaldumo hierarchijos nebuvo galima, kadangi pagal valdymo struktūrą⁸³, kai kurioms pareigybėms⁸⁴, nėra patvirtintų pareiginių nuostatų, o daugumos kitų nuostatai parengti dar 2003 metais⁸⁵. Per 19 metų nuo pareiginių nuostatų patvirtinimo, ne kartą vyko pokyčiai Bendrovės valdyme, buvo naujai tvirtinama Bendrovės valdymo struktūra ir daugeliu atveju (pavyzdžiui, 2008-09-30 įsakymo Nr. 22 patvirtintuose degalinės operatoriaus, sandėlininko – brigadininko pareiginiuose nuostatuose nurodyta, kad darbuotojas tiesiogiai pavaldus įmonės vadovo įgaliotam asmeniui – dirbtuvių viršininkui, tačiau valdymo struktūroje nenurodoma dirbtuvių viršininko pareigybė) pavaldumas nurodytas pareiginiuose nuostatuose ir šiuo metu aktualioje Bendrovės valdymo struktūroje nėra teisingi.
72. **Apibendrinant galima teigti, kad Bendrovės vidaus dokumentai neatspindi tikrosios Bendrovės organizacinės valdymo struktūros, todėl būtina ją tikslinti aiškiai nurodant Bendrovės padalinius, tiksliai apibrėžiant kokios pareigybės sudaro padalinius ir kokia kiekvienos pareigybės vieta struktūroje, koks etatų skaičius vienetais, patikslinant padalinių nuostatus ar darbo reglamentus.**

⁸³ 2022-01-03 Direktoriaus įsakymas Nr. P-4.

⁸⁴ Budintis mechanikas, degalinės operatorius, brigadininkas; budintis mechanikas, degalinės operatorius; elektrikas; gamybinių patalpų ir teritorijos valytoja; sargas; suvirintojas-autošaltkalvis; autošaltkalvis-vairuotojas; vairuotojas-konduktorius-autošaltkalvis.

⁸⁵ 2003-10-16 Įmonės vadovo įsakymas 82/94 Nr. 2; 2003-10-16 Įmonės vadovo įsakymas 82/94 Nr. 4; 2003-10-16 Įmonės vadovo įsakymas 82/94 Nr. 16;

Neatnaujinti, ar kai kurioms pareigybėms, nepatvirtinti darbuotojų pareiginiai nuostatai, būtini pokyčiai darbuotojų funkcijų nustatyme

73. Audito metu buvo peržiūrėti ir įvertinti Bendrovės darbuotojų pareiginiai nuostatai. Pastebėta, kad pagal patvirtintą etatų ir pareigybių sąrašą ir valdymo struktūrą⁸⁶, kai kurioms pareigybėms⁸⁷, nėra patvirtintų pareiginių nuostatų, kai kurioms⁸⁸ patvirtinti dveji. Atkreiptinas dėmesys, kad dauguma nuostatų parengti dar 2003 metais⁸⁹. Per 19 metų nuo pareiginių nuostatų patvirtinimo, ne kartą keitėsi teisės aktai, vyko pokyčiai Bendrovės valdyme, buvo naujai tvirtinama Bendrovės valdymo struktūra. Kai kurie pareiginių nuostatų punktai neatitinka šiuo metu galiojančių teisės aktų (*pavyzdžiui, autobusų stoties administratorės – vyr. dispečerės pareiginiuose nuostatuose nurodytos funkcijos, nebeatitinka Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos patvirtintų Autobusų stočių veiklos nuostatų, kur nurodytos dispečerinės tarnybos funkcijos*), Bendrovės valdymo struktūrai, pavaldumo hierarchijai, nustatyti nekonkretūs kvalifikaciniai ir bendrieji reikalavimai, suformuluoti reikalavimai dėl darbinei veiklai reikalingo išsilavinimo, nebeatitinka šiuolaikinių studijų kryptių ar profesinio mokymo programų, bei prieštarauja esamai situacijai, nes patvirtinta prieš 19 metų.
74. Pareiginius nuostatus būtina peržiūrėti ir atnaujinti, pagal šiuo metu galiojančius teisės aktus ir vidinius norminius dokumentus, bei peržiūrėti darbuotojų vykdomas funkcijas, formuluojant reikalavimus dėl darbinei veiklai reikalingo išsilavinimo bei kitų bendrųjų ir kvalifikacinių reikalavimų. Pažymėtina, kad naujai priimti darbuotojai⁹⁰ su pareiginiais nuostatais nėra supažindinami.
75. 2010 m. gruodžio 6 d. UAB „Kelmės autobusų parko“ valdyba patvirtino UAB „Kelmės autobusų parko“ direktoriaus pareiginius nuostatus. **Audito metu nustatyta, kad Bendrovės direktorius netinkamai vykdo Bendrovės įstatuose⁹¹ ir pareiginiuose nuostatuose⁹² nustatytą funkciją dėl darbuotojų pareiginių nuostatų tvirtinimo. Neperžiūrėti ir nekeisti pareiginiai nuostatai 19 metų rodo vidaus kontrolės šioje srityje nebuvimą.**
76. **Nepakankamas ar netinkamas darbuotojų vykdomų pareigų bei atsakomybės reglamentavimas yra vienas iš veiksnių, didinančių netinkamo pareigų atlikimo riziką.**

⁸⁶ 2022-01-03 Direktorius įsakymas Nr. P-4.

⁸⁷ Budintis mechanikas, degalinės operatorius, brigadininkas; budintis mechanikas, degalinės operatorius; elektrikas; gamybinių patalpų ir teritorijos valytoja; sargas; suvirintojas-autošaltkalvis; autošaltkalvis-vairuotojas; vairuotojas-konduktorius-autošaltkalvis.

⁸⁸ Sekretorė-kasininkė-sandėlininkė patvirtinti dveji pareiginiai nuostatai: 2003-10-82/94 Nr. 5 patvirtinti sekretorės kasininkės pareiginiai nuostatai ir 2003-10-16 82/94 Nr. 10 patvirtinti sandėlininko pareiginiai nuostatai.

⁸⁹ 2003-10-16 Įmonės vadovo įsakymas 82/94 Nr. 2; 2003-10-16 Įmonės vadovo įsakymas 82/94 Nr. 4; 2003-10-16 Įmonės vadovo įsakymas 82/94 Nr. 16;

⁹⁰ Pvz. 2022 m. liepos 15 d. sudaryta darbo sutartis Nr. 328 su naujai priimtu darbuotoju, tačiau priimtas darbuotojas su pareiginiais nuostatais pasirašytinai nesupažindintas.

⁹¹ Bendrovės įstatai, 47.3. p. Juridinių asmenų registre registruoti 2022-03-18, kodas 162441351.

⁹² 2010 m. gruodžio 6 d. UAB „Kelmės autobusų parko“ valdyba patvirtinti UAB „Kelmės autobusų parko“ direktoriaus pareiginiai nuostatai, 23. p.

Neužtikrinama Bendrovės darbuotojų funkcijų pagal pareiginius nuostatus vykdymo kontrolė

77. UAB „Kelmės autobusų parkas“ administracijos darbo reglamente įtvirtinta nuostata, kad⁹³ **Bendrovės direktorius, vadovaudamas administracijai, kontroliuoja kiekvieno Bendrovės darbuotojo funkcijų vykdymą, pagal pareiginius nuostatus.**
78. Nustatyta, kad Bendrovės direktorius neužtikrino sekretorės – kasininkės - sandėlininkės funkcijų pagal pareiginius nuostatus⁹⁴ vykdymo kontrolės, kadangi darbuotoja netinkamai vykdė funkcijas.

Pavyzdžiai:

Netinkamas darbo santykių įforminimas

79. Viena iš nurodytų sekretorės – kasininkės funkcijų⁹⁵ – tinkamai įforminti priimamų į darbą asmenų reikalingus dokumentus, sudaryti visiškos materialinės atsakomybės sutartis, darbo sutartis. 2022 m. liepos 15 d. darbo sutartyje Nr. 328 nurodoma, kad Bendrovės direktorius ir darbuotojas S. D. sudaro darbo sutartį, tačiau toliau sutartyje nurodoma, kad priimamas dirbti darbuotojas R. N. ***Darbo santykiai įforminami netinkamai, lieka neaišku, kuris darbuotojas priimamas dirbti Bendrovėje.***

Darbo sutartyse neteisingai nurodomos būtinosios darbo sutarties sąlygos

80. Darbo kodekse⁹⁶ numatyta, kad kiekvienoje darbo sutartyje turi būti nurodoma darbovietė. ***„Darbdavys ir darbuotojas taip pat susitaria dėl darbovietės, kurioje savo darbo funkciją atliks darbuotojas. Darbo funkcijos atlikimo vieta gali nesutapti su darbovietės vieta. Jeigu darbuotojas neturi pagrindinės darbo funkcijos atlikimo vietos ar ji nėra nuolatinė, darbuotojo darbovieta laikoma ta darbovietė, iš kurios darbuotojas gauna nurodymus“.*** 2015 m. lapkričio 20 d. darbo sutartyje Nr. 309 nurodoma dispečerės darbovietė – UAB „Kelmės autobusų parkas“, tačiau dispečerė savo darbo funkciją atlieka Kelmės autobusų stotyje, adresu V. Putvinskio g. 3, Kelmė.

Bendrovės direktoriaus įsakymai rengiami nesilaikant teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų ir dokumentų rengimo taisyklių. Neužtikrinamas dokumentų saugumas ir savalaikis perdavimas į archyvą, nepildomos darbuotojų asmens kortelės, darbuotojų asmens bylos nesudaromos

81. Kitos sekretorės nurodytos funkcijos⁹⁷: rengti įsakymų projektus, protokolus ir kitus dokumentus, užtikrinti dokumentų saugumą ir laiku perduoti juos į archyvą, užpildyti darbuotojų asmens korteles, socialinio draudimo pažymėjimus ir kt. Bendrovėje įsakymai rengiami nesilaikant teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų⁹⁸, dokumentų rengimo taisyklių nuostatų. Įsakymų preambulėse nenurodomas įsakymo priėmimo teisinis pagrindas.

⁹³ 2019-12-31 UAB „Kelmės autobusų parkas“ direktoriaus įsakymu Nr. P-48 patvirtintas UAB „Kelmės autobusų parkas“ administracijos darbuotojų reglamentas, 14.7. p.

⁹⁴ Sekretorė-kasininkė-sandėlininkė patvirtinti du pareiginiai nuostatai: 2003-10-82/94 Nr. 5 patvirtinti sekretorės kasininkės pareiginiai nuostatai ir 2003-10-16 82/94 Nr. 10 patvirtinti sandėlininko pareiginiai nuostatai.

⁹⁵ 2003-10-82/94 Nr. 5 patvirtinti sekretorės kasininkės pareiginiai nuostatai, 10.26. p.

⁹⁶ Lietuvos Respublikos darbo kodeksas, 112 straipsnis. Darbo laiko norma, 1, 4 d.

⁹⁷ 2003-10-82/94 Nr. 5 patvirtinti sekretorės kasininkės pareiginiai nuostatai, 10.27. p.

⁹⁸ 2013 m. gruodžio 23 d. LR Teisingumo ministro įsakymu Nr. 1R-298 Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijos, III sk. 16 p.

Pavyzdžiui, direktorius įsakyme dėl pavadavimo⁹⁹, atsižvelgia tik pavaduojančio darbuotojo sutikimą, nenurodomas teisinis pagrindas. Bendrovės direktoriaus įsakymuose¹⁰⁰ nenurodoma apskundimo tvarka pagal Bendrovei taikomas bendrąsias teisingumo taisykles.

82. *Audito metu nustatyta, kad minėtos funkcijos atliekamos netinkamai. Nustatyta, kad įsakymai rengiami nesilaikant teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų ir dokumentų rengimo taisyklių. Neužtikrinamas dokumentų saugumas ir savalaikis perdavimas į archyvą, nepildomos darbuotojų asmens kortelės (audito metu buvo prašoma pateikti darbuotojų asmens korteles ir darbuotojų asmens bylas, tačiau buvo pateiktos tik administracijos darbuotojų asmens kortelės, kurios nebuvo detalios užpildytos, sekretorė paaiškino, kad šiuo metu visos darbuotojų kortelės yra atnaujinamos), darbuotojų asmens bylos nesudaromos.*

Sukauptų ir panaudotų atostogų apskaita netiksli

83. Darbo kodekse¹⁰¹ įtvirtinta nuostata, kad kasmetinės atostogos turi būti suteikiamos bent kartą per darbo metus. Nustatyta abiejų darbo santykių šalių pareiga: darbdavio – suteikti kasmetines atostogas tais pačiais darbo metais, už kuriuos atostogos suteikiamos, o darbuotojo – pasinaudoti kasmetinėmis atostogomis.
84. Pagal pateiktus duomenis nustatyta, kad Bendrovės darbuotojai 2020 m. gruodžio 31 d. buvo sukaukę 454 darbo dienų (toliau – d. d.) nepanaudotų atostogų. Trys Bendrovės darbuotojai buvo sukaukę nepanaudotų atostogų daugiau kaip po 20 d. d. Atostoginių kaupinių suma (darbo užmokestis už kasmetines atostogas ir socialinio draudimo įmokos) 2020 m. gruodžio 31 d. sudarė 20,6 tūkst. Eur. Daugiausia nepanaudotų atostogų, skaičiuojant vidutiniškai vienam darbuotojui, buvo sukaukę vairuotojai (žr. 3 lentelę).

3 lentelė. Bendrovės darbuotojų atostoginių kaupinių 2020 m. gruodžio 31 d. analizė

Darbuotojų grupės	Darbuotojų skaičius, vnt.	Sukauptų nepanaudotų atostogų skaičius, d. d.	Darbo užmokesčio už nepanaudotas atostogas suma, Eur	Socialinio draudimo įmokų suma, Eur
Administracija	6	59	5133,24	109,44
Degalinės darbuotojai	3	30	1147,52	20,31
Vairuotojai	19	301	11854,96	209,83
Kiti darbuotojai	7	64	2072,85	36,69
Iš viso:	35	454	20208,57	376,28

Šaltinis: Bendrovės administracijos pateikti duomenys¹⁰²

85. Bendrovės darbuotojai 2021 m. gruodžio 31 d. buvo sukaukę 534 darbo dienų (toliau – d. d.) nepanaudotų atostogų. Trylika Bendrovės darbuotojų buvo sukaukę nepanaudotų atostogų daugiau kaip po 20 d. d. Atostoginių kaupinių suma (darbo užmokestis už kasmetines atostogas ir socialinio draudimo įmokos) 2021 m. gruodžio 31 d. sudarė 26,8 tūkst. Eur.

⁹⁹ 2021-11-29 įsakymas Nr. D-41.

¹⁰⁰ Pvz. 2021-10-01 Bendrovės direktoriaus įsakymas Nr. P-29, 2021-12-17 Bendrovės direktoriaus įsakymas Nr. K-97 ir kiti.

¹⁰¹ Darbo kodekso 128 str.

¹⁰² Bendrovės pateikti duomenys. UAB „Kelmės autobusų parkas“ nepanaudotų atostogų rezervas per 2020 metus.

Daugiausia nepanaudotų atostogų, skaičiuojant vidutiniškai vienam darbuotojui, buvo sukaupę administracijos darbuotojai (žr. 4 lentelę).

4 lentelė. Bendrovės darbuotojų atostoginių kaupinių 2021 m. gruodžio 31 d. analizė

Darbuotojų grupės	Darbuotojų skaičius, vnt.	Sukaupytų nepanaudotų atostogų skaičius, d. d.	Darbo užmokesčio už nepanaudotas atostogas suma, Eur	Socialinio draudimo įmokų suma, Eur
Administracija	5	100	7779,68	137,70
Degalinės darbuotojai	3	31	1186,17	21
Vairuotojai	18	338	14672,77	259,71
Kiti darbuotojai	7	65	2665,35	47,18
Iš viso:	33	534	26303,97	465,58

Šaltinis: Bendrovės administracijos pateikti duomenys¹⁰³

86. *Bendrovės darbuotojų atostoginių kaupinių suma 2020 m. gruodžio 31 d. sudarė 20,6 tūkst. Eur, 2021 m. gruodžio 31 d. – 26,8 tūkst. Eur. Taigi, atostoginių kaupinių suma 2021 m. pabaigoje, lyginant su buvusia 2020 m. pabaigoje, padidėjo 6,2 tūkst. Eur.*

87. *Pažymėtina tai, kad Bendrovėje nepildomos darbuotojų asmens kortelės. Audito metu buvo prašoma pateikti darbuotojų asmens korteles, tačiau buvo pateiktos tik administracijos darbuotojų, kurios nebuvo detalios užpildytos bei nebuvo nurodoma detali informacija apie darbuotojo atostogas, t. y., nenurodomi direktoriaus įsakymai, kuriais suteikiamos atostogos.*

Bendrovėje nėra sudaroma ir tvirtinama kasmetinių atostogų suteikimo eilė (atostogų grafikas)

88. Darbo kodekso 128 straipsnyje nurodyta, kad kasmetinės atostogos suteikiamos pagal kasmetinių atostogų suteikimo eilę, kuri sudaroma kolektyvinėje sutartyje ar darbdavio ir darbo tarybos susitarime, ar kitose darbo teisės normose numatyta tvarka nuo birželio 1 dienos iki kitų metų gegužės 31 dienos, jeigu juose nenustatoma kitaip.

89. *Audito metu nustatyta, kad Bendrovėje nėra sudaroma ir tvirtinama kasmetinių atostogų suteikimo eilė (atostogų grafikas). Bendrovės direktorius, nesivadovaudamas Darbo kodekso 128 straipsniu, nesudarė ir netvirtino atostogų grafikų, atostogas suteikdavo atsižvelgiant į darbuotojų prašymus.*

Bendrovės norminiuose teisės aktuose nėra nustatyta detali Bendrovės darbuotojų kasmetinių atostogų suteikimo ir įforminimo tvarka. Bendrovės administracijos darbo reglamente¹⁰⁴ įrašyti keli sakiniai bei nurodoma, kad kasmetinės atostogos darbuotojams suteikiamos pagal metų pabaigoje sudaromą ir direktoriaus tvirtinamą atostogų suteikimo grafiką ir atsižvelgiant į administracijos darbuotojų prašymus, tačiau detalios nenumatytos ir praktikoje nesivadovaujama – atostogų grafikais Bendrovėje nesudaromi ir netvirtinami.

90. Remiantis tuo, kas išdėstyta, tikslinga būtų detalios apibrėžti ir įtvirtinti Bendrovės norminiame teisės akte kasmetinių atostogų suteikimo tvarką, į ją įtraukiant ir atostogų grafiko sudarymą, nustatant atvejus, kada atostogų laikas gali būti keičiamas ir perkeliamas. Taip pat nustatyti, kaip yra įgyvendinama darbdavio pareiga darbuotojui kasmet suteikti kasmetines atostogas,

¹⁰³ Ten pat.

¹⁰⁴ 2019-12-31 Bendrovės direktoriaus įsakymu Nr. P-48 patvirtinto administracijos darbo reglamento XVII sk.

jei dėl subjektyvių priežasčių darbuotojas nesinaudoja teise į kasmetines atostogas, t. y. kaip sprendžiamas klausimas dėl darbuotojų sukauptų ar kaupiamų kasmetinių atostogų bei kaip darbdavys sudaro realią galimybę darbuotojui pasinaudoti kasmetinėmis atostogomis.

Bendrovės direktoriaus įsakymai, atostogų klausimais, rengiami nesilaikant teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų, dokumentų rengimo taisyklių ir LR darbo kodekso nuostatų

91. Audito metu nustatyta, kad įsakymai dėl kasmetinių atostogų, Bendrovėje rengiami nesilaikant teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų¹⁰⁵, dokumentų rengimo taisyklių ir LR Darbo kodekso¹⁰⁶ nuostatų. *Įsakymuose nenurodoma: darbuotojų darbo pradžios datos, kiek atostogų dienų priklauso darbuotojui už dirbtą laikotarpį, nerašomas nepanaudotas atitinkamo laikotarpio atostogų likutis, nerašomas atostogų suteikimo juridinis pagrindas, pavyzdžiui, direktorius išleisdamas darbuotojus kasmetinių atostogų, atsižvelgia tik į darbuotojų prašymus. Įsakymuose nenurodoma apskundimo tvarka pagal Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymą.*
92. Įsakymai dėl kasmetinių atostogų rengiami nesilaikant teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų¹⁰⁷ (rekomendacijų II sk. 22 p. nurodoma: „Rengiant naują teisės akto projektą, preambulėje paprastai nurodomas teisės akto priėmimo teisinis pagrindas. Preambulė būtina, jei teisės aktu įgyvendinamas įstatymas ar kitas teisės aktas. Kai teisės akte sprendžiami klausimai pagal tam tikro subjekto teisės aktuose nustatytą kompetenciją, preambulėje gali būti nurodomi veiksmų tikslai“. Toliau rekomendacijų 26 p. nurodoma, kokių reikalavimų privaloma laikytis nurodant teisinį pagrindą: „Teisės akto preambulėje nurodant teisinį pagrindą, laikomasi šių reikalavimų: „Jei teisės aktas priimamas įgyvendinant visą įstatymą, teisės akto preambulėje nurodomas įstatymo pavadinimas. Jeigu teisės aktas priimamas įgyvendinant konkretų įstatymo straipsnį, jo dalį ar punktą, preambulėje nurodomas ir įstatymo straipsnis, jo dalis ar punktas“.
93. Dėl netinkamai rengiamų įsakymų, sudėtinga įvertinti, ar laikomasi LR Darbo kodekso nuostatų¹⁰⁸, kuriomis nurodoma, kad: „Bent viena iš kasmetinių atostogų dalių negali būti trumpesnė kaip dešimt darbo dienų arba ne mažiau kaip dvylika darbo dienų (jeigu dirbama šešias darbo dienas per savaitę), o jeigu darbo dienų per savaitę skaičius yra mažesnis arba skirtingas, atostogų dalis negali būti trumpesnė kaip dvi savaitės.“
94. **Sukauptų ir panaudotų atostogų apskaita netiksli, kadangi Bendrovėje nėra sudaroma ir tvirtinama kasmetinių atostogų suteikimo eilė (atostogų grafikas). Bendrovėje nepildomos darbuotojų asmens kortelės. Įsakymai, dėl kasmetinių atostogų, rengiami nesilaikant teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų¹⁰⁹, dokumentų rengimo taisyklių ir LR Darbo kodekso¹¹⁰ nuostatų.**

¹⁰⁵ 2013 m. gruodžio 23 d. LR Teisingumo ministro įsakymu Nr. 1R-298 Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijos.

¹⁰⁶ LR Darbo kodekso 128 str.

¹⁰⁷ 2013 m. gruodžio 23 d. LR Teisingumo ministro įsakymu Nr. 1R-298 Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijos.

¹⁰⁸ LR Darbo kodekso 128 str. 1 d.

¹⁰⁹ 2013 m. gruodžio 23 d. LR Teisingumo ministro įsakymu Nr. 1R-298 Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijos.

¹¹⁰ LR Darbo kodekso 128 str.

3.2. Neužtikrinamas tinkamas dokumentų valdymo organizavimas

95. UAB „Kelmės autobusų parkas“ yra savivaldybės įmonė, kuri neperduoda dokumentų valstybės archyvams ir Įstatyme¹¹¹ nurodytus dokumentus ir dokumentacijos planus turėtų derinti su įmonės savininko teises ir pareigas įgyvendinančia institucija ar jos įgaliota įstaiga“.
96. *Audito metu nustatyta, kad UAB „Kelmės autobusų parko“ vadovas nesivadovavo LR Dokumentų ir archyvų įstatymo nuostatomis¹¹², nes:*
- *nenustatė įmonės veiklos dokumentų registry, nenurodė naudojamų registry ir kitų apskaitos dokumentų;*
 - *įsakymu nepaskyrė asmens, atsakingo už veiklos dokumentų registravimą, tvarkymą, apskaitą, saugojimą ir naikinimą, nenustatė jo įgaliojimų;*
 - *audituojamu laikotarpiu nepatvirtino dokumentacijos planų ir nederino su įstaigos savininko teises ir pareigas įgyvendinančia institucija.*
97. Pažymėtina, kad dokumentacijos planas yra būtinas, siekiant užtikrinti efektyvų įmonių dokumentų tvarkymą ir valdymą visose jos veiklos srityse. Į jį įtraukiamos visos įmonėse numatomos sudaryti bylos. Dokumentacijos planas parengiamas kasmet, likus mėnesiui iki naujų metų pradžios. Šis dokumentas yra įmonės dokumentų valdymo procedūros sudėtinė dalis.

3.3. Bendrovėje neregamentuota ir netinkamai įforminama komandiruočių ir komandiruočių išlaidų apmokėjimas, laikinai nesančių darbuotojų pavadavimas

98. Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatyme¹¹³ nurodoma, kad: „Komandiruote laikomas vieneto vadovo ar jo įgalioto asmens įsakymu (sprendimu), kuriame turi būti nurodyta komandiruotės tikslas, vieta (vietos), trukmė (jeigu komandiruotės metu vykstama į keletą užsienio valstybių, – buvimo kiekvienoje užsienio valstybėje trukmė) ir vieneto numatomos apmokėti išlaidų rūšys, įformintas darbuotojo išvykimas iš nuolatinės darbo vietos atlikti darbo funkcijų, tarnybinio pavedimo ar kelti kvalifikacijos.“
99. UAB „Kelmės autobusų parkas“ darbo laiko apskaitos žiniaraščio pildymo tvarkos apraše¹¹⁴ nustatyta, kad *tarnybinė komandiruotė sutartinai žymima raide K žiniaraštyje darbuotojui skirtoje trečioje eilutėje.*
100. *Audito metu nustatyta, kad Bendrovėje 2021 metais įforminti 24 direktoriaus įsakymai dėl komandiruočių į užsakomuosius reisus. Pažymėtina, kad direktoriaus įsakymai parengti nenurodant įsakymo priėmimo teisinio pagrindo. Direktorius komandiruodamas autobusų vairuotojus į užsakomuosius reisus, vadovaujasi tik su užsakovais sudarytomis vežimo sutartimis. Įsakymai neatitinka Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatyme¹¹⁵ apibrėžtų nuostatų, t. y., įsakymuose nenurodoma komandiruotės tikslas, neiforminama darbuotojo išvykimas iš nuolatinės darbo vietos: ar atlikti darbo funkcijų, ar tarnybinio pavedimo vykdymas, ar kvalifikacijos kėlimas.*

¹¹¹ 1995 m. gruodžio 5 d. Nr. I-1115 LR Dokumentų ir archyvų įstatymo 10 str.

¹¹² 1995 m. gruodžio 5 d. Nr. I-1115 LR Dokumentų ir archyvų įstatymo 10 str.

¹¹³ Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymas, 21 str.

¹¹⁴ 2020-12-31 direktoriaus įsakymas Nr. D-1/1, UAB „Kelmės autobusų parkas“ darbo laiko apskaitos žiniaraščio pildymo tvarkos aprašas, 2 priedas.

¹¹⁵ Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymas, 21 str.

Pažeidžiant Lietuvos Respublikos darbo kodekso 111 straipsnyje įtvirtinta nuostatą, kad darbo laikas – tai bet koks laikas, kuriuo darbuotojas yra darbdavio žinioje ar atlieka pareigas pagal darbo sutartį, darbo laiko apskaitos žiniaraščiuose nenurodytas vairuotojų darbo laikas (valandos) komandiruotėse.

Audito metu, Bendrovė atsižvelgė į teiktus pastebėjimus ir patikslino darbuotojų tarnybinių komandiruočių įforminimo ir komandiruočių išlaidų apmokėjimo tvarką.

Dienpinigiai už komandiruotes, galimai išmokėti neteisėtai

101. Autobuso vairuotojų pareiginiuose nuostatuose¹¹⁶nustatyta, kad viena iš darbuotojo pareigų – **vairuoti ir remontuoti autobusus, vežančius keleivius įvairiais atstumais šalies teritorijoje.**
102. Pagal Aukščiausiojo teismo išaiškinimą¹¹⁷: „vairuotojams dienpinigiai turi būti mokami tik už kelionę į užsienį ir namo, o už darbą ten turi būti mokamas mėnesinis atlyginimas. LAT konstatavo, kad bylą nagrinėję teismai pagrįstai nusprendė, jog ieškovo tarnybinės kelionės tarptautiniais maršrutais nėra komandiruotės, o tiesioginių darbo funkcijų vykdymas, kadangi jo darbas pagal savo pobūdį yra susijęs su nuolatiniais keleivių pervežimais tarptautiniais maršrutais“.
103. **Audito metu nustatyta, kad Bendrovėje 2021 metais įforminti 24 direktoriaus įsakymai dėl komandiruočių į užsakomuosius reisus. Pažymėtina, kad visi užsakomieji reisai vyko Lietuvoje. Už kiekvieną komandiruotę buvo išmokėta po 15 Eur dienpinigių, viso 360 Eur ir 875,58 Eur priedų nuo užsakomojo reiso sutarties vertės. Darbo laiko apskaitos žiniaraščiuose nenurodytas vairuotojų darbo laikas (valandos) komandiruotėse.**
Mūsų manymu, autobusų vairuotojų vykimas į užsakomuosius reisus Lietuvoje, turėtų būti vertinamas kaip tiesioginių darbo funkcijų vykdymas, kadangi viena iš darbuotojo pareigų – vairuoti ir remontuoti autobusus, vežančius keleivius įvairiais atstumais šalies teritorijoje.
Bendrovės vidaus dokumentuose nenustatyta, kaip apmokamas darbo laikas, pavaduojant laikinai nesančius darbuotojus
104. Bendrovės Darbo apmokėjimo sistemoje¹¹⁸ nenustatyta, kaip apmokamas darbo laikas, pavaduojant laikinai nesančius darbuotojus. Faktiškai priedai už darbuotojų pavadinimą, Bendrovėje skaičiuojami pagal įsakyme¹¹⁹ nurodytą pavaduotų dienų skaičių ir pavaduotos pareigybės atlyginimą, o ne faktiškai dirbtą laiką, taip neužtikrinant lygiateisiškumo principo. Darbo sutartyse nėra sulygta dėl padidinto darbo masto pavaduojant laikinai nesančius darbuotojus bei atitinkamo apmokėjimo už tokį laiką. Apie darbą pavaduojant kitą darbuotoją

¹¹⁶ 2003-10-16 Įmonės vadovo įsakymas Nr.82/94, 5 p.

¹¹⁷ 2008 m. gruodžio 8 d. Civilinė byla Nr.3K-3-1127/2003 m.

¹¹⁸ 2020 m. gruodžio 31 d. direktoriaus įsakymu Nr. D-1 patvirtinta UAB „Kelmės autobusų parko“ darbo apmokėjimo sistema.

¹¹⁹ Pvz. 2021-07-12 UAB „Kelmės autobusų parkas“ direktoriaus įsakymas Nr. P-20.

nėra žymėjimų darbo laiko apskaitos žiniaraščiuose - faktiškai dirbtas laikas neapskaiytas¹²⁰, tačiau už jį apmokėta¹²¹.

Pavadojant laikinai nesančius darbuotojus, nevykdomos pagrindinio darbo funkcijos, tačiau už jį apmokama

105. ***Audito metu nustatyta, kad pavadojant laikinai nesančius darbuotojus, nėra vykdomos pavadojančio darbuotojo pagrindinio darbo funkcijos.***

Pavyzdys:

Pavadojant vyr. dispečerę, autobusų stoties administratorę, nebuvo vykdomos sekretorės – kasininkės - sandėlininkės funkcijos. Darbo laiko apskaitos žiniaraščiuose¹²² žymimas sekretorės – kasininkės – sandėlininkės faktiškai dirbtas laikas, o apie darbą pavadojant žymėjimų nėra. Apmokama už faktiškai dirbtą laiką sekretorės – kasininkės – sandėlininkės pareigose ir mokama priemoka pagal įsakyme¹²³ nurodytą pavadotų dienų skaičių ir pavadotos pareigybės atlyginimą.

Audito procedūrų metu, 2022 metų rugpjūčio 16- 19 dienomis, buvo apsilankoma Bendrovėje, tačiau tuo metu sekretorė pavadavo vyr. dispečerę, autobusų stoties administratorę ir savo pagrindinio darbo funkcijų nevykdė, jos pagrindinio darbo vietoje neradome. Bendrovės direktoriaus paaiškinimu, sekretorės – kasininkės - sandėlininkės funkcijos nevykdomos, kadangi Bendrovėje nėra tiek darbuotojų, kad galėtų pavaduoti kitus ir atlikti savo funkcijas.

3.4. Dėl trūkumų Bendrovės darbo apmokėjimo sistemoje, sudarytos prielaidos darbo užmokestį nustatyti subjektyviu įstaigos vadovo sprendimu

106. Darbo kodekso 140 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad darbo apmokėjimo sistema darbovietėje nustatoma kolektyvine sutartimi. Kai nėra tai nustatančios kolektyvinės sutarties, darbovietėse, kuriose vidutinis darbuotojų skaičius yra dvidešimt ir daugiau, darbo apmokėjimo sistemas privalo patvirtinti darbdavys ir padaryti prieinamas susipažinti visiems darbuotojams. Prieš tvirtinant ar keičiant darbo apmokėjimo sistemą, turi būti įvykdytos informavimo ir konsultavimo procedūros Darbo kodekso nustatyta tvarka. **Darbo apmokėjimo sistemoje nurodomos darbuotojų kategorijos pagal pareigybes ir kvalifikaciją bei kiekvienos jų apmokėjimo formos ir darbo užmokesčio dydžiai (minimalus ir maksimalus), papildomo apmokėjimo (priedų ir priemokų) skyrimo pagrindai ir tvarka, darbo užmokesčio indeksavimo tvarka.**
107. Bendrovėje kolektyvinė sutartis nėra sudaryta. UAB „Kelmės autobusų parko“ 2020 m. gruodžio 31 d. direktoriaus įsakymu Nr. D-1 patvirtinta UAB „Kelmės autobusų parko“ darbo apmokėjimo sistema¹²⁴.

¹²⁰ P vz. 2021-07-12 UAB „Kelmės autobusų parkas“ direktoriaus įsakymas Nr. P-20. 2021 metų liepos mėnesio darbo laiko apskaitos žiniaraštis.

¹²¹ 2021 liepos mėnesio priskaitymų žiniaraštis.

¹²² P vz. 2021-07-12 UAB „Kelmės autobusų parkas“ direktoriaus įsakymas Nr. P-20. 2021 metų liepos mėnesio darbo laiko apskaitos žiniaraštis.

¹²³ P vz. 2021-07-12 UAB „Kelmės autobusų parkas“ direktoriaus įsakymas Nr. P-20.

¹²⁴ 2020 m. gruodžio 31 d. direktoriaus įsakymu Nr. D-1 patvirtinta UAB „Kelmės autobusų parko“ darbo apmokėjimo sistema.

108. Pagal UAB „Kelmės autobusų parko“ 2020 m. - 2022 m. galiojusią darbo apmokėjimo sistemą, bendrovės darbuotojų darbo užmokestį, priklausomai nuo atitinkamų reikalavimų, taikomų atitinkamos pareigybės darbo apmokėjimui, sudaro:
- bazinis darbo užmokestis, kuris gali būti nustatomas kaip valandinis atlygis arba mėnesinė alga;
 - papildoma darbo užmokesčio dalis, jei tokia nustatoma konkrečiam darbuotojui (pvz., mėnesio priedas);
 - priemokos už papildomą darbą ar papildomų pareigų ar užduočių vykdymą (pvz., kolegų pavadavimas);
 - premijos darbdavio iniciatyva, skiriamos norint paskatinti darbuotoją už gerai atliktą darbą, jo ar įmonės, padalinio ar darbuotojų grupės veiklą ar veiklos rezultatus¹²⁵.
109. ***Audito metu nustatyta, kad nesivadovauta Darbo kodekso 140 straipsnio 3 dalies nuostatomis ir Bendrovės darbo apmokėjimo sistemoje nenurodytos darbuotojų kategorijos pagal pareigybes ir kvalifikaciją, nepateikti kiekvienos pareigybės bazinio (tarifinio) darbo užmokesčio dydžiai (minimalus ir maksimalus), papildomo apmokėjimo (priedų ir priemokų), premijų skyrimo pagrindai ir tvarka, nepateikta darbo užmokesčio indeksavimo tvarka. Darbo apmokėjimo sistemoje nėra įtvirtinti kriterijai, pagal kuriuos yra nustatomas konkretus darbuotojo bazinio darbo užmokesčio dydis: valandinis atlygis ar mėnesinė alga (pvz., atsižvelgiant į darbuotojo darbo patirtį, įgytą kvalifikaciją ir pan.). Darbo apmokėjimo sistemoje nurodyta, kad konkretūs valandiniai tarifiniai atlygiai / mėnesinės algos, kitos darbo apmokėjimo formos ir sąlygos, darbo normos nustatomos su darbuotojais sudaromose darbo sutartyse¹²⁶, tačiau ir darbo sutartyse nėra detalizuota, pagal kokius kriterijus nustatytas konkretus darbuotojo bazinio darbo užmokesčio dydis.***
110. **Darbo apmokėjimo sistemoje nėra nustatyti kriterijai / rodikliai, kuriais remiantis nustatytas bazinio darbo užmokesčio dydis gali būti padidintas.** Nedetalizuojant bazinio darbo užmokesčio nustatymo pagrindų, neįtvirtinant aiškių ir konkrečių jo didinimo kriterijų / rodiklių, lieka neaiškus šios darbo užmokesčio dalies nustatymo pagrindumas ir kyla abejonės dėl bazinio darbo užmokesčio dydžio nustatymo teisingumo, sudaromos prielaidos darbo užmokestį nustatyti subjektyvių Bendrovės vadovo sprendimu.
111. Atkreiptinas dėmesys, kad Bendrovėje nėra taikomas bazinio darbo užmokesčio nustatymas mėnesinės (pareiginės) algos koeficientais, išskyrus Bendrovės direktorių.
112. ***Darbo apmokėjimo sistemoje papildomos darbo užmokesčio dalies mokėjimas nėra susietas su konkrečių iš anksto nustatytų reikalavimų įvykdymu.*** Darbo apmokėjimo sistemoje nurodyta, kad konkretūs valandiniai tarifiniai atlygiai / mėnesinės algos, kitos darbo apmokėjimo formos ir sąlygos, darbo normos nustatomos su darbuotojais sudaromose darbo sutartyse, o papildoma darbo užmokesčio dalis, jei tokia nustatoma konkrečiam darbuotojui gali būti pvz., mėnesio priedas¹²⁷. ***Darbo apmokėjimo sistemoje nėra nustatyti kriterijai /***

¹²⁵ 2020 m. gruodžio 31 d. direktoriaus įsakymu Nr. D-1 patvirtinta UAB „Kelmės autobusų parko“ darbo apmokėjimo sistema, 1.3. p.

¹²⁶ Ten pat. 3.1. p.

¹²⁷ Ten pat. 3.1. p., 1.3. p.

rodikliai, pagal kuriuos darbas yra laikomas kokybiškai atliktu, nenurodyta, ar papildomos darbo užmokesčio dalies mokėjimo sąlygos priklauso nuo kokių nors rodiklių (pvz., Bendrovės veiklos rezultaty, darbuotojo darbo kiekio ir kt.), neįtvirtinta papildomos darbo užmokesčio dalies apskaičiavimo ir mokėjimo tvarka.

113. *Pažymėtina, kad neišsamus darbo apmokėjimo reglamentavimas bei plačios diskrecijos teisės Bendrovės vadovui suteikimas yra ydingas: nekuriama pridėtinė vertė tiek Bendrovei, tiek Savivaldybės gyventojams, kurie naudojami Bendrovės paslaugomis, nes darbuotojai nesupranta, koks jų indėlis į Bendrovės teikiamas paslaugas galėtų sąlygoti jų darbo užmokesčio padidėjimą.*
114. ***Nepakankamai detalizuota priemonų, priedų ir premijų skyrimo tvarka ir dydžiai.*** Darbo apmokėjimo sistemoje¹²⁸ tik nurodyta, kad gali būti skiriamos priemokos už papildomą pareigų ar užduočių vykdymą (pvz., kolegų pavadavimą), gali būti skiriama papildoma darbo užmokesčio dalis (pvz. mėnesio priedas). Premijos darbuotojams gali būti mokamos ir siekiant paskatinti darbuotoją už gerai atliktą darbą, veiklą ir veiklos rezultatus. Darbo kodekso komentare, komentuojant 140 straipsnį „Darbo užmokesčio nustatymas“, nurodyta, kad jeigu įmonėje nėra taisyklių, pagal kurias būtų objektyviai vertinamas darbuotojų darbas, nėra aiškių priedų, priemonų ir premijų mokėjimo taisyklių, dažniausiai neįmanoma nustatyti, ar darbuotojui darbo užmokestis buvo mokamas skaidriai ir be diskriminacijos, vadinasi, darbdavys galbūt nevykdo savo pareigos organizuoti darbo apmokėjimą be diskriminacijos¹²⁹. Audituojamu laikotarpiu, vadovaujantis Socialinių garantijų ir skatinimo nuostatais¹³⁰, darbuotojams premijos skirtos tik jubiliejaus proga, kitų rūšių premijos skirtos nebuvo.
115. ***Bendrovės darbo apmokėjimo sistemoje¹³¹ įtvirtinta darbo užmokesčio mokėjimo tvarka prieštarauja DK nuostatomis¹³².***

*Lietuvos Respublikos darbo kodekso 3 dalyje įtvirtinta, jog darbo užmokestis privalo būti mokamas pinigais. Darbdavio ar kitų asmenų perduoti daiktai ar suteiktos paslaugos negali būti laikomi darbo užmokesčiu, išskyrus šio kodekso 140 straipsnio 6 dalyje nurodytus atvejus. Darbo užmokestis ir kitos su darbo santykiais susijusios išmokos, taip pat dienpinigiai ir komandiruotės išlaidų **kompensacijos privalo būti mokami pavedimu į darbuotojo nurodytą darbuotojo mokėjimo sąskaitą**, išskyrus jūrininkus, kuriems taikoma Lietuvos Respublikos prekybinės laivybos įstatymo nustatyta darbo užmokesčio mokėjimo tvarka, ir Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ 71 ir 140.8 straipsniuose nurodytus prieglobsčio prašytojus ir užsieniečius, kurie turi teisę dirbti. Šioje DK normoje įtvirtinta darbdavio pareiga darbuotojo darbo užmokestį ir visas kitas su darbo santykiais susijusias išmokas mokėti pavedimu į darbuotojo nurodytą asmeninę mokėjimo sąskaitą. Atkreiptinas dėmesys, kad minėtoje DK normoje nenumatyta jokių kitų, išskyrus jūrininkams ir Lietuvos*

¹²⁸ 2020 m. gruodžio 31 d. direktoriaus įsakymu Nr. D-1 patvirtinta UAB „Kelmės autobusų parko“ darbo apmokėjimo sistema, 1.3.3. p., 1.3.2. p.

¹²⁹ Davulis, T. (2018). Lietuvos Respublikos darbo kodekso komentaras. Vilnius: VĮ Registrų centras, 433 p.

¹³⁰ 2019-11-26 UAB „Kelmės autobusų parko“ valdybos protokolu Nr. 6 Socialinių garantijų ir skatinimo nuostatai.

¹³¹ 2020 m. gruodžio 31 d. direktoriaus įsakymu Nr. D-1 patvirtinta UAB „Kelmės autobusų parko“ darbo apmokėjimo sistema, 8.3. p.

¹³² Lietuvos Respublikos darbo kodeksas, 139 str., 3 d.

Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ 71 ir 140.8 straipsniuose nurodytiems subjektams mokamą darbo užmokestį, išlygų ar išimčių dėl minėto reikalavimo nevykdymo¹³³.

116. **Nustatyta, kad Bendrovės darbo apmokėjimo sistemoje¹³⁴ įtvirtinta darbo užmokesčio mokėjimo tvarka prieštarauja DK nuostatomis¹³⁵. Bendrovės darbo apmokėjimo sistemos¹³⁶ 8.3. p. nurodoma, kad esant darbuotojo raštiškam prašymui, darbo užmokestis gali būti mokamas grynaisiais pinigais.**
117. **Bendrovės darbo apmokėjimo sistemoje neįtvirtinta darbo užmokesčio indeksavimo tvarka.** LR Darbo kodekso 140 str. 3 d. nustatyta, kad darbo apmokėjimo sistemoje turi būti nurodoma ir darbo užmokesčio indeksavimo tvarka. Be to, remiantis Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos išaiškinimu¹³⁷ „Nuostatą dėl algų indeksavimo esą galima aiškinti kaip darbdavio siekį kompensuoti darbuotojų darbo užmokesčio praradimus dėl tam tikrų aplinkybių (pvz., dėl darbo užmokesčio nuvertėjimo, dėl infliacijos ir kita), nepriklausančių nuo pačių darbuotojų. Įmonė, įtvirtindama darbo užmokesčio indeksavimo tvarką, galėtų numatyti, kokiais atvejais bus perskaičiuojamas darbo užmokestis, kokia tvarka bus kompensuojamas darbo užmokesčio nuvertėjimas ir pan. Tokia tvarka turėtų skatinti įmonės darbo produktyvumą ir konkurencingumą“.

4. AR BENDROVĖS TURTAS VALDOMAS TINKAMAI, O APSKAITA TIKSLI?

4.1. Turto Inventorizacija turi trūkumų

Nesivadovaujant Inventorizacijos taisyklių nuostata¹³⁸, inventorizacijos komisijos nariai buvo paskirti materialiai atsakingi asmenys

118. Siekiant užtikrinti apskaitos duomenų teisingumą ir užkirsti kelią turto grobstymui, viena iš svarbiausių, bet kurios įmonės vidaus kontrolės priemonių yra turto inventorizacija. Apskaitos duomenys turi būti pagrįsti turto ir įsipareigojimų inventorizavimo duomenimis¹³⁹. Audituojamu laikotarpiu dar galiojo Vyriausybės patvirtintos Inventorizacijos taisyklės¹⁴⁰, kurios reglamentavo ribotos civilinės atsakomybės juridinių asmenų inventorizaciją.
119. Audito metu atlikome 2021 m. Bendrovės inventorizacijos vertinimą. Bendrovės direktorius įsakymu¹⁴¹ sudarė komisijas ir nurodė metinę ilgalaikio, trumpalaikio materialiojo ir nematerialiojo turto, išsinuomoto turto, atsargų ir įsipareigojimų, kuro kolonėlėje dyzelino, benzino, automobilinių dujų, tepalų ir kitų prekių ir likučių automobilių bakuose, kasoje, kuro kolonėlės kasoje, bankuose, pinigų, finansinio turto (akcijų), įmonės gautinų, mokėtinų skolų

¹³³ Valstybinė darbo inspekcija. Prieiga internetu: <https://www.vdi.lt/Forms/TekstasDUK.aspx?ID=616&lang=lt>.

¹³⁴ 2020 m. gruodžio 31 d. direktoriaus įsakymu Nr. D-1 patvirtinta UAB „Kelmės autobusų parko“ darbo apmokėjimo sistema, 8.3. p.

¹³⁵ Lietuvos Respublikos darbo kodeksas, 139 str., 3 d.

¹³⁶ 2020 m. gruodžio 31 d. direktoriaus įsakymu Nr. D-1 patvirtinta UAB „Kelmės autobusų parko“ darbo apmokėjimo sistema, 8.3. p.

¹³⁷ Prieiga internetu: <https://www.tv3.lt/naujiena/verslas/1006008/aktualu-dirbantiems-ne-visi-zino-kaip-ju-algos-turi-keistis>.

¹³⁸ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1996-06-03 nutarimu Nr. 719 patvirtintų Inventorizacijos taisyklių 15. 3 p.

¹³⁹ Lietuvos Respublikos įmonių finansinės atskaitomybės įstatymo 16 str. 8 d.

¹⁴⁰ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1996-06-03 nutarimu Nr. 719 patvirtintos Inventorizacijos taisyklės.

¹⁴¹ UAB „Kelmės autobusų parkas“ direktoriaus 2021 m. lapkričio 10 d. įsakymas Nr. P-33 „Dėl metinės inventorizacijos komisijos sudarymo ir inventorizacijos atlikimo“.

likusių inventorizaciją ir įpareigojo atlikti 2021 m. lapkričio 30 dienos duomenimis, nuo 2021 m. gruodžio 1 d. iki 2022 m. sausio 14 d.

120. Pagal audito metu pateiktus inventorizacijos aprašus¹⁴², **nustatyta, kad kai kurie inventorizacijos komisijos nariai yra materialiai atsakingi asmenys**, nors Inventorizacijos taisyklių 15. 3 p. nurodyta, kad: **„Atsakingi asmenys negali būti inventorizacijos komisijos nariai, išskyrus tuos atvejus, kai subjekte yra ne daugiau kaip penki darbuotojai ir (arba) kiti darbuotojai neturi galimybių tinkamai atlikti inventorizacijos (neturi leidimų būti tam tikrose teritorijose, neturi teisės susipažinti su tam tikra informacija, būti greta turto ar dirbti su inventorizuojamu turto ir kt.)“**.

Audito metu, Bendrovė atsižvelgė į teiktus pastebėjimus ir patikslino Bendrovės inventorizacijos taisykles bei sudarė naują inventorizacijos komisiją.

Netinkamas naudoti ilgalaikis turtas neįrašytas į atskirą inventorizavimo aprašą

121. Bendrovės apskaitoje ne visas registruotas ilgalaikis turtas yra naudojamas. Nenaudojami keturi autobusai. Paaiškinta, kad jie neeksploatuojami, tačiau remontuojant kitus autobusus neretai panaudojamos šių autobusų dalys. Nors Bendrovėje nenaudojamo ilgalaikio materialiojo turto nusidėvėjimas neskaiciuojamas, visgi, dėl veikloje nenaudojamo turto, turėtų būti priimami sprendimai dėl tolesnio panaudojimo būdų, nurašymo, perleidimo ir pan. Atkreiptinas dėmesys, kad iš 20 Bendrovėje eksploatuojamų autobusų, 75 proc. nusidėvėję.
122. **Nustatyta, kad nesivadovaujant Inventorizacijos taisyklių 52 – 53 p., netinkamas naudoti ilgalaikis turtas neįrašytas į atskirą inventorizavimo aprašą, (negalimo) naudoti turto inventorizavimo apraše, nenurodoma netinkamumo naudoti priežastis, inventorizacijos komisijos pastabos dėl turto tolesnio naudojimo.**

4.2. Kai kuriam ilgalaikiam turtui nepagrįstai prailgintas naudingo tarnavimo laikas

123. Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymo 18 str. 2 p. nurodyta, kad: **„Vienetas pats nusistato (pasirenka) ilgalaikio turto nusidėvėjimo arba amortizacijos laikotarpį, ne trumpesni negu nustatyti šio įstatymo 1 priedėlyje ilgalaikio turto nusidėvėjimo arba amortizacijos normatyvai (metais), ir likvidacinę vertę, ne didesnę kaip 10 procentų įsigijimo kainos“**. Bendrovės direktoriaus įsakymu¹⁴³ patvirtinti ilgalaikio turto nusidėvėjimo normatyvai metais, neatitinka minėto įstatymo 1 priedėlyje nustatytus ilgalaikio turto nusidėvėjimo arba amortizacijos normatyvus ir yra nurodyti intervalais, o Bendrovės apskaitos politikoje nėra apspręsta kokiu principu taikomi skirtingi ilgalaikio turto nusidėvėjimo normatyvai (pvz. transporto priemonėms galima taikyti amortizacijos normatyvą nuo 4 iki 10 metų; pastatams ir statiniams galima taikyti nuo 8 iki 120 m. Kuro kolonėlės pastatui taikoma 15 m., kontoriniam pastatui 87 m., automobilių remonto dirbtuvėms 58 m., sandėliui 120 m., autobusų stočiai 99 m. (žr. 5 lentelę).

¹⁴² P vz. Materialinių vertybių inventorizacijos aprašas Nr. 1, Nr. 3, Nr. 5.

¹⁴³ UAB „Kelmės autobusų parkas“ direktoriaus 2020 m. sausio 29 d. įsakymas Nr. P-4/1 „Dėl ilgalaikio materialiojo ir nematerialiojo turto nusidėvėjimo normatyvų“.

124. Taip pat pažymėtina, kad duomenys (t. y., ilgalaikio turto pavadinimai ir statybos metai) nusidėvėjimo žiniaraščiuose nesutampa su Registrų centro duomenimis.

5 lentelė. Ilgalaikio nusidėvėjimo normatyvai

Ilgalaikio turto grupė	Ilgalaikio turto nusidėvėjimo normatyvai pagal LR Pelną mokesčio įstatymo 1 priedėlį (metais)	Bendrovės direktoriaus įsakymu patvirtinti normatyvai (metais)
Pastatai ir statiniai	15	8/120
Transporto priemonės	Krovininiai automobiliai, priekabos ir puspriekabės, autobusai – ne senesni kaip 5 metų – 4 m. Kiti lengvieji automobiliai – 10 m.	4/10
Kita įranga, prietaisai, įrankiai ir įrenginiai	Įrenginiai (statiniai, gręžiniai ir kt.) – 8 m. Kompiuterinė technika ir ryšių priemonės (kompiuteriai, jų tinklai ir įranga) – 3 m.	3/18
Kitas materialus turtas	4	4/10
Nematerialus turtas	3	3

125. Įmonės pelno (nuostolių) ataskaita – finansinė ataskaita, kurioje nurodomos visos įmonės ataskaitinio laikotarpio pajamos, sąnaudos ir veiklos rezultatai – pelnas arba nuostoliai.

126. Kadangi Bendrovė ilgalaikio turto nusidėvėjimo skaičiavimui taiko ilgesnius nei Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatyme nustatytus nusidėvėjimo skaičiavimo laikotarpius, tai reiškia, kad Bendrovės balansinė turto vertė yra padidinta, o pelno - nuostolio ataskaita neatspindi tikrojo Bendrovės veiklos rezultato.

Audito metu, Bendrovė atsižvelgė į teiktus pastebėjimus, patikslino ir patvirtino ilgalaikio turto normatyvus, patikslino duomenis nusidėvėjimo žiniaraščiuose.

5. AR BENDROVĖS VEIKLA EFEKTYVI IR BENDROVĖS FINANSINIAI RODIKLIAI RODO PAKANKAMĄ VEIKLOS EFEKTYVUMĄ?

127. Vertindami, ar Bendrovės veikla efektyvi ir Bendrovės finansiniai rodikliai rodo pakankamą veiklos efektyvumą, analizavome ne tik finansinius santykinius rodiklius, bet ir Bendrovės pajamas, nuostolingos veiklos priežastis, taip pat ar atliekami vartotojų patenkinimo įstaigos teikiamomis paslaugomis tyrimai, analizuojami rezultatai ir į juo atsižvelgiama, ar užtikrinama, kad įstaigos interneto svetainėje būtų skelbiama tik aktuali ir teisiškai galiojanti informacija, ar pagal Susisiekimo ministerijos veiklos teisinį reguliavimą¹⁴⁴, keleiviams aptarnauti, autobusų stoties personalo darbui ir reguliariam autobusų eismui užtikrinti autobusų stotyje yra įsteigtos būtinos tarnybos ir teikiamos visos privalomos paslaugos.

Tik Subsidijos nuostolingiems priemiesčio maršrutams dengti ir Bendrovės kuro kolonėlės pajamos užtikrina Bendrovės veiklos tęstinumą

¹⁴⁴ Autobusų stočių veiklos nuostatų, patvirtintų Susisiekimo ministro 2003 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. 3-734 „Dėl Autobusų stočių veiklos nuostatų patvirtinimo“, 12 p.

128. Bendrovės pagrindinė veikla keleivių vežimas priemiesčio maršrutais. Be pagrindinės veiklos, Bendrovė užsiima šiomis veiklomis: vykdo mažmeninę naftos produktų prekybą bei mažmeninę suskystintomis dujomis automobiliams prekybą, autobusų nuoma, bagažo saugojimu, siuntų paslauga autobusais, automobilių remontu, teikia reklamos paslaugas, nuomoja patalpas.
129. Išanalizavus Bendrovės pajamas 2020 m. – 2021 m., nustatyta, kad didžiausią pajamų dalį sudaro kuro kolonėlės veikla 2020 m. – 46 %, 2021 m. – 48 % (žr. 6 lentelę).
130. Įstatyme¹⁴⁵ įtvirtinta, kad Savivaldybė turi užtikrinti keleivių vežimo vietiniais maršrutais paslaugas net ir komerciškai nenaudingomis sąlygomis. Atitinkamos keleivių grupės gali naudotis įstatymų ir Savivaldybės tarybos sprendimais suteiktomis lengvatomis, tačiau dėl šios priežasties vežėjų negautas pajamas privalo kompensuoti Savivaldybė.
131. Bendrovės pagrindinė veikla - keleivių vežimas priemiesčio maršrutais nuostolinga, tačiau su Bendrovės pajamomis susijusios dotacijos iš Savivaldybės 2020 m. – 2021 m. sudarė 33 - 34 % visų gaunamų Bendrovės pajamų.

6 lentelė. UAB „Kelmės autobusų parkas“ pajamų 2020 m. – 2021 m. analizė

UAB „Kelmės autobusų parkas“ pajamos 2020 m. – 2021 m.			
Pajamos	2020 m.	2021 m.	Padidėjo + Sumažėjo -
Už keleivių bilietus	57,6	58,1	-0,5
Lengvatinių bilietų	22,2	22,1	-0,1
Moksleivių	68,7	64,4	-4,3
Užsakomieji reisai	7,2	6,2	-1,0
Kuro kolonėlė	391,9	454,8	+62,9
Kitos pajamos	10,5	10,5	0
Autobusų stoties pajamos	11,0	13,3	+2,3
Subsidijos nuostolingiems priemiesčio maršrutams dengti	290,5	325,2	+34,7

132. *Audito metu nustatyta, kad didžiausią pajamų dalį sudaro kuro kolonėlės veikla 2020 m. – 46 %, 2021 m. – 48 %. Su Bendrovės pajamomis susijusios dotacijos iš Savivaldybės 2020 m. – 2021 m. sudarė 33 - 34 % visų gaunamų Bendrovės pajamų. Apibendrinant galima teigti, kad tik Subsidijos nuostolingiems priemiesčio maršrutams dengti ir Bendrovės kuro kolonėlės pajamos užtikrina Bendrovės veiklos tęstinumą.*

5.1. Nustatytos neefektyvios Bendrovės veiklos priežastys

Dėl netikslios vežėjų įvažiavimų į stotį apskaitos, Bendrovė negauna dalies pajamų

133. Autobusų stočių veiklos nuostatų¹⁴⁶ 7 p. nurodo, kad: „Vežėjai, turintys leidimus vežti keleivius reguliaraus susisiekimo autobusų maršrutais (išskyrus miesto), sudaro sutartis su autobusų stočių, nurodytų patvirtintuose autobusų eismo tvarkaraščiuose, savininkais (valdytojais) ir su stočių, prižiūrinčių autobusų eismo tvarkaraščių būklę reguliaraus susisiekimo autobusų maršrutų (išskyrus miesto) stotelėse, savininkais (valdytojais).“

¹⁴⁵ Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas, 6 str. 33 p.

¹⁴⁶ Autobusų stočių veiklos nuostatų, patvirtintų Susisiekimo ministro 2003 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. 3-734 „Dėl Autobusų stočių veiklos nuostatų patvirtinimo“, 12 p.

134. Audituojamu laikotarpiu UAB „Kelmės autobusų parkas“ buvo sudarius sutartis su 8 vežėjais: Pilnsabiedriba „Rigas mikroautobusu satiksme“, UAB „Kautra“, UAB „Telšių autobusų parkas“, UAB „Tolimojo keleivinio transporto kompanija“, UAB „Tauragė autobusų parkas“, UAB „Busturas“, UAB „Transrevis“, UAB „Transbusas“.

Lietuvos Respublikos kelių transporto kodekso 16 str.5 p. nurodo, kad: „Autobusų stotyse paslaugų teikimo vežėjams tarifus nustato paslaugų teikėjai. Autobusų stotys visiems vežėjams, vežantiems keleivius tos pačios susisiekimo rūšies (vietinio (priemiestinio), tolimojo arba tarptautinio susisiekimo) maršrutais, taiko vienodus paslaugų tarifus.“

Iki 2021 m. spalio 1 d. įvažiavimų į Kelmės autobusų stotį buvo nustatyta 0,58 Eur + PVM kaina. Sutartyse vežėjai įsipareigojo mokėti už kiekvieno autobuso įvažiavimą į Kelmės autobusų stotį. Nuo 2021 m. rugsėjo 15 d. patikslintose sutartyse nustatyta, kad už kiekvieną vežėjo tvarkaraštyje patvirtintą planinį ar papildomą vežėjo autobuso atvykimą ar išvykimą iš Kelmės autobusų stoties, vežėjas moka 2 Eur + PVM.

135. *Audito metu nustatyta, kad netiksli įvažiavimų į stotį apskaita, kadangi:*

- *apskaitant įvažiavimus į stotį, nebuvo įtraukiami visi vežėjų maršrutai, pvz., skaičiuojant vežėjo UAB „Transbusas“ 2021 m. įvažiavimus į stotį, nebuvo įtraukti maršrutai: Kelmė - Verpena - Kelmė 7.10 val. (VI), Kelmė - Verpena - Kelmė 8.50 val. (I-VI), Kelmė - Verpena - Kelmė 9.51 val. (I-VI), Kelmė - Verpena - Kelmė 12.10 val. (I-VI), Kelmė - Kukečiai - Kelmė 7.23 val. (VI), Kelmė - Kukečiai - Kelmė 9.05 val. (I-VI), Kelmė - Kukečiai - Kelmė 10.01 val. (I-VI), Kelmė - Kukečiai - Kelmė 12.20 val. (I-VI). Taip pat skaičiuojant įvažiavimus į stotį neapskaitė visų įvažiavimų vieno maršruto metu, pvz., maršruto Kelmė - Verpena - Kelmė metu vežėjas UAB „Transbusas“ į Kelmės autobusų stotį įvažiuoja du kartus, t. y., maršruto pradžia - Kelmės autobusų stotis ir maršruto pabaiga - Kelmės autobusų stotis, tačiau skaičiavo kaip vieną kartą. Dėl šių nurodytų priežasčių, UAB „Kelmės autobusų parkas“ 2021 m. iš vežėjo UAB „Transbusas“, preliminariai negavo pajamų - apie 6 000 eurų.*
- *Nuo 2021 m. spalio 1 d. sutartyse pakeista ne tik kaina už įvažiavimą į stotį, bet ir formuluotė sutartyse. Iki 2021 m. spalio 1 d. vežėjai įsipareigojo mokėti už kiekvieno autobuso įvažiavimą į Kelmės autobusų stotį, o nuo 2021 m. rugsėjo 15 d. mokama už kiekvieną vežėjo tvarkaraštyje patvirtintą planinį ar papildomą vežėjo autobuso atvykimą ar išvykimą iš Kelmės autobusų stoties. Nenustačius tikslios formuluotės už ką mokama, t. y., ar už kiekvieno autobuso įvažiavimą, ar atvykimą, ar išvykimą, neaišku kaip skaičiuoti.*
- *Atsižvelgiant į Kelmės rajono savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos audito¹⁴⁷ metu nustatytus dalykus dėl keleivių vežimo vietiniais maršrutais, nuo 2022 m. vasario mėnesio, apskaitant vežėjų įvažiavimus į stotį, visi vežėjų maršrutai yra įtraukiami, tačiau dėl netikslios formuluotės sutartyse, nėra aišku už ką mokama t. y., ar už kiekvieno autobuso įvažiavimą, ar atvykimą, ar išvykimą, įvažiavimai į stotį skaičiuojami netiksliai.*

¹⁴⁷ 2022 m. liepos 15 d. audito ataskaita Nr. KA – 3, Kelmės rajono savivaldybės 2021 metų konsoliduotųjų ataskaitų rinkinio, savivaldybės lėšų ir turto naudojimo vertinimas.

Dėl neatliekamos surenkamų pajamų, keleivių srautų intensyvumo susidarančių nuostolių maršrutuose analizės, Savivaldybės subsidijos nuostolingiems priemiesčio maršrutams dengti didėja

136. Atlikus Bendrovės 2020 - 2021 m. subsidijų nuostolingiems priemiesčio maršrutams dengti analizę, pastebėta, kad subsidijos nuostolingiems priemiesčio maršrutams dengti, palyginus 2020 m. su 2021 m., padidėjo 34,7 tūkst. Eur.

7 lentelė. UAB „Kelmės autobusų parkas“ subsidijų nuostolingiems priemiesčio maršrutams dengti 2020 m. – 2021 m. analizė

UAB „Kelmės autobusų parkas“ pajamos 2020 m. – 2021 m.			
Subsidijos nuostolingiems priemiesčio maršrutams dengti	2020 m.	2021 m.	Padidėjo + Sumažėjo -
	290,5	325,2	+34,7

137. Savivaldybė nėra nustačiusi tvarkos ir kriterijų, kuriais vadovaujantis būtų priimami sprendimai dėl visuomenei būtinų maršrutų organizavimo tikslingumo. Nei Bendrovė, teikdama Savivaldybės tarybai tvirtinti visuomenei būtinų maršrutų sąrašą ir reisų skaičių per savaitę, nei Savivaldybė neatlieka surenkamų pajamų, keleivių srautų intensyvumo susidarančių nuostolių maršrutuose analizės.

138. *Nustatyta, kad subsidijos nuostolingiems priemiesčio maršrutams dengti, palyginus 2020 m. su 2021 m., padidėjo 34,7 tūkst. Eur. Priežastys, dėl kurių subsidijos nuostolingiems maršrutams dengti didėja, tai, kad Savivaldybėje nėra nustatytos tvarkos ir kriterijų, kuriais vadovaujantis būtų priimami sprendimai dėl visuomenei būtinų maršrutų organizavimo tikslingumo bei neatliekama surenkamų pajamų, keleivių srautų intensyvumo susidarančių nuostolių maršrutuose analizė.*

Bendrovė nevykdė visuomenės apklausų dėl maršrutų organizavimo, netyrė vartotojų patenkinimo kitomis teikiamomis paslaugomis

139. Savivaldybė yra atsakinga už viešųjų paslaugų teikimą gyventojams¹⁴⁸. Savivaldybių bendrovių steigimas yra priemonė užtikrinti, kad viešosiomis paslaugomis nuolat galėtų naudotis visi savivaldybės gyventojai. Ar teikiamos paslaugos atitinka Kelmės rajono gyventojų poreikius ir yra išpildyti jų lūkesčiai, rodo atliktos gyventojų apklausos ir vartotojų patenkinimo teikiamomis paslaugomis analizė, padedanti nustatyti tobulintinas įstaigos veiklos sritis, lemiančias aukštesnį vartotojų patenkinimą¹⁴⁹. Atlikto viešųjų paslaugų vartotojų patenkinimo tyrimo išanalizuoti ir apibendrinti duomenys bei apskaičiuotas vartotojų patenkinimo indeksas turėtų būti pateikiami tyrimo ataskaitoje, o rezultatai paviešinami įstaigos viduje bei išorėje. Įstaiga turi užtikrinti teikiamų paslaugų viešumą, remiantis Bendrųjų reikalavimų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų interneto svetainėms aprašu¹⁵⁰.

140. *Nustatyta, kad Bendrovė neatlieka vartotojų patenkinimo teikiamomis paslaugomis tyrimų ir visuomenės apklausų dėl teikiamų paslaugų. Todėl nėra žinoma gyventojų nuomonė apie keliones viešuoju transportu, vartotojų patenkinimo Bendrovės teikiamomis paslaugomis,*

¹⁴⁸ LR Vietos savivaldos įstatymas, III sk. 8str.

¹⁴⁹ Viešųjų paslaugų vartotojų patenkinimo indekso apskaičiavimo metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2009-06-30 įsakymu Nr. 1V-339.

¹⁵⁰ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003-04-18 nutarimas Nr. 480 „Dėl bendrųjų reikalavimų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų interneto svetainėms ir mobiliosioms programoms aprašo patvirtinimo“ (su vėlesniais pakeitimais).

pvz.: bilietų pardavimo organizavimu, informacinės sistemos valdymu, atliekamais patikrinimais viešajame transporte, autobusų stovėjimo stotelių įrengimu ir kt.

Bendrovė neužtikrino, kad interneto svetainėje būtų skelbiama tik teisiškai galiojanti ir aktuali informacija

141. Įstaiga privalo tinkamai užtikrinti, kad įstaigos interneto svetainėje būtų skelbiama tik aktuali ir teisiškai galiojanti informacija, kuri turi būti atnaujinama pagal keitimosi periodiškumą (bet ne rečiau kaip kas 3 mėnesius)¹⁵¹.
142. Audito metu patikrinus interneto svetainėje esančią informaciją, nustatyti neatitikimai:
- skyriuje „Informacija“ srityje „Valdyba“ pateikta Kelmės rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2016 metų įsakymas „Dėl UAB „Kelmės autobusų parkas“ valdybos sudėties. Pateikta informacija neaktuali ir teisiškai negaliojanti, kadangi valdyba panaikinta ir nebesudaroma, o valdybos funkcijas, teises ir pareigas atlieka Bendrovės vadovas, išskyrus įstatymų ir visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimais numatytas išimtis¹⁵².
 - skyriuje „Informacija“ srityje „Lengvatos“ nepateikta aktuali informacija, kad nuo 2022 m. sausio 1 d. Kelmės rajono ribose, UAB „Kelmės autobusų parkas“ Kelmės rajono gyventojus veža nemokamai, o pateikta informacija apie lengvatas nuo 2013 m. sausio 1 d., tačiau ši informacija neaktuali.
 - skyriuje „Valdymo struktūra“ pateiktos neaktualios ir teisiškai negaliojančios valdymo struktūros, patvirtintos 2020 m. ir 2021 m., o naujai 2022 m. sausio 3 d. patvirtinta valdymo struktūra nepateikta.
 - Bendrovės interneto svetainės struktūra neatitinka LR Vyriausybės patvirtinto bendrųjų ir savivaldybės institucijų ir įstaigų interneto svetainėms ir mobiliosioms programoms aprašo reikalavimų.
143. ***Bendrovė neužtikrino, kad interneto svetainėje www.kelmesautobusai.lt būtų skelbiama tik teisiškai galiojanti informacija, neklaidintų visuomenės ir būtų savalaikiai peržiūrima. Taip pat Bendrovės interneto svetainės struktūra neatitinka LR Vyriausybės patvirtinto bendrųjų ir savivaldybės institucijų ir įstaigų interneto svetainėms ir mobiliosioms programoms aprašo reikalavimų.***

Pagal Susisiekimo ministerijos autobusų stočių veiklos teisinį reguliavimą¹⁵³, Kelmės AS neatitinka visų reikalavimų autobusų stotims

144. Vadovaujantis Kelių transporto kodekso nuostatomis¹⁵⁴, autobusų stočių naudojimą ir jų darbo tvarką reguliuoja Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos patvirtinti Autobusų stočių veiklos nuostatai. Autobusų stotys, pagal svarbiausius kvalifikacinius reikalavimus stotims, yra skirstomos į keturias kategorijas. Aukščiausioji yra pirmą kategorija. **Kelmės AS priskirta žemiausiajai IV kategorijai.**

¹⁵¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. balandžio 18 d. nutarimu Nr. 480 patvirtintas Bendrųjų reikalavimų valstybės ir savivaldybių.

institucijų ir įstaigų interneto svetainėms ir mobiliosioms programoms aprašas 15p.

¹⁵² 2022-03-18 UAB „Kelmės autobusų parkas“ įstatų 29 p.

¹⁵³ Autobusų stočių veiklos nuostatų, patvirtintų Susisiekimo ministro 2003 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. 3-734 „Dėl Autobusų stočių veiklos nuostatų patvirtinimo“, 12 p.

¹⁵⁴ Lietuvos Respublikos kelių transporto kodekso 11 straipsnio 7 dalis.

145. Pagal Susisiekimo ministerijos veiklos teisinį reguliavimą¹⁵⁵, keleiviams aptarnauti, autobusų stoties personalo darbui ir reguliariam autobusų eismui užtikrinti, autobusų stotyje yra **būtinis šios tarnybos**: bilietų pardavimo, dispečerinės, informacijos, kontrolės, bagažinės, smulkių siuntų vežimo. *Bendrovės autobusų stoties nuostatuose¹⁵⁶ nenurodoma viena iš būtinų tarnybų – bilietų pardavimo. Kelmės AS administratorė – vyr. dispečerė patvirtino, kad bilietų pardavimo tarnybos nėra ir jie neteikia bilietų pardavimo paslaugas.*

146. *Kelmės AS nėra vienos iš būtinų tarnybų – bilietų pardavimo, todėl neužtikrinamas bilietų tarnybai nustatytų funkcijų vykdymas, t. y., neparduoda bilietų iš anksto (taip pat – grįžimui iš kitų miestų); nepriima užsakymų bilietams telefonu; nepristato bilietų užsakovui (esant poreikiui); neišduoda nustatyta tvarka užpildytus žiniaraščius apie parduotus bilietus autobusų ekipažams.*

Nevykdomos, kai kurios, dispečerinės tarnybos funkcijos

147. Autobusų stočių veiklos nuostatuose¹⁵⁷ nurodomos dispečerinės tarnybos funkcijos:

14.1. užtikrinti ritmingą stoties tarnybų darbą;

14.2. kontroliuoti, ar autobusai atvyksta į stotį laiku, ar laiku pastatomi į aikšteles ir išvyksta pagal numatytą tvarkaraštį;

14.3. organizuoti ir kontroliuoti smulkių siuntų vežimą (kur tokia paslauga teikiama);

14.4. sutrikus reguliariam autobusų eismui, nedelsiant apie tai pranešti vežėjui ir informacijos tarnybai;

14.5. rinkti iš autobusų ekipažų žinias apie pasikeitusias eismo sąlygas bei pablogėjusią kelių ir autobusų stotelių būklę maršrutuose, visa tai registruoti kelių būklės žurnale (3 priedas), surinktą informaciją teikti keleiviams, atitinkamoms kelius aptarnaujančioms tarnyboms bei vežėjams; atitinkamoms savo ir kitų stočių tarnyboms teikti informaciją apie nepatenkinamą eismo tvarkaraščių būklę arba kai jų nėra autobusų stotelėse;

14.6. maršrutuose pablogėjus eismo sąlygoms, apie tai pranešti stoties vadovui arba jį pavaduojančiam asmeniui; pagal jų nurodymus dispečeris privalo sustabdyti autobusų eismą iš autobusų stoties; pagerėjus eismo sąlygoms ir stoties vadovybei leidus, atnaujinti eismą;

14.7. organizuoti vairuotojų neblaivumo (girtumo) tikrinimą, apie tai pažymint kelionės lape, autobusų ekipažų priešreisinį patikrinimą (privalomų ekipažams dokumentų turėjimą) ir tarpreisinį poilsį bei teikti vežėjams informaciją apie nustatytus pažeidimus, kai vežėjai ir autobusų stočių savininkai (valdytojai) dėl to yra sudarę atitinkamas sutartis;

14.8. pranešti kitoms autobusų stotims apie laikiną eismo nutraukimą bei jo atnaujinimą;

14.9. pranešti apie autobuso techninį gedimą maršrutu keleivius vežančiam vežėjui, kartu su vežėju imtis skubių priemonių sugedusį autobusą pakeisti techniškai tvarkingu;

¹⁵⁵ Autobusų stočių veiklos nuostatų, patvirtintų Susisiekimo ministro 2003 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. 3-734 „Dėl Autobusų stočių veiklos nuostatų patvirtinimo“, 12 p.

¹⁵⁶ Bendrovės autobusų stoties nuostatų, patvirtintų Bendrovės valdybos 2020 m. sausio 29 d. protokolu Nr. 1, 8 p.

¹⁵⁷ Autobusų stočių veiklos nuostatų, patvirtintų Susisiekimo ministro 2003 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. 3-734 „Dėl Autobusų stočių veiklos nuostatų patvirtinimo“, 14 p.

14.10. skelbti autobusų stotyje apie autobusų atvykimą, išvykimą, vėlavimą ir nutraukiamus reisus bei teikti kitą keleiviams reikalingą informaciją;

14.11. registruoti duomenis apie eismo reguliarumą eismo registracijos lape (4 priedas) ir žymėti autobusų atvykimo ir išvykimo laikus kelionės lapuose;

14.12. registruoti specialiame žurnale (5 priedas) visas priimtas bei perduotas telefonogramas, telefaksus bei kitus pranešimus;

14.13. pranešti maršrute esančioms autobusų stotims apie autobuso vėlavimą, reiso nutraukimą arba sutrumpinimą, maršruto pakeitimą, o galinei stočiai – ir apie autobuso tipo ar talpos pakeitimą;

14.14. sudaryti autobusų stoties darbo ataskaitą (6 priedas).

148. ***Audito metu nustatyta, kad nevykdomos kai kurios dispečerinės tarnybos funkcijos, t. y., neregistruojami duomenys apie eismo reguliarumą eismo registracijos lape (pagal Autobusų stočių veiklos nuostatų 4 priedą); neregistruojama specialiame žurnale apie visas priimtas bei perduotas telefonogramas, telefaksus bei kitus pranešimus (pagal Autobusų stočių veiklos nuostatų 5 priedą); nesudaroma autobusų stoties darbo ataskaita (pagal Autobusų stočių veiklos nuostatų 6 priedą).***

Audito metu, Bendrovė atsižvelgė į teiktus pastebėjimus, pradėjo pildyti dokumentus pagal Autobusų stočių veiklos nuostatų 4 – 6 priedus.

149. ***Pagal Autobusų stočių veiklos nuostatų 26p., autobusų stoties keleivių laukiamojoje salėje turi būti pateikta ši informacija:***

26.1. vietinio, tolimojo ir tarptautinio susisiekimo tvarkaraščiai;

26.2. vietinio, tolimojo ir tarptautinio susisiekimo maršrutų schemos;

26.3. stendas operatyviai informacijai pateikti;

26.4. išrašai iš keleivių ir bagažo vežimo taisyklių, informacija apie lengvatas keleiviams;

26.5. informacija apie autobusų stoties tarnybų išdėstymą bei jų darbo laiką;

26.6. informacija apie stoties teikiamas paslaugas keleiviams.

26.7. informacija apie kompetentingas įstaigas (pavadinimai, adresai, telefonai, faksai, elektroninio pašto adresai), kurioms keleiviai gali pateikti pasiūlymus, pageidavimus ir pastabas dėl vietinio (priemiestinio) arba tolimojo reguliaraus susisiekimo autobusų maršrutų, stotelių, tvarkaraščių ir pan.

150. ***Audito metu nustatyta, kad pagal Autobusų stočių veiklos nuostatų 26 p., autobusų stoties keleivių laukiamojoje salėje nėra skelbiama nurodyta informacija. Kelmės autobusų stoties keleivių laukiamojoje salėje skelbiami tik vietinio, tolimojo ir tarptautinio susisiekimo tvarkaraščiai.***

Audito metu, Bendrovė atsižvelgė į teiktus pastebėjimus ir pagal Autobusų stočių veiklos nuostatų 26 p., autobusų stoties keleivių laukiamojoje salėje paskelbė nurodytą informaciją.

5.2. Bendrovės finansiniai rodikliai nerodo visiškai stabilios finansinės padėties

151. Vienas iš efektyviausių būdų įvertinti bet kokios įmonės veiklą ir esamą padėtį – finansinė veiklos rezultatų analizė pagal finansinius rodiklius. Finansinėje analizėje gali būti vertinami įvairūs rodikliai, tačiau dažniausiai išskiriamos santykinųjų finansinių rodiklių grupės: likvidumo arba mokumo, pelningumo ir veiklos efektyvumo rodiklių grupės. Vertindami Bendrovės veiklos efektyvumą, analizavome jos finansinius santykinuosius rodiklius.

Analizuojamu 2020 - 2021 m. laikotarpiu Bendrovės veikla buvo nuostolinga.

8 lentelė. 2020 metų ir 2021 metų finansiniai rodikliai, tūkst. Eur

Rodiklis/laikotarpis	2020 metai	2021 metai
Pajamos	851,3	944,3
Sąnaudos	244,8	228,2
Pelnas (nuostolis) prieš apmokestinimą	(82,7)	(36,8)
Grynasis pelningumas proc.	(82,7)	(36,8)

Šaltinis - UAB „Kelmės autobusų parkas“ 2020 metų ir 2021 metų pelno (nuostolio) ataskaitos.

152. Toliau ataskaitoje pateikiama informacija apie UAB „Kelmės autobusų parkas“ veiklos vertinimo santykinuosius rodiklius, kurie apskaičiuoti, naudojant 2020 ir 2021 metų Bendrovės finansinės atskaitomybės duomenis.

153. **Pelningumas** - svarbiausias įmonės efektyvumo kriterijus ir pagrindinė veiklos tęstinumo sąlyga¹⁵⁸. *Bendrasis pardavimo pelningumas* parodo pardavimų ribinį pelningumą, t. y. kaip efektyviai įmonė dirbtų, jeigu neturėtų administracinių valdymo išlaidų. JAV ekonomistų nuomone, jeigu įmonės bendrasis pardavimo pelningumas sudaro mažiau kaip 20 proc., tokiai įmonei sunku išsilaikyti rinkoje. *Grynasis pardavimo pelningumas* parodo tikrąjį pardavimų pelningumą, įvertinus visas pajamas ir išlaidas, t. y. - kiek grynojo pelno tenka kiekvienam pardavimų eurui arba kiek kiekvienam pardavimų eurui pirkėjai sumoka virš parduotųjų prekių savikainos ir visų kitų išlaidų¹⁵⁹.

154. **Kadangi Bendrovė vertinamu laikotarpiu dirbo nuostolingai (žr. 9 lentelę), tai ir grynasis pardavimo pelningumo rodiklis yra neigiamas. Bendrovės bendrojo pardavimo pelningumo lygis patenkinamas, tačiau nemažas skirtumas tarp bendrojo ir grynojo pardavimo pelningumo rodiklių rodo, kad Bendrovė nesugeba optimizuoti valdymo išlaidų.**

9 lentelė. Bendrovės bendrojo ir grynojo pardavimo pelningumo rodiklių kaita ir palyginimas su šių rodiklių ribomis.

Rodiklis/laikotarpis	2020 m.	2021 m.	Rodiklio reikšmės ir vertinimas ¹⁶⁰				
			Blogas	Nepatenkinamas	Patenkinamas	Geras	Labai geras
Bendrasis pardavimo pelningumo rodiklis	18,4	19,28	iki 0	nuo 0 iki 7	nuo 7 iki 15	nuo 15 iki 35	nuo 35
Grynasis pardavimo pelningumo rodiklis	-9,71	-3,89	iki 0	nuo 0 iki 5	nuo 5 iki 10	nuo 10 iki 25	nuo 25

Šaltinis - Kontrolės ir audito tarnyba pagal UAB „Kelmės autobusų parkas“ duomenis

¹⁵⁸ Prof. Jonas Mackevičius. Audito teorija ir praktika, 1999.

¹⁵⁹ Prof. Jonas Mackevičius. Audito teorija ir praktika, 1999.

¹⁶⁰ Prof. dr. Rasa Kanapickienė. Įmonių veiklos vertinimo rodikliai ir jų analizė, 2017.

155. **Mokumo rodikliai** - plačiau nei likvidumo rodikliai leidžia spręsti apie įmonės trumpalaikio ir ilgalaikio mokumo galimybes. Skirtumas tarp mokumo ir likvidumo rodiklių yra tas, kad likvidumo rodikliai vertina tik trumpalaikius įsispareigojimus ir trumpalaikį turtą. Mokumas - Įmonės sugebėjimas grąžinti skolas, suėjus jų mokėjimo terminui. Nemokia laikoma įmonė, kuri nesugeba sumokėti kreditoriams, teikiantiems prekes ir paslaugas skolon. **Bendrasis mokumo koeficientas** dar vadinamas pastovaus mokumu koeficientu, parodo kiek 1-nam įmonės skolos eurui tenka nuosavo kapitalo. Rodiklis virš 1 parodo, kad įmonės nuosavos lėšos viršija skolintas. Rodiklis ypač svarbus investitoriams. **Rodiklio reikšmė žemiau 0.5 laikoma bloga, normalia apie 1, virš 2 gera.**

Bendrovės bendrasis mokumo koeficientas 2020 metais ir 2021 metais virš 2, rodiklio reikšmė – gera (žr. 10 lentelę).

10 lentelė. Mokumo rodikliai

Rodiklis/laikotarpis	2020 m.	2021 m.	Rodiklio reikšmės ir vertinimas ¹⁶¹		
			Blogas	Patenkinamas	Geras
Bendrojo mokumo koeficientas	2,46	3,97	0,5	1	nuo 2

Šaltinis - Kontrolės ir audito tarnyba pagal UAB „Kelmės autobusų parkas“ duomenis.

156. **Bendrovės veiklos efektyvumo rodikliai**

Įmonės ekonominis efektyvumas priklauso nuo turto panaudojimo efektyvumo. Kuo didesnė šio rodiklio reikšmė, tuo aukštesnis įmonės turto valdymo efektyvumo lygis. *Viso turto apyvartumo rodiklis* parodo, kaip efektyviai bendrovė panaudoja turimą turtą pajamoms uždirbti. Šio rodiklio saugumo ribos yra 1 - 2 (kartai). *Ilgalaikio turto apyvartumo rodiklis* parodo ilgalaikio turto panaudojimo efektyvumą ir pajamų dydį, tenkantį vienam ilgalaikio turto eurui. Šio rodiklio saugumo ribos 3 - 5 (kartai)¹⁶².

157. **Bendrovės viso turto efektyvumo rodiklis 2020 metais – 1,13, 2021 metais – 1,32, rodiklio reikšmė – gera. Ilgalaikio turto apyvartumo rodiklis 2020 metais – 1,86, 2021 metais – 2,64, rodiklio reikšmė – patenkinama (žr. 11 lentelę).**

11 lentelė. Turto efektyvumo rodikliai

Rodiklis/laikotarpis	2020 m.	2021 m.	Rodiklio reikšmės ir vertinimas ¹⁶³		
			Patenkinamas	Geras	Labai geras
Viso turto apyvartumo rodiklis	1,13	1,32	iki 1	nuo 1 iki 2	nuo 2
Ilgalaikio turto apyvartumo rodiklis	1,86	2,64	iki 3	nuo 3 iki 5	nuo 5

Šaltinis - Kontrolės ir audito tarnyba pagal UAB „Kelmės autobusų parkas“ duomenis

158. **Grynasis pelningumas** – tai grynojo pelno ir pardavimų santykis, kuris parodo, kiek grynojo pelno uždirba vienas pardavimų Eurais arba kiek kiekvienam Eurui pirkėjai sumoka virš parduotųjų paslaugų savikainos ir visų kitų išlaidų, t. y. jis parodo įmonės veiklos efektyvumą. Išsivysčiusios rinkos sąlygomis jis svyruoja nuo 10 iki 25 proc. **UAB „Kelmės autobusų parkas“ šis rodiklis 2020 metais sudarė – -9, 71 proc., 2021 metais – 3,89 proc., nesiekia rekomenduotino 10 proc. grynojo pelningumo lygio (žr. 12 lentelę).**

12 lentelė. Grynojo pelningumo rodikliai 2020-2021 metais

Rodiklis/laikotarpis	2020 m.	2021 m.
----------------------	---------	---------

¹⁶¹ Prof. dr. Rasa Kanapickienė. Įmonių veiklos vertinimo rodikliai ir jų analizė, 2017.

¹⁶² Prof. Jonas Mackevičius. Audito teorija ir praktika, 1999.

¹⁶³ Prof. dr. Rasa Kanapickienė. Įmonių veiklos vertinimo rodikliai ir jų analizė, 2017.

Grynas pelnas	-82,7	36,8
Pardavimo pajamos	851,3	944,3
Grynojo pardavimų pelningumo koeficientas	-9,71	-3,89

Šaltinis - Kontrolės ir audito tarnyba pagal UAB „Kelmės autobusų parkas“ duomenis

159. **Turto pelningumo koeficientas** – grynojo pelno ir viso turto santykis, kuris parodo, kiek Eurų grynojo pelno tenka vienam turto Euroi. Šis rodiklis atspindi viso įmonės turto panaudojimo efektyvumą. Kuo aukštesnė rodiklio reikšmė tuo parodoma, kad įmonėje turtas naudojamas efektyviau. Vertinant šio koeficiento reikšmes vyrauja nuomonė, kad žemesnis nei 5 proc., turto pelningumas nėra tinkamas. Tačiau tai priklauso nuo veiklos šakų, kurias vysto įmonė. Mes nesiiimame vertinti šio rodiklio atitikimo kažkokiam tai nustatytam intervalui, o tik pažymime, kadangi 2020 metais ir 2021 metais Bendrovės veikla buvo nuostolinga, nei vienais metais įmonės euras neatnešė grynojo pelno (*žr. 13 lentelę*).

13 lentelė. Turto pelningumo rodikliai 2020 – 2021 metais

Rodiklis/laikotarpis	2020 m.	2021 m.
Grynas pelnas	-82,7	-36,8
Visas turtas	752	715,7
Turto pelningumo koeficientas	-10,99	-5,14

Šaltinis - Kontrolės ir audito tarnyba pagal UAB „Kelmės autobusų parkas“ duomenis

160. **Einamojo (bendrojo) likvidumo koeficientas** – trumpalaikio turto ir trumpalaikių įsipareigojimų santykis. Šis rodiklis parodo, kiek trumpalaikis turtas padengia trumpalaikių įsipareigojimų ir leidžia prognozuoti mokumo būklę artimiausiu momentu. Rodiklio dydis 1,5 rodo, kad Bendrovė turi 1,5 euro trumpalaikio turto, kurį gali panaudoti grąžindama 1 euro dydžio trumpalaikę skolą nepritraukdama papildomų lėšų. **Egzistuoja šio rodiklio vadinamas saugumo slenkstis, t. y. jis negali būti mažesnis kaip 1,2 ir jeigu jis didesnis nei 4-5, tai gali reikšti, kad įmonė nesugeba efektyviai panaudoti turimo turto. Bendrovėje šis koeficientas 2020 m. buvo – 1,4; 2021 m. – 2,9 (žr. 13 lentelę).**
161. **Kritinio likvidumo koeficientas** – parodo įmonės sugebėjimą greitai realizuojamu trumpalaikiu turtu padengti trumpalaikius įsipareigojimus. Manoma, kad neturėtų būti didelių skirtumų tarp einamojo ir kritinio likvidumo rodiklių. Koeficiento dydis parodo kiek 1-nas trumpalaikių įsipareigojimų euras dengiamas greitai realizuojamu trumpalaikiu turtu (atėmus atsargas). Vertinant šį rodiklį labai svarbu žinoti kiek kokybiškai yra apskaitomos pirkėjų skolos įmonėje. Žemesnė nei 0.5 reikšmė laikoma nepatenkinama, o tarp 1.0 ir 1.5 normali. **Bendrovėje 2020 metais kritinio likvidumo rodiklis – 1,1, 2021 metais – 2,3 (žr. 14 lentelę).**

14 lentelė. Einamojo (bendrojo) likvidumo koeficientai 2020-2021 metais

Rodiklis/laikotarpis	2020 m.	2021 m.
Trumpalaikis turtas	292,9	356,9
Trumpalaikiai įsipareigojimai	208,6	121,1
Einamojo (bendrojo) likvidumo koeficientas	1,4	2,9
Kritinio likvidumo koeficientas	1,1	2,3

Šaltinis - Kontrolės ir audito tarnyba pagal UAB „Kelmės autobusų parkas“ duomenis

162. *Bendrovės veiklos vertinimo santykinų rodiklių analizė parodė, kad Bendrovės finansiniai rodikliai nerodo visiškai stabilios finansinės padėties:*

✓ **Bendrojo ir grynojo pardavimo pelningumas**

Kadangi Bendrovė vertinamu laikotarpiu dirbo nuostolingai, tai ir grynasis pardavimo pelningumo rodiklis yra neigiamas. Bendrovės bendrojo pardavimo pelningumo lygis patenkinamas, tačiau nemažas skirtumas tarp bendrojo ir grynojo pardavimo pelningumo rodiklių rodo, kad Bendrovė nesugeba optimizuoti valdymo išlaidų.

Bendrasis mokumo koeficientas.

✓ **Bendrovės bendrasis mokumo koeficientas**

2020 metais ir 2021 metais rodiklio reikšmė – gera. Tai parodo įmonės sugebėjimą grąžinti skolas, suėjus jų mokėjimo terminui.

✓ **Veiklos efektyvumo rodikliai**

Bendrovės viso turto efektyvumo rodiklio 2020 metais reikšmė – gera. Ilgalaikio turto apyvartumo rodiklis 2020 metais – patenkinama. Tai parodo, kad Bendrovė sąlyginai efektyviai panaudoja turimą turtą pajamoms uždirbti.

✓ **Turto pelningumo rodiklis**

Mes nesiiimame vertinti turto pelningumo koeficiento atitikimo kažkokiam tai nustatytam intervalui, o tik pažymime, kadangi 2020 metais ir 2021 metais Bendrovės veikla buvo nuostolinga, nei vienas metais įmonės euras neatnešė grynojo pelno.

✓ **Einamojo (bendrojo) ir kritinio likvidumo koeficientai**

Einamojo (bendrojo) ir kritinio likvidumo koeficientai parodė, kad įmonė nesugeba efektyviai panaudoti turimo turto.

REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDIMO PLANAS

Rekomendacijos eilės numeris	Rekomendacija	Veiksmas/Priemonės/Komentarai*	Rekomendacijų įgyvendinimo ir informavimo apie įgyvendinimą data*
	<i>UAB „Kelmės autobusų parkas“ direktoriui:</i>		
	<i>Dėl dalykų, nustatytų viešųjų pirkimų srityje</i>		
1.	Siekiant užtikrinti tinkamą VPIDĮ nuostatų laikymąsi, Bendrovėje atlikti periodinę privačių interesų deklaravimo stebėseną ir pažeidimų prevenciją.	Bendrovėje rengiama įmonės administratorės pareiginiai nuostatai, kuriuose bus pavesta vykdyti privačių interesų stebėseną ir pažeidimų kontrolę.	Pareiginius nuostatus parengti iki 2023-09-01. Stebėseną atlikti nuolat.
2.	Nustatyti perkančiojo subjekto poreikio formavimo tvarką, kuri, be kita ko, numatytų prievolę motyvuotai (racionaliai) pagrįsti kiekvieno pirkimo būtinumą ir siekiant užtikrinti racionalų lėšų naudojimą, prieš pradėdant pirkimus, rengti argumentuotus būsimų pirkimų pagrindimus.	Rengiama perkančiojo subjekto poreikio formavimo tvarka, kuri numato prievolę motyvuotai (racionaliai) pagrįsti kiekvieno pirkimo būtinumą ir racionalų lėšų naudojimą.	Parengta 2023-03-15.
3.	Taisyklėse išsamiai reglamentuoti rinkos tyrimo procedūrą, jos vykdymo taisyklės, dokumentavimą bei užtikrinti vykdymo kontrolę.	Rengiamos rinkos tyrimo procedūrų vykdymo taisyklės. Numatoma vykdymo kontrolė.	Parengta 2023-03-15.

4.	Tais atvejais, kai neperkama per CPO, užtikrinti argumentuotą pagrindimą dėl nepirkimo per CPO bei jo savalaikį skelbimą įstaigos tinklalapyje.	Rengiama tvarka dėl pirkimo ne per CPO.	Vykdoma nuo 2023-03-01.
5.	Pirkimo sutartyse, vykdam PĮ 95 str. 1 d. 12 p. nuostatas, nurodyti įstaigos vadovo įsakymu skiriamą asmenį, atsakingą už sutarties vykdymą, sutarties ir pakeitimų paskelbimą.	Rengiama tvarka dėl asmens skyrimo atsakingo už sutarties vykdymą, sutarties ir pakeitimų paskelbimą.	Parengta 2023-02-15.
6.	Pirkimų procedūras patvirtinti, teisės aktuose, nurodomais dokumentais.	Rengiama pirkimo procedūrų tvirtinimo tvarka.	Parengta 2023-03-01.
7.	Siekiant užtikrinti sudarytų sutarčių (raštu ir žodžiu) viešinimą CVP IS tvarkos aprašo nustatyta tvarka, paskirti atsakingą asmenį bei pavišinti ir anksčiau sudarytas sutartis.	Paskirti įmonės darbuotoją pavišinti sudarytas sutartis.	Paskirta 2023-04-15.
8.	Numatyti priemones, kad būtų vykdomi teisės aktais nustatyti reikalavimai dėl žaliųjų pirkimų (100 proc. nuo vykdomų pirkimų vertės 2023 metais).	Ruošiama tvarka, kad būtų vykdomi teisės aktais nustatyti reikalavimai dėl žaliųjų pirkimų.	Parengta 2023-03-15.
	<i>Dėl dalykų, nustatytų darbo užmokesčio srityje</i>		
9.	Patvirtinti Bendrovės organizacinės valdymo struktūrą aiškiai nurodant Bendrovės padalinius, tiksliai apibrėžiant, kokios pareigybės sudaro padalinius ir kokia kiekvienos pareigybės vieta struktūroje, etatų skaičius vienetais, patikslinant padalinių nuostatus ar darbo reglamentus.	Rengiama Bendrovės organizacinė valdymo struktūra, nurodytas etatų skaičius vienetais. Numatyta patikslinti padalinių nuostatus ar darbo reglamentus.	Parengti 2023-09-01.
10.	Peržiūrėti ir atnaujinti darbuotojų pareiginius nuostatus, pagal šiuo metu galiojančius teisės aktus ir vidinius norminius dokumentus.	Atnaujinti darbuotojų pareiginius nuostatus, pagal šiuo metu galiojančius teisės aktus ir vidinius norminius dokumentus.	Parengti 2023-09-01.
11.	Užtikrinti Bendrovės darbuotojų funkcijų pagal pareiginius nuostatus vykdymo kontrolę.	Parengti tvarką dėl Bendrovės darbuotojų funkcijų vykdymo kontrolės.	Parengta 2023-03-01.

12.	Su darbuotojais sudarant darbo sutartis, vadovautis LR Darbo kodekso nuostatomis, kad darbo sutartys būtų sudarytos tinkamai ir jose būtų tinkamai sutartos būtinosios darbo sutarties sąlygos.	Padaryti pakeitimus darbo sutartyse, vadovaujantis LR Darbo kodekso nuostatomis.	Vykdoma.
13.	Atsižvelgiant į audito metu nustatytus pastebėjimus ir siekiant įgyvendinti LR Darbo kodekso darbo teisės normas, ir užtikrinant tinkamą personalo dokumentų vidaus kontrolės reglamentavimą, įpareigoti asmenis, atsakingus už darbuotojų asmens bylas ir kitą personalo dokumentaciją, tinkamai suformuoti darbuotojų asmens bylas.	Rengiama tvarka dėl personalo dokumentų rengimo ir vidaus kontrolės reglamentavimo. Įpareigota darbuotoja ištaisyti ir tinkamai suformuoti darbuotojų asmens bylas.	Vykdoma.
14.	Inicijuoti tarnybinį patikrinimą dėl sekretorės – kasininkės – sandėlininkės galimai netinkamo pareigų vykdymo.	Sudaryta komisija atlikti tarnybinį patikrinimą.	Procedūros pradėtos. Planuojama atlikti 2023-09-01.
15.	Siekiant užtikrinti tikslią sukauptų ir panaudotų atostogų apskaitą: - Bendrovės norminiame teisės akte detaliai apibrėžti ir įtvirtinti kasmetinių atostogų suteikimo tvarką, į ją įtraukiant ir atostogų grafiko sudarymą, nustatant atvejus, kada atostogų laikas gali būti keičiamas ir perkeliamas. - Tvirtinti atostogų grafikus ir jais vadovautis suteikiant darbuotojams atostogas. - Pildyti darbuotojų asmenines korteles. - Įsakymus dėl kasmetinių atostogų rengti vadovaujantis teisės aktų projektų rengimo rekomendacijomis, dokumentų rengimo taisyklėmis ir LR Darbo kodekso nuostatomis.	Parengti sukauptų ir panaudotų atostogų apskaitos tvarką, sudaryti ir patvirtinti atostogų suteikimo grafiką.	Parengta 2023-02-15.
16.	Siekiant užtikrinti tinkamą dokumentų valdymo organizavimą, vadovaujantis LR Dokumentų ir archyvų įstatymo nuostatomis:	Patikslinti Bendrovėje įmonės administratorės pareiginius nuostatus, kurie užtikrintų tinkamą dokumentų valdymo	Patikslinti 2023-09-01.

	<ul style="list-style-type: none"> - nustatyti įmonės veiklos dokumentų registrus; - įsakymu paskirti asmenį, atsakingą už veiklos dokumentų registravimą, tvarkymą, apskaitą, saugojimą ir naikinimą, nustatyti jo įgaliojimų; - tvirtinti dokumentacijos planus ir suderinti su įstaigos savininko teises ir pareigas įgyvendinančia institucija. 	organizavimą vadovaujantis LR Dokumentų ir archyvų įstatymo nuostatomis.	
17.	Bendrovės Darbo apmokėjimo sistemoje nustatyti, kaip apmokamas darbo laikas, pavaduojant laikinai nesančius darbuotojus.	Rengiama darbo apmokėjimo tvarka laikinai pavaduojant darbe nesančius darbuotojus.	Parengta 2023-04-01.
18.	Patvirtinti darbo apmokėjimo tvarką, kurioje būtų nustatyti aiškūs ir objektyvūs darbo užmokesčio nustatymo kriterijai, nurodomi kiekvienos darbuotojo pareigybės pastoviosios darbo užmokesčio dalies dydžiai (minimalus ir maksimalus), nustatyti kriterijai, kuriais remiantis yra nustatoma konkreti darbuotojo darbo užmokesčio pastovioji dalis ir nustatyta, į ką atsižvelgiant darbuotojui gali būti nustatytas didesnis darbo užmokesčio pastoviosios dalies dydis, nurodyta premijų skyrimo pagrindai ir tvarka, įtvirtinta darbo užmokesčio indeksavimo tvarka.	Rengiama patikslinta darbo apmokėjimo tvarka.	Parengta 2023-04-01.
	Kiti dalykai		
19.	Periodiškai atlikti Bendrovės vartotojų patenkinimo teikiamomis paslaugomis tyrimus ir visuomenės apklausas dėl teikiamų paslaugų.	Rengiama tvarka dėl visuomenės tyrimo atlikimo.	Parengti 2023-09-01.
20.	Įmtis priemonių ir užtikrinti Autobusų stočių veiklos nuostatų laikymąsi.	Dalis trūkumų ištaisyti.	Neįgyvendinta, nes ekonomiškai nenaudinga. Kelmės AS nėra vienos iš būtinų tarnybų – bilietų pardavimo, todėl neužtikrinamas bilietų tarnybai nustatytų

			funkcijų vykdymas, t. y., neparduoda bilietų iš anksto (taip pat – grįžimui iš kitų miestų); nepriima užsakymų bilietams telefonu; nepristato bilietų užsakovui (esant poreikiui); neišduoda nustatyta tvarka užpildytus žiniaraščius apie parduotus bilietus autobusų ekipažams.
21.	Užtikrinti, kad interneto svetainėje www.kelmesautobusai.lt būtų skelbiama tik teisiškai galiojanti informacija, neklaidintų visuomenės ir būtų savalaikiai peržiūrima.	Rengiama nauja interneto svetainės versija.	Parengti 2023-09-01.
22.	Siekiant užtikrinti, kad interneto svetainėje www.kelmesautobusai.lt būtų skelbiama tik teisiškai galiojanti informacija, neklaidintų visuomenės ir būtų savalaikiai peržiūrima, paskirti atsakingą asmenį už interneto svetainės tvarkymą.	Rengiama nauja interneto svetainės versija.	Parengti 2023-09-01.
23.	Patikslinti Bendrovės interneto svetainės struktūrą, kad atitiktų LR Vyriausybės patvirtinto bendrųjų ir savivaldybės institucijų ir įstaigų interneto svetainėms ir mobiliosioms programoms aprašo reikalavimus.	Rengiama nauja interneto svetainės versija.	Parengti 2023-09-01.

Informaciją apie rekomendacijų įgyvendinimą prašome pateikti Kelmės rajono savivaldybės kontrolės ir audito tarnybai iki š. m. spalio 31 d.

Savivaldybės kontrolierė

Daiva Bružienė

Patarėja

Neringa Dirmeikienė

PRIEDAI

1 priedas. Santrumpos ir sąvokos

Veiklos audito ataskaitos
„UAB „Kelmės autobusų parkas“
Veiklos audito ataskaita“
1 priedas

Bendrovė – UAB „Kelmės autobusų parkas“;

Bendrovės įstatai – Bendrovės įstatai, 47.3. p. Juridinių asmenų registre registruoti 2022-03-18, kodas 162441351;

Darbo apmokėjimo sistema – pareiginių algų, tarifinių atlygių, priedų, priemokų ir bet kokio kitokio papildomo apmokėjimo už darbą ir darbo užmokesčio mokėjimą reglamentuojančių nuostatų visuma, nustatoma darbovietėje taikomais vietos teisės aktais;

Darbo kodeksas – Lietuvos Respublikos darbo kodeksas, kuris reglamentuoja individualiuosius darbo santykius;

Kelių transporto kodeksas – Lietuvos Respublikos kelių transporto kodeksas, kuris reguliuoja keleivių, bagažo ir krovinių vežimų organizavimą ir vykdymą;

Savivaldybė – Kelmės rajono savivaldybė;

TAAIS – tarptautiniai aukščiausiųjų audito institucijų standartai.

2 priedas. Audito apimtis ir metodai

Veiklos audito ataskaitos
 „UAB „Kelmės autobusų parkas“
 Veiklos audito ataskaita“
 2 priedas

Eil. Nr.	Metodai	Tikslai
1.	<u>Dokumentų peržiūra.</u> Nagrinėjome teisės aktus, susijusius su Bendrovės veikla ir: - metinius finansinių ataskaitų rinkinius; - metines veiklos ataskaitas; - strateginius veiklos planus; - Bendrovės direktoriaus įsakymus ir pateiktus kitus dokumentus.	Susipažinti su Bendrovės vykdoma veikla ir atrinkti tinkamus dokumentus ir teisės aktus tikslui pasiekti: - susipažinti su Bendrovės veiklos planavimu ir kontrole; - nustatyti personalo valdymo politikos ypatumus.
2.	<u>Duomenų rinkimas ir analizė.</u> - Bendrovės finansinės atskaitomybės, vidaus audito ataskaitų, strateginių, metinių veiklos planų, veiklos ataskaitų, investicinių planų įgyvendinimo ataskaitų duomenis; - Bendrovės 2020 m. – 2022 m. pirkimų planus, registracijos žurnalų duomenis ir kt. pirkimų dokumentus; - Bendrovės darbuotojų darbo užmokesčio priskaitymų-ataskaitymų žiniaraščių duomenis; - Bendrovės trumpalaikio materialaus turto, ilgalaikio materialaus turto; ilgalaikio nematerialaus turto 202-12-31 ir 2021-12-31 Inventorizacijos apyrašų (sutikrinimo-palyginamųjų žiniaraščių) duomenis; - Bendrovės suvestinių buhalterinės apskaitos registru (pajamų, sąnaudų, ilgalaikio turto, įsipareigojimų) duomenis.	Susipažinti su Bendrovės veikla, išanalizuoti Bendrovės veiklos sritis; nustatyti, kokias veiklas vykdo Bendrovė; kokios atitinkamų veiklų pajamos; nustatyti, ar bendrovė veikė pelningai; jei taip, kaip paskirstomas pelnas, ar akcininkai nusprendė skirti ir mokėti dividendus; įvertinti Bendrovės planuotus ir pasiektus finansinius rodiklius. Susipažinti su Bendrovės valdymo organų veiksmis planuojant, organizuojant ir atsiskaitant už bendrovės veiklą; Bendrovės organizacine struktūra, darbo apmokėjimo sistema, pagrindinėmis atitinkamų pareigybių funkcijomis; struktūros, pareigybių ir/ar žmogiškųjų išteklių kaita bei darbo apmokėjimo pokyčiais. Išsiaiškinti kaip viešinama Bendrovės veikla ir įvertinti viešinamos informacijos pakankumą, Surinkti ir įvertinti informaciją apie auditui aktualią Bendrovės vidaus kontrolės aplinką ir procedūras.
3.	Pokalbiai su Bendrovės direktoriumi, vyriausiąja buhaltere, darbuotojais atsakingais už viešųjų pirkimų vykdymą, sekretore, Kelmės AS administratore – vyr. dispečere bei Kelmės savivaldybės administracijos darbuotojais.	Suteikti informaciją apie atliekamą tyrimą, sutarti dėl bendradarbiavimo bei dokumentų ir duomenų pateikimo, išsiaiškinti tyrimo metu iškilusius klausimus.